

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΒΟΥΤΥΡΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΜΙΧΑΛΟΥ ΠΟΛΥΤΙΜΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΒΑΛΣΑΜΗ ΟΥΡΑΝΙΑ-ΠΑΓΩΝΑ

Πάτρα- 2017

<http://modip.teiwest.gr/sites/default/files/patreas.jpg>

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΒΟΥΤΥΡΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΜΙΧΑΛΟΥ ΠΟΛΥΤΙΜΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

ΒΑΛΣΑΜΗ ΟΥΡΑΝΙΑ-ΠΑΓΩΝΑ

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία, από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας.

Πάτρα- 2017

Η πτυχιακή εργασία των Βουτυράκη Κωνσταντίνα και Μίχαλου Πολυτίμη εγκρίνεται από:

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Βαλσάμη Ουρανία-Παγώνα (Καθηγήτρια Εφαρμογών, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας)

Αξιότιμα μέλη εξεταστικής επιτροπής:

Δρ. Δρίτσας Ιωάννης (Επίκουρος καθηγητής Κοινωνικής Εργασίας, Υπεύθυνος τμήματος Κοινωνικής Εργασίας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας)

Μαυρουδή Σεφερίνα (Καθηγήτρια Εφαρμογών, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την κυρία Θεοδωράτου Μαρία, η οποία παρά την διακοπή της συνεργασίας της με το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πάτρας, συνέχισε να στέκεται στο πλευρό μας και να μας παρέχει χρήσιμες συμβουλές και πλούσιο βιβλιογραφικό υλικό καθ'όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας. Χωρίς την πολύτιμη καθοδήγηση και τη συνεχή βοήθεια και υποστήριξη της, δεν θα μπορούσε να καταστεί δυνατή η ομαλή διακπεραίωση της πτυχιακής μας εργασίας.

Ακόμα, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε, την επόπτρια καθηγήτρια της πτυχιακής μας εργασίας, την κυρία Βαλσάμη Ουρανία-Παγώνα για την βοήθεια και τις συμβουλές που μας παρείχε.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τόσο τις οικογένειές μας για τη διαρκή και με κάθε τρόπο υποστήριξη που μας προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια, αλλά και τους φίλους μας οι οποίοι με τη διαρκή ψυχολογική στήριξη τους μας βοήθησαν να επιτύχουμε τον στόχο μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να μελετήσει τις απόψεις των εφήβων σχετικά με τις σχέσεις τους με το διαδίκτυο. Στην έρευνα έλαβαν μέρος 100 μαθητές ηλικίας 13-17 ετών, κατοίκων της Αθήνας και της Πάτρας, στους οποίους δόθηκε ερωτηματολόγιο έρευνας που αναλύθηκε σύμφωνα με τις ποσοτικές μεθόδους έρευνας με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS.20. Μέσα από την έρευνα αυτή μελετήθηκαν τα κύρια ερωτήματα: 1) Σε ποιο βαθμό οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο; 2) Ποιο είναι το ποσοστό του εθισμού στο διαδίκτυο 3)Τι ελκύει τους εφήβους στη χρήση του διαδικτύου; Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα: α) το 91% διαθέτει ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι, το 98% έχει καθημερινή πρόσβαση στο internet, με διάφορους τρόπους και το 48% των εφήβων ξοδεύει περισσότερες από 3 ώρες στο διαδίκτυο β) το 41% των εφήβων θεωρεί πως το διαδίκτυο δημιουργεί αντικοινωνική συμπεριφορά, το 70% των εφήβων δεν παρουσιάζει χαρακτηριστικά εθισμού, το 60% των εφήβων θεωρεί πως ο εθισμός συνδέεται με τη σχολική επίδοση, το 40% έχει καλή σχολική επίδοση, το 88% αναγνωρίζει πως το internet μπορεί να προκαλέσει εξάρτηση, στο 33% των εφήβων δεν έχει παρατηρηθεί καμία αρνητική συνέπεια από τη χρήση του διαδικτύου) γ) οι έφηβοι ελκύονται από το διαδίκτυο λόγω της αμεσότητας και ταχύτητας των πληροφοριών και δράσεων που τους παρέχει καθώς το 51% των εφήβων βρίσκουν ενδιαφέρον σε συνδυασμό παροχών που τους προσφέρει το διαδίκτυο, ενώ ταυτόχρονα ενισχύθηκε η άποψη πως διάφοροι περιβαλλοντικοί παράγοντες (σχέσεις με την οικογένεια, το σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον) παίζουν σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση συμπτωμάτων εξάρτησης από το διαδίκτυο.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ: Έφηβοι, Διαδίκτυο, Εθισμός

ABSTRACT

The aim of this work was to study the views of teenagers on their relationship with the Internet. The survey involved 100 students aged 13-17 years, residents of Athens and Patras, who were given a questionnaire which was analyzed according to quantitative research methods with SPSS.20 statistical program. Through this research were studied: 1) To what extent adolescents use the Internet? 2) What is the percentage of addiction to the internet? 3) What attracts teenagers to use the Internet? From the survey results revealed the following conclusions: a) 91% of the teenagers' sample have a computer at home, 98% have daily access to the internet, in various ways and 48% of the teenagers' sample spend more than three hours on the internet b) there was no observed internet addiction symptoms (41% of the teenagers' sample considers that the internet creates antisocial behavior, 70% of teenagers has no addictive characteristics, 60% of teenagers considers that addiction is associated with school performance, 40% have good school performance, 88% recognized that the internet can be addictive, 33% of adolescents have not seen any negative impact from the use of the internet) c) teenagers are attracted to the internet because of the immediacy and speed of information and actions provides them (51% of adolescents find interesting benefits offered by the internet, 56% of sampled adolescents are highly social and 59% give great importance to the care and maintenance of good physical condition), while strengthened view that environmental factors (relationships with family, school and social environment) play an important role in the appearance of symptoms of dependence on the internet.

KEY- WORDS: Teenagers, Internet, Addiction.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	σελ.6
Abstract.....	σελ.7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ.9
ΜΕΡΟΣ Ι: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	σελ.11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	σελ.12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΘΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	σελ.22
2.1 Ορισμοί του εθισμού στο Διαδίκτυο	σελ.23
2.2 Τύποι εθισμού στο Διαδίκτυο	σελ.27
2.3 Αίτια εθισμού στο Διαδίκτυο	σελ.30
2.4 Χαρακτηριστικά του εξαρτημένου ατόμου στο Διαδίκτυο	σελ.34
2.5 Συνέπειες της παθολογικής χρήσης του Διαδικτύου	σελ.37
2.6 Έρευνες στην Ελλάδα	σελ.39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ.....	σελ.43
3.1 Πρόληψη του εθισμού στο διαδίκτυο	σελ.44
3.2 Αντιμετώπιση του εθισμού στο Διαδίκτυο	σελ.45
3.3 Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στην αντιμετώπιση του εθισμού στο Διαδίκτυο	σελ.47
ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΘΙΣΜΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	σελ.51
Αποτελέσματα	σελ.53
Συζήτηση αποτελεσμάτων	σελ.89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ.94
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ	σελ.101
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ	σελ.111

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι κοινά αποδεκτό πως το διαδίκτυο αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την ενημέρωση των ατόμων, για τη βελτίωση της επικοινωνίας τόσο σε επαγγελματικό, όσο και σε προσωπικό επίπεδο, αλλά και για την γρήγορη πρόσβαση στην πληροφορία. Η τεράστια τεχνολογική πρόοδος που συντελείται τα τελευταία χρόνια, πυροδότησε τη συνεχή ανάπτυξη του διαδικτύου προς όφελος των χρηστών αλλά ταυτόχρονα δημιούργησε κινδύνους. Πολλοί χρήστες, είτε από άγνοια, είτε λόγω ψυχολογικών παραγόντων αυξάνουν τις ώρες που περνούν στο διαδίκτυο με αποτέλεσμα να χάνουν την επαφή με τον πραγματικό κόσμο και να εθίζονται σε αυτό, αναζητώντας περισσότερο χρόνο, περισσότερες αφορμές για να είναι σε αυτό. Ειδικότερα οι έφηβοι, που βρίσκονται σε μια ηλικία διαρκούς αναζήτησης και αυτοπραγμάτωσης, είναι πολύ επιρρεπείς στους κινδύνους που ελλοχεύει το διαδίκτυο. Προσπαθώντας να ανακαλύψουν την ταυτότητά τους εμπλέκονται σε διάφορες καταστάσεις όπου αλλάζουν πρόσωπα και ρόλους, με αποτέλεσμα να εθίζονται σε μια εικονική πραγματικότητα και να απομακρύνονται από την οικογένεια και τους φίλους τους.

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε τη σχέση μεταξύ των εφήβων και του διαδικτύου. Αποτελείται από δύο κύρια μέρη, το θεωρητικό, που αφορά στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και αναπτύσσεται στα κεφάλαια 1 και 2, και το ερευνητικό μέρος. Στο κεφάλαιο 1 αναπτύσσεται όλη η σχετική βιβλιογραφία σχετικά με την εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου «εθισμός στο διαδίκτυο», τα χαρακτηριστικά του εξαρτημένου ατόμου, τα αίτια και τις συνέπειες της εξάρτησης στο διαδίκτυο και παρατίθενται τα αποτελέσματα των κυριότερων ερευνών. Στο

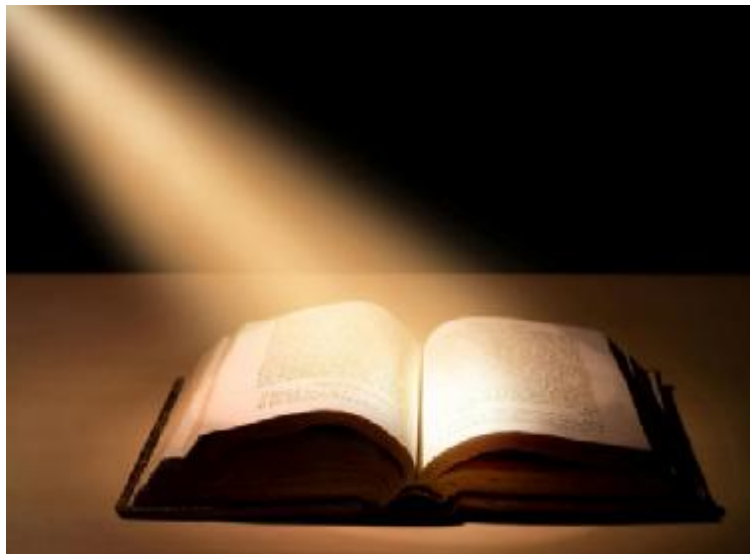
κεφάλαιο 2 αναλύεται η πρόληψη και αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο καθώς επίσης ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην κατεύθυνση αυτή. Στο ερευνητικό μέρος παρουσιάστηκαν τα ευρήματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2016, σε 100 εφήβους. Εξετάστηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- 1) Σε ποιο βαθμό οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο;
- 2) Ποιο είναι το ποσοστό του εθισμού στο διαδίκτυο
- 3) Τι ελκύει τους εφήβους στη χρήση του διαδικτύου;

Παράλληλα μέσα από την ίδια έρευνα μελετήθηκε η συσχέτιση του εθισμού με το φύλο ή με άλλα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων. Από τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης προέκυψε πως γενικά οι έφηβοι είναι αρκετά ενημερωμένοι σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου, όπως και για τις επιπτώσεις του εθισμού στο διαδίκτυο. Παρόλο που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο αρκετές ώρες την ημέρα, οι γονείς τους είναι ενήμεροι γι αυτό, και φαίνεται πως δεν έχει επηρεαστεί η σχέση τους με τους φίλους, την οικογένεια αλλά και τη σχολική τους επίδοση.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

<http://www.aaa.gr/wp-content/uploads/2012/10/books11-300x272.png>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

http://velemenyarena.hu/Votes/facebook_ism%C5%91s%C3%B6k/fb3.jpg

Εφηβεία ορίζεται ως η μετάβαση από την παιδική ηλικία στην ώριμη ηλικία ενός ανθρώπου, όπου αυτή ορίζεται από τα 13 μέχρι τα 17 έτη. Η ηλικία αυτή χαρακτηρίζεται από νοητικές αλλαγές, ψυχολογικές και ψυχοκοινωνικές αλλαγές, σωματικές αλλαγές, αλλαγές στην προσωπικότητα του ατόμου και την συμπεριφορά του την οποία συνοδεύει μια ανησυχία ως προς τον έλεγχο και την αναζήτηση της προσωπικής ταυτότητας κάθε ατόμου. Το βιολογικό μέρος της εφηβείας είναι η λεγόμενη «ήβη». Πρόκειται για τις προπαρασκευαστικές βιοσωματικές αλλαγές που οδηγούν στη σεξουαλική ωρίμανση. <http://www.psychotherapeia.net.gr/articles-psyxologoi-marousi-psyxotherapeftes-marousi/efhveia/35-efhveia-orismos-harakthristika> (πρόσβαση στις 3 Μαΐου 2016)

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Ένα από τα χαρακτηριστικά των εφήβων αρχικά αποτελεί η *άρνηση*: ο έφηβος δηλαδή αναζητώντας την προσωπική του ταυτότητα προσπαθεί να διαφοροποιήσει τον εαυτό του με το περιβάλλον γύρω του και παύει να παραμένει ένα υπάκουο και προσαρμοσμένο παιδί θέλοντας να μεγαλώσει. Επιπλέον η *επιθυμία για ανεξαρτητοποίηση*: πρόκειται για την φάση αυτή του έφηβου όπου οι συμβουλές, η κηδεμονία, οι απόψεις και η προστασία μοιάζουν υπερβολικά και έτσι υπάρχει μια τάση για ανεξαρτητοποίηση. Ύστερα η *τάση για απομόνωση*: όταν ο έφηβος νιώθει την ανάγκη να βρεί ένα καταφύγιο, την ησυχία του έτσι ώστε να μπορεί ανενόχλητος να στοχάζεται και να κάνει τις προσωπικές σκέψεις του. Και τέλος ακόμα ένα χαρακτηριστικό η *ευθιξία, η υπερευαισθησία, το πείσμα, η ισχυρογνωμοσύνη, η δειλία, ο ρομαντισμός*: τα στοιχεία αυτά με τα οποία ο έφηβος προσπαθεί να κάνει τον δικό

του κόσμο πιο δίκαιο, πιο όμορφο, πιο ιδανικό για εκείνον που μέσα σε αυτή την προσπάθεια παίζει ρόλο και η βοήθεια των γονέων, οι οποίοι με την υπομονή και την αγάπη τους θα πρέπει να προετοιμάζουν τον έφηβο για έναν κόσμο πιο πραγματικό.

<http://www.psychotherapeia.net.gr/articles-psyxologoi-marousi-psyxotherapeftes-marousi/efhveia/35-efhveia-orismos-harakthristika> (πρόσβαση στις 27 Μαΐου 2016)

ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ο όρος διαδίκτυο χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά το 1982 και στα μέσα της δεκαετίας του '90 διαδόθηκε ευρύτερα. Το διαδίκτυο είναι ένα πλέγμα από εκατομμύρια διασυνδεδεμένους υπολογιστές που εκτείνεται σχεδόν σε κάθε γωνιά του πλανήτη και παρέχει τις υπηρεσίες του σε εκατομμύρια χρήστες. Ανεξάρτητα από υπηκοότητα, ηλικία, θρήσκευμα και χρώμα οι άνθρωποι μοιράζονται πληροφορίες και ανταλλάσσουν ελεύθερα απόψεις πέρα από γεωγραφικά και κοινωνικά σύνορα.

<http://www.uth.gr/main/help/help-desk/internet/internet2.html> (πρόσβαση στις 8 Ιουνίου 2016)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Από την εμφάνισή του μέχρι και σήμερα ιδιαίτερα στις σύγχρονες κοινωνίες το διαδίκτυο χρησιμοποιείται και εξυπηρετεί εκατομμύρια χρήστες όλων των ηλικιακών ομάδων καθημερινά σε όλον τον κόσμο. Είναι μια χρήσιμη και πολύτιμη πηγή πληροφόρησης, διασκέδασης και επικοινωνίας. Μέσα από το διαδίκτυο οι χρήστες μπορούν να συλλέξουν πληροφορίες για οποιοδήποτε θέμα τους απασχολεί, να

επικοινωνήσουν άμεσα με ανθρώπους σε οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη, να πραγματοποιήσουν ηλεκτρονικές αγορές, συναλλαγές με διάφορες υπηρεσίες που προσφέρονται από τις τράπεζες, να το χρησιμοποιήσουν στην εκπαίδευση και στην εργασία αλλά και να διασκεδάσουν παίζοντας ηλεκτρονικά παιχνίδια με άλλα διαδικτυακά μέλη.

Τα βασικά πλεονεκτήματα της χρήσης του διαδικτύου μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στα εξής :

Επικοινωνία:

Ο πρώτιστος στόχος του διαδικτύου είναι πάντα η επικοινωνία και το διαδίκτυο υπερέχει σε αυτό και έχει ξεπεράσει της προσδοκίες. Οι μελέτες και οι έρευνες έχουν στόχο της καινοτομίες που πρόκειται να το καταστήσουν γρηγορότερο και πιο αξιόπιστο. Από την εμφάνιση του διαδικτύου μέσω του υπολογιστή, η γη έχει πάρει τη μορφή της παγκόσμιου χωριού. Τώρα η επικοινωνία γίνεται σε ένα κλάσμα του δευτερολέπτου με ένα πρόσωπο που κάθεται στο άλλο μέρος του κόσμου. Σήμερα για την καλύτερη επικοινωνία, μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι υπηρεσίες του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Υπάρχουν πάρα της υπηρεσίες για επικοινωνία. Με της οποίες έχει γίνει πολύ εύκολη η καθιέρωση της παγκόσμιας φιλίας όπου μπορούν να μοιραστούν οι σκέψεις του καθενός και να ερευνηθούν πολιτισμοί διαφορετικού έθνους.

Πληροφορίες:

Οι πληροφορίες είναι πιθανώς το μεγαλύτερο πλεονέκτημα του διαδικτύου διότι είναι ένας εικονικός θησαυρός πληροφοριών. Οποιοδήποτε είδος πληροφοριών για οποιοδήποτε θέμα είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο. Μπορεί να βρεθεί σχεδόν

οποιοδήποτε τύπο στοιχείων όσον αφορά σχεδόν οποιοδήποτε είδος θέματος που ψάχνετε. Υπάρχει ένα τεράστιο ποσό πληροφοριών διαθέσιμο στο διαδίκτυο για κάθε θέμα που είναι γνωστό στον άνθρωπο, που επεκτείνεται από τον κυβερνητικό νόμο και τις υπηρεσίες του, τις εμπορικές εκθέσεις και τις διασκέψεις, πληροφορίες αγοράς, νέες ιδέες και τεχνική υποστήριξη, ο κατάλογος είναι ατελείωτος. Οι σπουδαστές και τα παιδιά είναι μεταξύ των χρηστών που κάνουν πλοήγηση στο διαδίκτυο για την έρευνα.

Ψυχαγωγία:

Η ψυχαγωγία είναι ένα δημοφιλές ερέθισμα γιατί πολλοί άνθρωποι προτιμούν να κάνουν απλά πλοήγηση και αναζήτηση στο διαδίκτυο. Τα μέσα του διαδικτύου έχουν γίνει αρκετά επιτυχή στο θέμα της ψυχαγωγίας. Το «κατέβασμα» (downloading) των παιχνιδιών, η επίσκεψη στα δωμάτια συνομιλίας ή απλά το «σερφινγκ» στο διαδίκτυο είναι μερικές από τις χρήσεις που έχουν ανακαλύψει. Υπάρχουν πολυάριθμα παιχνίδια που μπορούν να ληφθούν από το διαδίκτυο δωρεάν. Ένα επιπλέον θετικό στοιχείο είναι πως μέσα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα «online games» οι χρήστες μπορούν να κάνουν νέες γνωριμίες και να επικοινωνούν μεταξύ τους.

Υπηρεσίες:

Υπάρχουν πολλές υπηρεσίες που παρέχονται τώρα στο διαδίκτυο όπως οι σε απευθείας σύνδεση τραπεζικές εργασίες, ηλεκτρονικές αγορές, αναζήτηση εργασίας, δυνατότητα αγοράς εισιτηρίων για τους κινηματογράφους, υπηρεσίες καθοδήγησης σε πάρα πολλά θέματα για κάθε πτυχή της ζωής, τις κρατήσεις ξενοδοχείων κ.α

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Αναμφίβολα ο χρήστης μπορεί να αντλήσει από το διαδίκτυο πολλές χρήσιμες πληροφορίες. Αυτό όμως κρύβει και τις σκοτεινές πλευρές του και η αλόγιστη χρήση του εγκυμονεί πολλούς κινδύνους. Οι πιο σημαντικοί και χρήσιμο να τους γνωρίζει κανείς είναι οι εξής:

Ακατάλληλο Περιεχόμενο: Συνήθως με τον όρο ακατάλληλο περιεχόμενο, αναφερόμαστε σε περιεχόμενο, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει ρατσιστικό ή ξενοφοβικό περιεχόμενο, προώθηση επιβλαβών συμπεριφορών, προώθηση τυχερών παιχνιδιών, παρουσίαση πορνογραφικού υλικού, προώθηση βίας κ.λ.π.

Ανεπιθύμητα Μηνύματα (Spam): Ανεπιθύμητα Μηνύματα θεωρούνται τα μηνύματα εκείνα που υπό κανονικές συνθήκες οι χρήστες δεν θα επέλεγαν να δουν και τα οποία διανέμονται σε μεγάλο αριθμό παραληπτών. Παραδείγματα ανεπιθύμητων μηνυμάτων είναι μηνύματα που περιέχουν διαφημιστικά για αμφίβολα προϊόντα, μηνύματα με περιεχόμενο που συσχετίζεται με ψευδοτυχερά παιχνίδια, ψευδονομικές υπηρεσίες, πορνογραφικό υλικό κτλ. Πολύ συχνό φαινόμενο είναι και η λήψη αλυσιδωτών μηνυμάτων (chain e-mails).

Αποξένωση: Η αλόγιστη και πολύωρη χρήση του Διαδικτύου, δημιουργεί συναισθηματική απόσταση και αλλοιώνει την ποιότητα επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους, κάτι το οποίο πολλές φορές οδηγεί στην Αποξένωσή τους από τον Πραγματικό Κόσμο.

Αποπλάνηση (Grooming): Αποπλάνηση συμβαίνει όταν άγνωστοι κακόβουλα εκμεταλλεύονται το στοιχείο της ανωνυμίας στο Διαδίκτυο για να προσεγγίσουν ανήλικα παιδιά με στόχο τη σεξουαλική παρενόχληση.

Βίαια Παιχνίδια: Σύμφωνα με έρευνες, εκατομμύρια άτομα αφιερώνουν χρόνο σε καθημερινή βάση σε ηλεκτρονικά παιχνίδια. Όπως στην αγορά έτσι και στο Διαδίκτυο υπάρχουν διάφορες κατηγορίες παιχνιδιών. Η πιο δημοφιλής κατηγορία παιχνιδιών είναι η κατηγορία παιχνιδιών δράσης η οποία χωρίζεται σε άλλες υποκατηγορίες, όπως παιχνίδια πολεμικών τεχνών (Beat'em up), λαβυρίνθων (maze), πλατφόρμας (platform), βολών (shooters) κ.ά

Εθισμός (Internet Addiction): Εθισμός στο Διαδίκτυο μπορεί να προκύψει με την πολύωρη ενασχόληση ατόμων σε διαδικτυακές δραστηριότητες όπως είναι τα παιχνίδια, δωμάτια συζητήσεων, ηλεκτρονικός τζόγος και άλλα.

Ηλεκτρονικός Τζόγος: Με τον όρο Ηλεκτρονικός Τζόγος εννοούμε τη δραστηριότητα κατά την οποία δύο ή περισσότερα άτομα συναντώνται διαδικτυακά με σκοπό την ανταλλαγή στοιχημάτων. Μια τέτοια δραστηριότητα περιλαμβάνει το ρίσκο της πραγματικής οικονομικής απώλειας ή του κέρδους.

Εκφοβισμός (Cyberbullying): Εκφοβισμός είναι δυνατό να συμβεί μέσω του Διαδικτύου και περιλαμβάνει εσκεμμένη, επαναλαμβανόμενη και εχθρική συμπεριφορά απέναντι σε άτομο ή ομάδα ατόμων με σκοπό την πρόκληση συναισθηματικής και ψυχολογικής βλάβης.

Επιβλαβείς Συμπεριφορές: Το γεγονός ότι το Διαδίκτυο δεν είναι υπό τη δικαιοδοσία οποιουδήποτε καθιστά αδύνατο τον έλεγχο του περιεχομένου του. Ιστοσελίδες για βουλιμία, ανορεξία, αυτοκτονία, σατανισμό και τυχερά παιχνίδια υπάρχουν πολλές και παρακινούν σε επιβλαβείς συμπεριφορές

Ioi (Virus): Ιός είναι κακόβουλο πρόγραμμα, το οποίο εγκαθίσταται στον υπολογιστή, συνήθως εν αγνοία του χρήστη, και ενεργοποιείται είτε κάποια προκαθορισμένη χρονική στιγμή είτε ύστερα από κάποια συγκεκριμένη ενέργεια. Η ενεργοποίηση ενός ιού μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα διάφορες συνέπειες, επικίνδυνες ή μη.

Παραπληροφόρηση (Misinformation): Παραπληροφόρηση στο Διαδίκτυο είναι δυνατό να συμβεί με την παρουσίαση διάφορων ψευδών ή αναληθών ή τροποποιημένων πληροφοριών σε ιστοσελίδες, με πιθανό σκοπό την παραπλάνησή μας

Παραποίηση Γλώσσας: Η ανάγκη για γρήγορη και εύκολη επικοινωνία, μια συνήθεια που την αποκτήσαμε με την είσοδο της κινητής τηλεφωνίας και του Διαδικτύου στη ζωή μας, άρχισε να οδηγεί στην Παραποίηση της Γλώσσας μας. Αντί ελληνικά, δηλαδή, χρησιμοποιούνται τα “greeklish”, ελληνικά γραμμένα με λατινικούς χαρακτήρες, στα οποία ο τονισμός και η ορθογραφία δεν είναι σημαντικά.

Υποκλοπή Προσωπικών στοιχείων (Phishing): Υποκλοπή Προσωπικών Δεδομένων στο Διαδίκτυο είναι η πράξη της εξαπάτησης ενός χρήστη κάνοντας τον να δώσει προσωπικές πληροφορίες σε μια «πλαστή ιστοσελίδα» στο Διαδίκτυο (π.χ διεύθυνση, αριθμό ταυτότητας, αριθμό διαβατηρίου, αριθμούς τραπεζικών λογαριασμών, ης κ.λπ).

Φυσικές Παθήσεις: Η πολύωρη χρήση του Διαδικτύου είτε είναι για έρευνα είτε για παιχνίδι είτε για κοινωνικοποίηση εγκυμονεί κινδύνους για την υγεία μας. Πέρα από τις διαταραχές στην όραση και τις υποψίες για ενδεχόμενα προβλήματα εξαιτίας της

έκθεσης σε ακτινοβολία, κυρίως από τις οθόνες, εκείνοι που ασχολούνται για ώρες μπροστά στον υπολογιστή χωρίς διάλειμμα ή εναλλαγή δραστηριοτήτων κάνοντας μεγάλο αριθμό επαναλαμβανόμενων κινήσεων μπορεί να προσβληθούν από διάφορες μυοσκελετικές παθήσεις. <http://www.pi.ac.cy/InternetSafety/kindinoi.html> (πρόσβαση στις 23 και 24 Ιουνίου 2016)

Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Οι έφηβοι ως μια ευάλωτη ηλικιακή ομάδα αναζητώντας έναν ιδανικό κόσμο στο οποίο θα γίνεται αποδεκτή η ταυτότητα του, πολλές φορές τον αναζητά στο διαδίκτυο, το οποίο λειτουργεί ως ασπίδα και ως καταφύγιο διότι ο έφηβος μπορεί να παρουσιάσει μια ταυτότητα την οποία επιθυμεί ο ίδιος. Το διαδίκτυο βοηθά τον έφηβο να αναζητήσει φίλους, να κοινωνικοποιηθεί, να διασκεδάσει παίζοντας διαδικτυακά παιχνίδια μόνος του η γνωρίζοντας άλλα άτομα, να ξεφύγει από την καθημερινότητα του και τις σχολικές υποχρεώσεις του ή και να χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο ως μέσο εύρεσης πληροφοριών. Βρίσκει ακόμα μια διέξοδο, κατανόηση ίσως από τους υπόλοιπους χρήστες, μοιράζεται ανησυχίες και προβληματισμούς.

Αναμφίβολα, πέρα από τα θετικά στοιχεία που βρίσκει ο έφηβος μέσα στο διαδίκτυο μπορεί να προκύψουν και αρνητικές συνέπειες με την υπερβολική χρήση του συνδέοντάς τα με αυτά τα προβλήματα στα οποία έγινε αναφορά προηγουμένως. Συγκεκριμένα η χρήση του διαδικτύου από τον έφηβο, με μεγάλη διάρκεια ωρών, χωρίς κανέναν έλεγχο και χωρίς όρια, συχνά γίνεται εξάρτηση. Αυτό το πρόβλημα το

οποίο ορίζεται ως «εθισμός στο διαδίκτυο», μπορεί να φέρει αρκετές αρνητικές συνέπειες στην ζωή του εφήβου και θα αναλυθεί στα επόμενα κεφάλαια δίνοντας ιδιαίτερη σημασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΘΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://therapin.gr/wp-content/uploads/2015/09/addicted.jpg>

Το διαδίκτυο προσφέρει πολλά οφέλη αλλά και διευκόλυνση και απασχόληση στον άνθρωπο. Ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή σχεδόν ο περισσότερος κόσμος ασχολείται με το διαδίκτυο είτε αυτό αφορά την εργασία του, είτε από χόμπι, είτε λειτουργεί σαν διέξοδος από την καθημερινότητα, δεν παύει να αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας του. Η αλόγιστη χρήση του όμως μπορεί να φέρει αρνητικές συνέπειες και κινδύνους στην ζωή των ανθρώπων όπως αυτή, του «εθισμού στο διαδίκτυο». Ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία άρχισε διεθνώς η έρευνα σχετικά με την παθολογική χρήση του διαδικτύου (Clarke, 2009; Siomos et al, 2008; Smith et al, 2008). Οι επιπτώσεις που έχει η παθολογική χρήση του διαδικτύου τόσο στη σωματική υγεία, όσο και στην ψυχική καθώς επίσης και η ανάδειξη νέου τύπου συμπεριφορών σηματοδοτούν νέες έρευνες (Stern, 1997; Stern, 1999; Saler, 1999). Έτσι, παρόλο που τα ποσοστά εθισμού στο διαδίκτυο όπως φαίνεται από τις περισσότερες έρευνες βρίσκονται κάτω από το 10%, αποτελούν ανησυχητικό εύρημα καθώς αναφέρονται κυρίως σε παιδιά και εφήβους.

2.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Η λέξη εθισμός έχει προκαλέσει αρκετές συζητήσεις και διαφωνίες, καθώς πολλοί επιστήμονες πιστεύουν ότι εθισμός μπορεί να υπάρξει μόνο σε περιπτώσεις χρήσης ή χορήγησης χημικών ουσιών (Bratter & Forrest, 1985). Ο Ivan Goldberg το 1995 ήταν ο πρώτος που ασχολήθηκε με την έννοια «εθισμός στη χρήση διαδικτύου», μάλιστα το 1995 λειτούργησε στις Η.Π.Α. η πρώτη μονάδα απεξάρτησης. Όμως η έκφραση αυτή θεσπίστηκε έναν χρόνο μετά από την ψυχολόγο Kimberly Young, η οποία το 1996 πραγματοποίησε μια έρευνα με την χρήση μιας σύντομης κλίμακας με κριτήριο τις πέντε θετικές απαντήσεις για να αξιολογήσει και να μετρήσει αν κάποιος είναι

εθισμένος στο διαδίκτυο. <http://youth-health.gr/thematikes-enotites/genika-gia-tin-efibeia/kataxrisi-diadiktuou-sumperifores-eksartisis#.V7SNi5iLTIU> (πρόσβαση στις 7 Αυγούστου 2016)

Ωστόσο υπάρχουν πολλοί ορισμοί κατά την διάρκεια των χρόνων που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν την έντονη ενασχόληση με το διαδίκτυο, όπως: προβληματική χρήση του διαδικτύου, παθολογική χρήση του διαδικτύου, υπερβολική χρήση του διαδικτύου, ψυχαναγκαστικό Internet, εθισμός στον υπολογιστή, Internetomania (Shapira et al., 2003, Widyanto και Griffiths, 2006). Όπως ο Griffiths (1998) σημειώνει, «η υπερβολική χρήση του Internet μπορεί να μην είναι προβληματική στις περισσότερες περιπτώσεις, αλλά τα λίγα στοιχεία από περιπτωσιολογική μελέτη δείχνει ότι για ορισμένα άτομα, η υπερβολική χρήση του Διαδικτύου είναι ένας πραγματικός εθισμός και ανησυχία».

Σύμφωνα με τον Kandell (1998) ο εθισμός στο Διαδίκτυο ορίζεται ως «μια ψυχολογική εξάρτηση από το Διαδίκτυο, ανεξάρτητα από το είδος της δραστηριότητας» και η ψυχολογική εξάρτηση από το διαδίκτυο χαρακτηρίζεται από την αυξανόμενη επένδυση του ατόμου σε δραστηριότητες σχετικές με το διαδίκτυο, από τα δυσάρεστα συναισθήματα που νοιώθει όταν δεν είναι συνδεδεμένο, από αυξανόμενη ανοχή στις επιπτώσεις που προκαλούνται όταν είναι συνδεδεμένο και από άρνηση της προβληματικής συμπεριφοράς (Kandell, 1998). Ακόμα, η ανικανότητα του ατόμου να ελέγξει τη χρήση του διαδικτύου, η οποία τελικά προκαλεί ψυχολογικές, κοινωνικές, σχολικές ή ακόμη και επαγγελματικές δυσκολίες στη ζωή του. (Davis, 2001, Shapira et al., 2000, Young, 1996)

Ο Davis(2001) ήταν αυτός που όρισε την παθολογική χρήση του διαδικτύου και την διαχώρισε σε δυο είδη: την παθολογική χρήση του διαδικτύου (SPIU) η οποία αναφέρεται σε συγκεκριμένες λειτουργίες του διαδικτύου, όπως τραπεζικές συναλλαγές, διακίνηση πορνογραφικού υλικού, εμπορικές συναλλαγές και δημοπρασίες και την παθολογική χρήση διαδικτύου (GPIU), η οποία περιγράφει την γενική και πολυδιάστατη χρήση του διαδικτύου. Οι Widyanto και Griffiths (2006) παρουσιάζουν τον εθισμό στο διαδίκτυο, σαν ένα υποσύνολο μιας τεχνολογικής εξάρτησης, η οποία ορίζεται ως μη χημικός ή ως συμπεριφοριστικός εθισμός που περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με τη μηχανή.

Όπως είναι φανερό έχουν διατυπωθεί αρκετοί ανά τον χρόνο ορισμοί για τον εθισμό στο διαδίκτυο με διαφορές και διαφωνίες ανάμεσά των επιστημόνων. Εξαιτίας λοιπόν αυτών των διαφωνιών δεν έχει ακόμα αποφασιστεί αν ο εθισμός στο διαδίκτυο μπορεί και αν πρέπει να καταταχθεί στο Αμερικανικό Ταξινομικό Ψυχιατρικό Σύστημα DSM. Ο εθισμός στο διαδίκτυο τον Φεβρουάριο του 2010, προτάθηκε με τον όρο «Internet Addiction Disorder» ως μία από 12 νέες προς ένταξη ψυχιατρικές διαταραχές στην αναθεωρημένη έκδοση του DSM-V το 2013 (Ελληνική Εταιρεία Μελέτης της Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο). Ο εθισμός στο διαδίκτυο αποτελεί ψυχιατρική νόσο για κάποιους μελετητές και γι αυτόν το λόγο προτάθηκε η ένταξή του στην κατηγορία διαταραχές ελέγχου, στο DSM-IV (Truer et al, 2001), ενώ για κάποιους άλλους αποτελεί είδος καταναγκαστικής διαταραχής (Shapira et al, 2000). Οι διαφωνίες της επιστημονικής κοινότητας σχετικά με το είδος της διαταραχής του εθισμού στο διαδίκτυο, είχαν σαν συνέπεια να μην ενταχθεί στο DSM.

Πολλοί ερευνητές θεωρούν πως ο όρος «εθισμός» θα πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο για τις περιπτώσεις χρήσης χημικών ουσιών οι οποίες δημιουργούν και την εξάρτηση (Griffiths, 2006). Κατόπιν τούτου, στο DSM, οι όροι

«εξάρτηση» και «κατάχρηση» χρησιμοποιούνται για να στα παθολογικά χαρακτηριστικά της χρήσης χημικών ουσιών (Griffiths, 1998; Kandell, 1998; Young, 1996). Από την άλλη μεριά, οι ψυχαναγκασμοί καθορίζονται ως: «επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές ή διανοητικές πράξεις που έχουν ως στόχο τη μείωση της ανησυχίας ή της πίεσης και οι οποίες δεν προσφέρουν ηδονή ή ικανοποίηση». Οι δε διαταραχές ελέγχου των παρορμήσεων ορίζονται ως: «η αποτυχία του ατόμου να αντισταθεί σε μια πράξη που είναι επιβλαβής για το ίδιο ή και για τους άλλους». Όσον αφορά λοιπόν τον εθισμό στο διαδίκτυο, το DSM, εντοπίζει τις ομοιότητες σε αυτές τις διαταραχές ως αποτέλεσμα χρήσης χημικών ουσιών, ωστόσο δεν κάνει διάκριση στο γεγονός πως η εξάρτηση και η κατάχρηση αποτελούν όρους που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για χημικές ουσίες.

Στις μέρες μας λοιπόν, ο όρος «εθισμός στο διαδίκτυο» ερμηνεύεται επαρκώς στο ψυχιατρικό λεξικό όρων και προσδιορίζει με σαφήνεια την προβληματική χρήση του διαδικτύου από τα άτομα, η οποία συνοδεύεται από κοινωνικές, ψυχολογικές και ψυχοσωματικές αρνητικές επιπτώσεις. Παρόλα αυτά, δεν αποτελεί ξεχωριστή κλινική οντότητα. Σύμφωνα με τον Σιώμο κ.α. (2010), ανάλογα με τη «βαρύτητα» χρήσης του διαδικτύου, ο εθισμός σε αυτό διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

Τυπική χρήση του διαδικτύου: Το άτομο χρησιμοποιεί το διαδίκτυο στο εργασιακό περιβάλλον του είτε για λόγους αναψυχής.

Προβληματική χρήση του διαδικτύου: Το άτομο χρησιμοποιεί το διαδίκτυο αλόγιστα, σαν αυτοσκοπό.

Κατάχρηση του διαδικτύου: Το άτομο χρησιμοποιεί το διαδίκτυο αλόγιστα μειώνοντας έτσι τις λειτουργικές του ικανότητες, επί δωδεκαμήνου

παρατήρησης, με αποτέλεσμα να υπάρχουν δυσάρεστες συνέπειες στην κοινωνική, προσωπική και επαγγελματική του ζωή.

Εξάρτηση από το διαδίκτυο: Το άτομο χρησιμοποιεί καταναγκαστικά το διαδίκτυο. Αυτή η συνιστώσα αποτελεί μια χρόνια κατάσταση που σηματοδοτεί ψυχική ασθένεια.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε πως το ερώτημα το οποίο χρήζει περαιτέρω έρευνας είναι το κατά πόσο υπάρχει διαφορά ανάμεσα στον εθισμό στο διαδίκτυο και στις άλλες μορφές εθισμού. Είναι βέβαιο πως διαφέρει το αντικείμενο του εθισμού και δεν μπορεί να συγκριθεί ο εθισμός στο διαδίκτυο με τον εθισμό σε διάφορες χημικές ουσίες ωστόσο η κλινική εικόνα και στις δυο περιπτώσεις είναι αρκετά ανησυχητική ιδιαίτερα όταν αναφερόμαστε σε παιδιά ή εφήβους.

2.2 ΤΥΠΟΙ ΕΘΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Οι τύποι του εθισμού στο διαδίκτυο μπορούν να ενταχθούν συνοπτικά στις εξής κατηγορίες οι οποίες βέβαια μπορούν να ανανεώνονται συνεχώς με το πέρασμα των χρόνων.

Cyber stalking: Είναι εκφοβισμός κάποιου χρηστή από άλλον μέσω του διαδικτύου.

Cyber-relation: Είναι 'ερωτικές' σχέσεις (τις περισσότερες φορές από έγγαμους) που έχουν κάποιοι χρήστες μεταξύ τους

Online gambling: Εθισμός στον online τζόγο, καζίνο, τυχερά παιχνίδια κ.α.

Online Software downloading: Εθισμός στην ασυνεχή λήψη προγραμμάτων, μουσικών αρχείων, παιχνιδιών και άλλων αρχείων από το διαδίκτυο.

Online game: Υπάρχει πληθώρα παιχνιδιών στο διαδίκτυο, μικρά σε μέγεθος ώστε να μπορεί κάποιος να τα παίξει από οπουδήποτε μέσω διαδικτύου. Συνήθως είναι μεγαλύτερο κίνδυνος κατασπατάλησης χρόνου σε ώρες εργασίας.

Cyberporn Addiction: Είναι μια από τις μεγαλύτερες απειλές για όλους τους εθισμένους και μη- εθισμένους χρήστες. Η πορνογραφία και οι παιδοφιλίες μέσω διαδικτύου βρίσκονται στο επίκεντρο παρακολούθησης πολλών οργανισμών ηλεκτρονικών εγκλημάτων.

Online Auction Addiction: Είναι σε απευθείας σύνδεση δημοπρασίες οι οποίες σε ένα ποσοστό είναι πλασματικές

Obsessive Role Play Gaming: Είναι η μεγαλύτερη απειλή για τους νέους ηλικίας 13-25 όπως περιγράφηκε παραπάνω

Chat Room Addiction: Ο γνωστός εθισμός , το γνωστό ‘chatting’ όπως το περιγράφουν οι νέοι, στο οποίο οι χρήστες επικοινωνούν με άλλους χρήστες σε οποιοδήποτε μέρος της γης.

Compulsive Surfing: Είναι το πάθος με την συνεχή πλοήγηση «αναζήτησης» στο διαδίκτυο.

<https://internetaddictionteaph.wikispaces.com/%CE%95%CE%B8%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82+%CF%83%CF%84%CE%BF+%CE%94%CE%B9>

στις 12 Αυγούστου 2016)

Γενικά, υπάρχουν πολλοί τρόποι εθισμού στο διαδίκτυο, και αφορούν τόσο τις αλλαγές στη φυσική κατάσταση και δραστηριότητα του ατόμου, όσο και την ψυχική του υγεία. Αυτό έχει σαν συνέπεια, σε βάθος χρόνου να επηρεάζεται η κοινωνική, προσωπική και επαγγελματική ζωή του ατόμου και όσον αφορά τα παιδιά και τους εφήβους, να επηρεάζεται η ακαδημαϊκή τους πορεία. Ο εθισμός στο διαδίκτυο ή διαφορετικά η διαταραχή του εθισμού στο internet περιλαμβάνει μια σειρά από προβληματικές χρήσεις που θα μπορούσαν να ταξινομηθούν ως εξής:

Εθισμός στις διαδικτυακές σχέσεις (cyber-relational addiction): περιλαμβάνει τον εθισμό στα κοινωνικά δίκτυα, τα chat rooms και την ανταλλαγή άμεσων μηνυμάτων, με αποτέλεσμα οι εικονικοί φίλοι να γίνονται πιο σημαντικοί από τους πραγματικούς φίλους και την οικογένεια.

Εθισμός στο διαδικτυακό σεξ (cybersexual addiction): περιλαμβάνει τη χρήση της διαδικτυακής πορνογραφίας, chat rooms και sites με role playing, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται οι πραγματικές διαπροσωπικές σχέσεις.

Καταναγκαστική χρήση του διαδικτύου: περιλαμβάνει το online gaming, τα τυχερά παιχνίδια και ιστοσελίδες ηλεκτρονικού εμπορίου, με αποτέλεσμα να προκύπτουν οικονομικά προβλήματα.

Υπερφόρτωση πληροφοριών (information overload): περιλαμβάνει την υπερχρήση του διαδικτύου με σκοπό την αναζήτηση πληροφοριών, με

αποτέλεσμα ο χρήστης να ξοδεύει υπερβολικά πολύ χρόνο και να απομακρύνεται από τις κοινωνικές του υποχρεώσεις.

Σύμφωνα με τους Dannon & Iancu (2007) οι συνηθέστερες προβληματικές από τις παραπάνω είναι το διαδικτυακό σεξ, τα διαδικτυακά τυχερά παιχνίδια καθώς επίσης και ο εθισμός στις διαδικτυακές σχέσεις.

2.3 ΑΙΤΙΑ ΕΘΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Ξεκινώντας από μια αναφορά στην λέξη εθισμός, προσδιορίζεται ο εθισμός στις χημικές ουσίες για τις οποίες υπάρχουν πολλά αίτια διότι οι χημικές ουσίες αφού καταχραστούν αναλαμβάνουν βασικό ρόλο στη χημεία του εγκεφάλου ενός ανθρώπου. Συγκεκριμένα όμως για τον όρο «εθισμός στο διαδίκτυο» δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα για τα αίτια αλλά πιθανές εξηγήσεις για τους λόγους τους οποίους ένα άτομο μπορεί να εθιστεί και να θεωρήσει απαραίτητο έως και «φυσιολογικό» την εκτεταμένη χρήση του. Επιπλέον τα ποσοστά εθισμού των ατόμων διαφέρουν ανάλογα το φύλο, την ηλικία, την εθνικότητα, την θρησκεία και την οικονομική κατάσταση. Έχουν σημειωθεί περισσότερες περιπτώσεις εθισμού σε νεαρές ηλικίες ειδικότερα σε εφηβικές παρά σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, χωρίς αυτό να αποκλείεται.

Αναλύοντας τις πιθανές αιτίες να εθιστεί ένα άτομο στο διαδίκτυο, έχει παρατηρηθεί ότι κρισιμότεροι είναι οι ψυχοκοινωνικοί παράγοντες, όπως η κοινωνική φοβία (Morahan Martin, 2001, Shapira et al., 2000), η απαλλαγή από αρνητικά συναισθήματα, καθώς το διαδίκτυο δίνει τη δυνατότητα στα άτομα που πιέζονται από την πραγματικότητα που βιώνουν, να αποσυμπιέζονται (Young, 1997). Διακρίνονται και τα συμπεριφοριστικά αίτια όταν το άτομο το οποίο μέσα στην καθημερινότητα

του μπορεί να βιώσει άγχος, πίεση και να αντιμετωπίσει προβλήματα ίσως βρεί διέξοδο και ανακούφιση στον διαδικτυακό κόσμο, αποσπώντας τον από την ρουτίνα και την κούραση της ημέρας. Ξεχνάει λοιπόν την δυσάρεστη κατάσταση στην οποία βρίσκεται, νιώθει καλύτερη και ξεφεύγει από την πραγματικότητα.

Το διαδίκτυο διαθέτει χαρακτηριστικά που προσελκύουν το ενδιαφέρον του χρήστη όπως για παράδειγμα η επικοινωνία, η σύναψη φιλίας και σχέσης, ο μηδενισμός της απόστασης, την αλληλεπίδραση κλπ. Ακόμα ο χρήστης μπορεί να αντιμετωπίζει δυσκολίες στις κοινωνικές του σχέσεις και με μέσον το διαδίκτυο να διαμορφώσει μια ταυτότητα που στο διαδικτυακό περιβάλλον να γίνεται αποδεκτή και να βρίσκει αποδοχή καθώς επίσης να δέχεται θετική ενίσχυση μέσω της εικόνας που προβάλλει γεγονός το οποίο να έρχεται σε αντίθεση με την μη αποδοχή του από το πραγματικό περιβάλλον. Το διαδίκτυο εξασφαλίζει ανωνυμία και ελευθερία. Μπορεί το άτομο να αναζητήσει την αγάπη, το μίσος, την ικανοποίηση από μια διαδικτυακή απόσταση χωρίς να χρειάζεται να υπάρχει ένα άλλο πρόσωπο απέναντι του. Το άτομο εμπλέκεται σε ένα εικονικό περιβάλλον και τα εικονικά δεδομένα, βιώνονται ως αληθινά με αποτέλεσμα η αυτοσυνειδησία του να απορροφάται σε έναν άλλο κόσμο» (Draper, Kaber, & Usher, 1998). Επιπρόσθετα υπάρχει η πιθανότητα ένας άνθρωπος ο οποίος είναι εθισμένος σε μια πραγματική, αληθινή δραστηριότητα να συνεχίσει να την πραγματοποιεί μέσω του διαδικτυακού κόσμου, για παράδειγμα, ένα άτομο εθισμένο στο σεξ ή στις αγορές ή στο τζόγο, θα συνεχίσει αυτές τις δραστηριότητες και μέσα από το διαδίκτυο.

Οι συμπεριφορές που προκύπτουν από τον εθισμό είναι συνήθως πολυπαραγοντικές και δεν είναι εύκολο να ενταχθούν σε ένα φορμαλιστικό πλαίσιο. Φαίνεται ωστόσο πως υπάρχουν αρχικά γενετικοί παράγοντες που ευνοούν την

ανάπτυξη τέτοιων συμπεριφορών, καθώς σχετίζονται με την προσωπικότητα του ατόμου. Για παράδειγμα, παιδιά που είναι ντροπαλά και ευαίσθητα, με χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοεικόνα είναι πιο επιρρεπή στην εκδήλωση εθισμού στο διαδίκτυο, σε σχέση με άλλα παιδιά που έχουν πιο επιθετική προσωπικότητα. Επίσης, διάφορα σημαντικά γεγονότα της ζωής τους μπορεί να οδηγήσουν σε δυσλειτουργία το οικογενειακό περιβάλλον και κατά συνέπεια να οδηγήσουν το άτομο σε αναζήτηση νέων τρόπων να καλύψουν τα συναισθηματικά κενά. Βέβαια, η εφηβεία από μόνη της αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα για την εμφάνιση και ανάπτυξη εθισμού στο διαδίκτυο καθώς το άτομο σε αυτή τη φάση της ζωής του περνάει σημαντικές αλλαγές και είναι ασταθές σαν προσωπικότητα (Pallanti et al., 2006).

Σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία της Μονάδας Εφηβικής Υγείας, ο εθισμός στο διαδίκτυο αποτελεί συχνότερο φαινόμενο στα αγόρια, σε μονογονεϊκές ή προβληματικές οικογένειες, σε παιδιά και εφήβους με κατάθλιψη ή διάσπαση προσοχής. Στα αγόρια, εκδηλώνεται κατά κύριο λόγο με την ενασχόλησή τους με τα τυχερά και online παιχνίδια αλλά και με το role playing καθώς με αυτόν τον τρόπο έχουν την δυνατότητα να ενσαρκώνουν διαφορετικούς χαρακτήρες. Στα παιδιά που είναι εσωστρεφή, η υπερβολική ενασχόληση με το διαδίκτυο μπορεί να τα οδηγήσει μακροπρόθεσμα στην κοινωνική τους απομόνωση.

Οι Yen et al (2007) σε έρευνα που πραγματοποίησαν σχετικά με τους οικογενειακούς παράγοντες που επιδρούν στον εθισμό στο διαδίκτυο αναφέρουν πως η οικονομική κατάσταση της οικογένειας, το μορφωτικό επίπεδο και γενικά η φύση του οικογενειακού περιβάλλοντος έχει άμεση σχέση με τον εθισμό στο διαδίκτυο όσον αφορά τα παιδιά και τους εφήβους. Τα ευρήματα από αυτή την έρευνα συνοψίζονται στα εξής: τα παιδιά και οι έφηβοι που δεν έχουν μεγαλώσει σε άρτιο

οικογενειακό περιβάλλον ή έχουν συχνές συγκρούσεις με τους γονείς τους ή κάποιος από τους γονείς είναι εξαρτημένος από αλκοόλ ή ναρκωτικά οδηγεί α) σε ανεπαρκή γονεϊκό έλεγχο με αποτέλεσμα οι έφηβοι να οδηγούνται στον εθισμό στο διαδίκτυο β) σε έλλειψη υποστήριξης από τους γονείς (καθώς δεν είναι σε θέση να τους υποστηρίξουν) με αποτέλεσμα να αναζητούν υποστήριξη στο διαδίκτυο και να εθίζονται σε αυτό. Στη συνέχεια, η ίδια η κατάχρηση του διαδικτύου οδηγεί σε νέες συγκρούσεις με αποτέλεσμα μια ατέρμονη διαδικασία που δημιουργεί μεγαλύτερα και εντονότερα προβλήματα.

Πρόσφατες μελέτες και στη χώρα μας έδειξαν πως η γονική μέριμνα είναι ιδιαίτερα σημαντική προς την κατεύθυνση του εθισμού στο διαδίκτυο (Siomos, 2012). Η παροχή γονεϊκής μέριμνας στον μέγιστο δυνατό βαθμό βοηθά στην καθοδήγηση του παιδιού μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον όπου το παιδί μπορεί να διαμορφώσει την προσωπική του ταυτότητα, αντιθέτως, η υπερπροστατευτικότητα των γονέων συνδέθηκε με υψηλότερα ποσοστά εθισμού στο διαδίκτυο. Τα παιδιά που παρουσιάζουν ήδη κάποιο ψυχικό υπόστρωμα για την ανάπτυξη του εθισμού στο διαδίκτυο (κατάθλιψη, διάσπαση προσοχής κ.α.) είναι πιο ευάλωτα, γεγονός που καταδεικνύει την αναγκαιότητα συνεκτίμησης της κατάστασης με τις παραμέτρους που διαμορφώνουν την ψυχική υγεία του ατόμου (Siomos, 2012).

Προκειμένου να αιτιολογηθεί η παθολογική χρήση του διαδικτύου, ή αλλιώς PIU (Pathological internet use), ο Davis υποστήριξε την προσέγγιση επίγνωσης-συμπεριφοράς. Επομένως ισχυρίστηκε ότι στην αρχή της αλυσίδας των αιτιών υπάρχει κάποια λανθάνουσα ψυχολογική πάθηση των χρηστών, όπως κατάθλιψη ή αντικοινωνικότητα ή οποιαδήποτε άλλη εξάρτηση. Στο τέλος αυτής της αλυσίδας βρίσκεται η λανθασμένη επίγνωση του χρήστη σχετικά με τον εαυτό του και τον

κόσμο γενικότερα, που ενισχύεται και από άλλες συμπεριφορές - σκέψεις, στο μοντέλο επίγνωσης-συμπεριφοράς (Davis, 2001). Ο Carlan βασισμένος στο μοντέλο του Davis το 2003, επίσης ισχυρίστηκε ότι προβληματικές ψυχολογικές προδιαθέσεις οδηγούν τα άτομα σε υπερβολική χρήση διαδικτυακής κοινωνικής δικτύωσης, το οποίο επιδεινώνει την κατάσταση τους περαιτέρω. Αναλύοντας την θεωρία που προτείνει ο Carlan, αναφέρεται ότι άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα (κατάθλιψη, μοναξιά) έχουν πιο αρνητικές αντιλήψεις για την κοινωνική τους ικανότητα σε σχέση με άλλους. Έτσι, προτιμούν τις διαδικτυακές επαφές, από τις πρόσωπο με πρόσωπο συνομιλίες, αφού τις θεωρούν λιγότερο επίφοβες και νιώθουν ότι είναι πιο επαρκείς και ικανοί μέσα από το διαδίκτυο. Συμπερασματικά αυτή η προτίμηση τους οδηγεί σε υπερβολική χρήση, που όχι απλά δεν λύνει τα υπάρχοντα προβλήματα τους, αλλά αυτά χειροτερεύουν, με αποτέλεσμα να προκαλούνται άλλου είδους προβλήματα στο εκπαιδευτικό, εργασιακό και οικογενειακό τους περιβάλλον (Carlan, 2003).

2.4 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Σύμφωνα με τον Trever (2001, όπως αναφέρεται στον Σιώμο, 2008), το 92% των ατόμων που είναι εξαρτημένα από το διαδίκτυο θεωρεί πως ο κόσμος είναι κενός χωρίς το διαδίκτυο και δεν έχει κανένα νόημα. Επιπλέον, το 77% των ατόμων αυτών ανέφεραν πως παρατηρούσαν καθημερινά διάφορες φαντασιώσεις (Σιώμος, 2008). Η Μάτσα (2009) περιγράφει στη μελέτη της πως τα άτομα που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο παρουσιάζουν έντονες διαταραχές στον ύπνο και στην όραση καθώς και μυοσκελετικές παθήσεις, λόγω της παρατεταμένης καθήλωσης του ατόμου στην οθόνη του υπολογιστή. Αυτές οι διαταραχές με τη σειρά τους προκαλούν άσχημα

συναισθήματα στον χρήστη, εκνευρισμό, θλίψη ή κατάθλιψη, δυσφορία, ειδικά όταν ο χρήστης βρίσκεται εκτός διαδικτύου.

Οι Beard & Wolf (2001, όπως αναφέρεται στους Σφακιανάκη, Σιώμο και Φλώρο, 2012), αναφέρουν πως από τα κοινά χαρακτηριστικά των ατόμων που είναι εξαρτημένα στο διαδίκτυο, δεσπόζει αυτό που αφορά τη διαρκή ενασχόλησή του με το διαδίκτυο, δηλαδή, το άτομο σκέπτεται συνεχώς την προηγούμενη δραστηριότητά του στο διαδίκτυο και ανυπομονεί για την επόμενη. Ξοδεύει όλο και περισσότερο χρόνο στο διαδίκτυο αναζητώντας ικανοποίηση, παραμένει συνδεδεμένος στο διαδίκτυο περισσότερο χρόνο απ' ό,τι είχε προγραμματίσει και διακατέχεται από άσχημα συναισθήματα όταν προσπαθεί να απεμπλακεί από αυτό ή να μειώσει το χρόνο που βρίσκεται στο διαδίκτυο.

Σε πιο προχωρημένες δε περιπτώσεις το άτομο χάνει τον ύπνο του, παραμελεί την προσωπική του υγιεινή, και τη φυσική του κατάσταση, απομονώνεται από την οικογένεια και τους φίλους του και παράλληλα παρουσιάζει επιθετικότητα. Τέλος, φτάνει στο σημείο να μην τρώει ή αντιθέτως, να μην ελέγχει τις ποσότητες τροφών που καταναλώνει (Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

Ειδικότερα στα παιδιά και τους εφήβους, η χρήση του διαδικτύου περισσότερες από 10 ώρες την εβδομάδα αυξάνει τις πιθανότητες για την εμφάνιση διαφόρων βιολογικών διαταραχών όπως ημικρανίες, ξηροφθαλμία, μυοσκελετικές παθήσεις, διαταραχές στον ύπνο και την όραση και παραμέληση της προσωπικής υγιεινής και της φυσικής κατάστασης (Μάτσα, 2009).

Μπορούμε να ομαδοποιήσουμε τα χαρακτηριστικά των ατόμων που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο σε δύο κύριες κατηγορίες, τα ψυχολογικά και τα βιολογικά – σωματικά:

Ψυχολογικά χαρακτηριστικά του εξαρτημένου ατόμου στο διαδίκτυο:

Σπατάλη υπερβολικού χρόνου στο διαδίκτυο

Αίσθημα στέρησης

Αδυναμία να σταματήσει την δραστηριότητα

Παραμέληση υποχρεώσεων

Παραμέληση οικογενειακών σχέσεων και κοινωνικής ζωής

Συναισθηματικό κενό, ή εκνευρισμό όταν δεν είναι on-line

Προβλήματα με το σχολείο ή την εργασία του

Αίσθηση ευεξίας, ευτυχίας και ευφορίας όταν βρίσκεται στον υπολογιστή

Απομόνωση

Αδιαφορία για άλλες δραστηριότητες

Σωματικά συμπτώματα του εξαρτημένου ατόμου:

Ημικρανίες και πονοκέφαλοι

Ξηρότητα οφθαλμών

Διατροφικές ατασθαλίες, όπως για παράδειγμα η παράλειψη γευμάτων

Παραμέληση της προσωπικής υγιεινής

Διαταραχές του ύπνου και αλλαγές στις ώρες του ύπνου. (Young,

Kimberly S. 2001)

2.5 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Οι συνέπειες του εθισμού στο διαδίκτυο είναι αρκετά βλαβερές για την ζωή του ανθρώπου καθώς ιδιαίτερα ενός εφήβου. Είναι δύσκολο αρχικά να κατηγοριοποιηθούν αλλά μπορούν να συνοψιστούν σε ενότητες.

Μια πρώτη ενότητα είναι τα σωματικά προβλήματα. Με την πολύωρη χρήση του διαδικτύου οι άνθρωποι παραβλέπουν τις δραστηριότητες τους και ξοδεύουν πολλές ώρες καθισμένοι στην ίδια θέση, ακόμα οι ώρες του ύπνου συνεχώς μειώνονται. Αυτά έχουν ως αποτέλεσμα ο χρήστης να κουράζεται, να έχει χαμηλή απόδοση στην καθημερινότητα του, στην ζωή του, στο σχολείο, όπως και το σημαντικότερο να επηρεαστεί η υγεία του με την εξασθένηση του οργανισμού και να γίνει ευάλωτος σε πολλές ασθένειες. Επιπλέον η καθιστική ζωή και η ανύπαρκτη άσκηση μπορούν να έχουν ως συνέπεια την παχυσαρκία κυρίως στους νέους. Ακολουθούν στις σωματικές συνέπειες και τα μυοσκελετικά προβλήματα καθώς και τα προβλήματα όρασης και η παραμέληση ατομικής υγιεινής.

Στην συνέχεια εμφανίζονται τα διαπροσωπικά προβλήματα τα οποία αναφέρονται στις σχέσεις που έχει ο χρήστης με τους γύρω του, την οικογένεια κυρίως και τους φίλους του. Με την εκτεταμένη χρήση που κάνει ο εθισμένος στο διαδίκτυο έχει ως συνέπεια να απομακρύνεται από το περιβάλλον του και τους ανθρώπους, επιθυμώντας να ξοδέψει πιο πολλές ώρες μπροστά στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή σερφάροντας. Έπειτα προκύπτουν προβλήματα ανάμεσα σε σχέσεις με την παραμέληση υποχρεώσεων λόγω της παθολογικής χρήσης αλλά και

παραμέληση κοινωνικών υποχρεώσεων με συνέπεια την αντικοινωνική συμπεριφορά και την απομόνωση.

Πολλά παραδείγματα παιδιών χρησιμοποιούν δικαιολογίες για να απομονώνονται μπροστά στο διαδίκτυο παρά να έχουν δραστηριότητες και να συνάπτουν φιλίες. Παίζοντας αμέτρητες ώρες διαδικτυακά παιχνίδια παρατηρείται αλλαγή συμπεριφοράς, αρνητική διάθεση, ανάπτυξη βίαιων σκέψεων και συμπεριφορών, παραδειγματισμός και ταύτιση με πρωταγωνιστές των παιχνιδιών, αυξημένη τάση για επιθετική συμπεριφορά αλλά και σύγχυση πραγματικότητας και φαντασίας. Παιδιά και έφηβοι μέσα από την παθολογική χρήση αντιμετωπίζουν άγχος, εφιάλτες, ψυχαναγκαστικές συνήθειες και εμμονές στη σκέψη, απώλεια ελεύθερης σκέψης και θέλησης, μείωση αντιστάσεων, επηρεασμό κριτικής σκέψης και προσωπικών αρχών και αξιών. Σημαντική επίσης είναι η συνεχής έκθεση παιδιών στη βία και σε σεξουαλικού περιεχομένου υπονοούμενα και μηνύματα.

Επόμενη συνέπεια είναι τα προβλήματα στο εκπαιδευτικό κομμάτι που αφενός η χρήση του διαδικτύου σε μαθητές και φοιτητές προσφέρει μέσα από την αναζήτηση πολλές πηγές μάθησης, αφετέρου όμως η παθολογική χρήση του οδηγεί σε χαμηλή πτώση της επίδοσης τους. Οι χρήστες παύουν να ασχολούνται με δραστηριότητες, σταματούν να παρακολουθούν μαθήματα, παραμελούν υποχρεώσεις και δεν ασχολούνται με εργασίες παρά μόνο αφοσιώνονται στον κόσμο του διαδικτύου. Αρνητικά αποτελέσματα είναι και οι μαθησιακές δυσκολίες όπως και απουσίες από το σχολείο.

έλος αρνητικές συνέπειες παρουσιάζονται και στον επαγγελματικό τομέα όπου ο εργαζόμενος ως εθισμένος στο διαδίκτυο προκαλεί στον εαυτό του σωματική και πνευματική κούραση που συνεπώς επιφέρουν προβλήματα στην απόδοση της

εργασίας του. Μάλιστα έχει διαπιστωθεί από εταιρίες πως με τα χρόνια υπάρχει μεγάλη πτώση στην επίδοση του προσωπικού εξακριβώνοντας πως αιτία ήταν η απασχόληση πολλών ωρών των εργαζομένων με το διαδίκτυο παρά με ζητήματα και υποχρεώσεις στο εργασιακό τους κομμάτι. Η αλόγιστη χρήση διαδικτύου στον εργασιακό τομέα έχει γίνει επίσης συχνά αιτία απόλυσης.

<http://www.news.gr/tech/internet/article/152392/vlaveres-synepeies-toy-internet-sta-paidia-kai-toy.html> (πρόσβαση στις 12 Αυγούστου 2016)

2.6 ΈΡΕΥΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η εξάπλωση λοιπόν του φαινομένου του εθισμού είναι παγκόσμιο και αφορά όλες τις ηλικιακές και κοινωνικές ομάδες, ωστόσο τα παιδιά και οι έφηβοι είναι οι πιο ευάλωτοι χρήστες. Το διαδίκτυο στα χέρια των εφήβων μπορεί να γίνει ένα επικίνδυνο εργαλείο όταν η χρήση του δεν είναι συνετή και προσεκτική. Η πρώτη έρευνα στην Ελλάδα διεξήχθη το 2007 με την συμμετοχή εφήβων μέσου όρου ηλικίας 15 ετών, με στόχο να βρεθούν τα ποσοστά εθισμού στο διαδίκτυο και οι επιπτώσεις της εξαρτημένης αυτής συμπεριφοράς. Για να πραγματοποιηθεί η μέτρηση χρησιμοποιήθηκε το διεθνές εργαλείο της Young, τα ερωτηματολόγια. Το αποτέλεσμα ήταν πως το 1% των εφήβων είχαν score εθισμού στο διαδίκτυο και το 12,8% παρουσίασαν οριακή χρήση που πιθανότατα θα μπορούσε να καταλήξει σε εθισμό.

Βλέποντας λοιπόν και μια πρόσφατη έρευνα του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας (ΕΠΨΥ), η οποία πραγματοποιήθηκε το 2014, με δείγμα 4.141 έφηβους, τα αποτελέσματα έδειξαν πως περισσότεροι από τους

μισούς έφηβους συγκεκριμένα το 54,5%, ηλικίας 11 έως 15 ετών ξοδεύουν περισσότερες από πέντε ώρες την ημέρα μπροστά σε κάποια ηλεκτρονική συσκευή με οθόνη (τηλεόραση, υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.α.), τα αγόρια, μάλιστα, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (60,3%) από ό,τι τα κορίτσια (48,7%).

Οι περισσότερες έρευνες και μελέτες μετρώντας τα αποτελέσματα του εθισμού τονίζουν πως η χρήση του διαδικτύου περισσότερο από 10 ώρες την εβδομάδα μπορεί να οδηγήσει σε υπέρμετρη χρήση (Μάτσα, 2009) . Ακόμα είναι γεγονός πως με κύρια αιτία τα διαδικτυακά παιχνίδια, τα αγόρια εμφανίζουν μεγαλύτερη επιρρέπεια στην ανάπτυξη συμπεριφοράς εθισμού. Συγκεκριμένα οι έλληνες έφηβοι ξοδεύουν δύομιση ώρες την ημέρα στο διαδίκτυο ιδιαίτερα το Σαββατοκύριακο. Παρακολουθούν ταινίες ή βίντεο οι τρεις στους πέντε έφηβους (60%), ένας στους τρεις παίζει ηλεκτρονικά παιχνίδια (36%) και δύο στους πέντε (43%) περνούν χρόνο μπροστά στην οθόνη για άλλους λόγους Επίσης οι έφηβοι σε μικρότερη ηλικία των 11 χρόνων καταναλώνουν λιγότερο χρόνο στο διαδίκτυο από ότι αυτοί της ηλικίας 13 με 15 ετών. Επιπλέον τα δύο φύλα δεν διαφέρουν σημαντικά στον χρόνο που αφιερώνουν στην ενασχόληση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή ή άλλη συσκευή για ενημέρωση, κοινωνική δικτύωση κ.λπ.

Εξετάζοντας τα πιθανά συμπτώματα εξάρτησης από τον τζόγο, σύμφωνα με το ΕΠΨΥ, ένα ποσοστό 6,7% των 15χρονων εφήβων βρίσκονται σε κίνδυνο για προβληματική ενασχόληση με τον τζόγο, ενώ ποσοστό 2,3% έχουν, ήδη, προβληματική ενασχόληση, με τα παραπάνω ποσοστά να διπλασιάζονται για τα αγόρια σε 12,1% και 4,2%, αντίστοιχα.

Το φαινόμενο της εξάρτησης από το διαδίκτυο παρουσιάζεται στην πρόωμη εφηβεία (10-14 ετών), γίνεται πιο έντονο στη μέση εφηβεία (15-17 ετών), καθώς τα

παιδιά που ανήκουν σε αυτή την ηλικιακή ομάδα βρίσκονται σε εκείνη τη φάση που πειραματίζονται και προσπαθούν να αυτονομηθούν, και τέλος, στην όψιμη εφηβεία (>17 ετών). Τα άτομα που ανήκουν στην όψιμη εφηβεία, είναι κυρίως φοιτητές οι οποίοι ευρισκόμενοι μακριά από τον τόπο μόνιμης κατοικίας τους και χωρίς την επίβλεψη και φροντίδα των γονέων τους, χάνουν την αίσθηση του μέτρου και παγιδεύονται στο διαδίκτυο. Υπάρχει εμφάνιση εξάρτησης από το διαδίκτυο και σε μεγαλύτερα άτομα τα οποία εθίζονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τον ηλεκτρονικό τζόγο και την πορνογραφία (Σιώμος & Σφακιανάκης, 2012).

Ο Παπαγεωργίου (2010) αναφέρει πως διάφορες έρευνες στην Αττική έδειξαν πως 1 στα 5 δεκαπεντάχρονα παιδιά παρουσιάζουν δείγματα κακής ή παρατεταμένης χρήσης του διαδικτύου και βρίσκονται λίγο πριν τον εθισμό, ενώ επισημαίνει πως ήδη 4 ανήλικα παιδιά βρίσκονται υπό παρακολούθηση για τα συμπτώματα εξάρτησης από το διαδίκτυο που παρουσιάζουν.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι μια άλλη έρευνα στην Ελλάδα επισήμανε ότι το ποσοστό εθισμού των εφήβων είναι αρκετά υψηλό. Συμπεράσματα της έρευνας έδειξαν ότι το πρόβλημα είναι εντονότερο στην επαρχία με ποσοστά εθισμού 5,9% των εφήβων χρηστών του διαδικτύου στη Λάρισα, 11,7% στο Βόλο, και 8,2% μέσο όρο και μόλις 1% στην Αθήνα. Το 8% των 15χρονων κάνει χρήση πάνω από 20 ώρες την εβδομάδα και 3 στους 10 σερφάρει καθημερινά (Μονάδα Εφηβικής Υγείας, Β΄ Παιδιατρική Κλινική του Παν. Αθηνών, Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού»).

Σε άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο ΑΤΕΙ Αθήνας το 2009, παρατηρήθηκε πως το 51,4% των εθισμένων ατόμων στο διαδίκτυο είναι απογοητευμένο από τη ζωή του και δεν βρίσκει τίποτα ενδιαφέρον σε αυτή. Το 48,6% αναφέρει πως νιώθει μοναξιά, το 30% περίπου των συμμετεχόντων στην έρευνα

φοιτητών έχει μέσο όρο βαθμολογίας κάτω από 5, ενώ το 26,5% όσων συχνάζουν στα internet café παρουσιάζουν συμπτώματα εθισμού στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στα online παιχνίδια.

Συμπερασματικά στην Ελλάδα οι έφηβοι στην πλειοψηφία τους σπαταλούν αρκετό από τον χρόνο τους στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ένας στους επτά έφηβους παρουσιάζει εθισμό στο διαδίκτυο και πολλοί από αυτούς ασχολούνται με τον τζόγο. Ένα στα οκτώ αγόρια βρίσκεται σε κίνδυνο προβληματικής ενασχόλησης με τον τζόγο, ενώ το 4,2% έχουν, ήδη, προβληματική ενασχόληση.

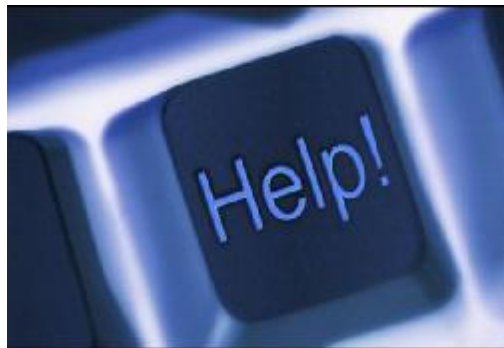
<http://www.kathimerini.gr/810104/article/epikairothta/ellada/ereyna-e8ismenos-sto-diadiktyo-enas-stoys-epta-efhvoys>,

<http://www.news.gr/tech/internet/article/152392/vlaveres-synepeies-toy-internet-sta-paidia-kai-toy.html>

(πρόσβαση στις 3 Σεπτεμβρίου 2016)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<https://kse38gel.wikispaces.com/file/view/internet6.jpg/514103452/332x227/internet6.jpg>

https://i2.wp.com/www.glikiazoi.gr/wp-content/uploads/2012/10/634836787547764000871009F8ADD87B83F84A3AB75594B029_600_400_-417314523.jpg

3.1 Πρόληψη του εθισμού στο διαδίκτυο

Η πρόληψη του εθισμού στο διαδίκτυο ξεκινά από την οικογένεια, και στη συνέχεια επεκτείνεται στο σχολείο και στην πολιτεία. Όσον αφορά την οικογένεια, το βασικότερο βήμα που πρέπει να γίνει από την πλευρά των γονέων, είναι να έλθουν οι ίδιοι πρώτα σε επαφή με το μέσο. Να διαθέσουν τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να εξοικειωθούν οι ίδιοι με το διαδίκτυο για να είναι σε θέση έπειτα να αναγνωρίζουν τους κινδύνους που ελλοχεύουν σε αυτό. Είναι σημαντικό οι γονείς να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο μαζί με τα παιδιά τους, ώστε να μπορούν να τους υποδείξουν πώς να «σερφάρουν» με ασφάλεια είτε για ενημέρωση είτε για διασκέδαση. Να συζητούν με τα παιδιά τους για τα διαδικτυακά μονοπάτια και να επιβλέπουν διακριτικά αυτές τις διαδρομές. Για το λόγο αυτό, καλό είναι ο υπολογιστής να μην βρίσκεται στο δωμάτιο του παιδιού αλλά σε κάποιον κοινόχρηστο χώρο του σπιτιού και έτσι να επιτυγχάνεται ο διακριτικός έλεγχος. Επίσης, είναι σημαντικό να τίθενται όρια χρήσης του διαδικτύου που θα πρέπει πρώτα να τηρούνται από τους ίδιους τους γονείς, τις ώρες που βρίσκονται στο σπίτι. Και τέλος, να ελέγχεται η χρήση των smartphones, τα οποία εκτός από μέσα επικοινωνίας έχουν γίνει μόδα με αποτέλεσμα τα παιδιά να βρίσκονται σε συνεχή επαφή με αυτά και κατά συνέπεια με το διαδίκτυο (Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

Το σχολείο, από την άλλη μεριά, θα πρέπει να συμβάλλει στη συνεχή ενημέρωση των μαθητών σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου, οργανώνοντας συχνά ημερίδες και επιμορφωτικά σεμινάρια. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι πολύ αυστηροί σχετικά με την κατοχή και χρήση κινητών τηλεφώνων στον χώρο του σχολείου, ώστε να περιορίζεται η χρήση τους και κατά συνέπεια η ενασχόληση των μαθητών με το διαδίκτυο τις ώρες των διαλειμμάτων. Έπειτα, θα πρέπει να

προσέχουν αλλαγές στις επιδόσεις των μαθητών καθώς επίσης και στη συμπεριφορά τους, εντός και εκτός της τάξης, και να είναι σε απόλυτη συνεργασία με τους γονείς στην περίπτωση που αντιληφθούν κάποια ιδιάζουσα συμπεριφορά (Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

Τέλος, η πολιτεία, μέσω των φορέων που ασχολούνται με την πρόληψη διαφόρων διαταραχών (εθισμός στο διαδίκτυο, εθισμοί σε αλκοόλ ή χημικές ουσίες, νευρική ανορεξία ή βουλιμία κλπ) θα πρέπει να ενημερώνει συχνά για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου, για τους κινδύνους που κρύβει και παράλληλα να ενημερώνει τους νέους για τους τρόπους που μπορούν να επιτύχουν μια υγιή καθημερινότητα, φροντίζοντας την ψυχική και σωματική τους ανάταση και τη διατήρηση της προσωπικής τους υγιεινής και καλής φυσικής κατάστασης(Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

3.2 Αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο

Το πρώτο και βασικότερο βήμα για την αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο είναι η αναγνώριση και αποδοχή του προβλήματος της εξάρτησης, καθώς τα περισσότερα εξαρτημένα άτομα προβάλλουν άρνηση του προβλήματος, όπως γίνεται συχνά σε διάφορες διαταραχές. Είναι γεγονός πως οι πιο πολλοί χρήστες καταφεύγουν στο διαδίκτυο για να αναζητήσουν συντροφιά, και πολλές φορές διαφυγή από διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, καθώς αδυνατούν από μόνοι τους να διαχειριστούν άσχημα συναισθήματα και καταστάσεις της προσωπικής τους ζωής. Μετά λοιπόν την αποδοχή του προβλήματος, το εξαρτημένο άτομο θα πρέπει να μπει σε διαδικασίες ανάπτυξης και βελτίωσης της αυτοπεποίθησής του, καλλιέργειας των κοινωνικών δεξιοτήτων του και αντιμετώπισης των συναισθηματικών δυσκολιών, ώστε ο χρήστης να μετριάσει ή να διακόψει τη χρήση

του διαδικτύου. Με αυτές τις διαδικασίες ο χρήστης ενθαρρύνεται από τους αρμόδιους φορείς ώστε να κάνει πιο ρεαλιστική εκτίμηση της αυτοεικόνας του, των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του και των σχέσεών του με το κοινωνικό σύνολο (Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

Ένα μοντέλο παρέμβασης για την αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο είναι η χρήση καρτών υπενθύμισης. Στο μοντέλο αυτό, ο χρήστης ετοιμάζει έναν κατάλογο αποτελούμενο από τα πέντε κυριότερα προβλήματα που οφείλονται στην υπέρμετρη χρήση του διαδικτύου. Στη συνέχεια ετοιμάζει έναν ακόμη κατάλογο αποτελούμενο από τα πέντε κυριότερα πλεονεκτήματα από τη μείωση της χρήσης του διαδικτύου. Τέλος, μεταφέρει αυτές τις δύο λίστες σε μικρή κάρτα την οποία έχει τη δυνατότητα να έχει πάντα μαζί του και όταν το άτομο βρεθεί σε σημείο όπου νιώθει να ελκύεται από το διαδίκτυο και να μην μπορεί να φέρει εις πέρας κάποιες άλλες δραστηριότητες, αυτή η κάρτα λειτουργεί ως υπενθύμιση να επιλέξει πιο σωστά το πώς θα διαθέσει τον χρόνο του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το άτομο εκπαιδεύεται σε πιο υγιείς επιλογές και ταυτόχρονα μαθαίνει να διαχειρίζεται το άγχος, τις αγωνίες, τη δυσφορία, συναισθήματα τα οποία είχε μάθει να εκτονώνει ή να καλύπτει μέσα στον διαδικτυακό χώρο. Το εξαρτημένο άτομο μαθαίνει να θέτει κάθε φορά μικρούς στόχους και να τους πραγματοποιεί ακολουθώντας σταθερή τακτική, ενισχύοντας έτσι την αυτοπεποίθησή του καθώς επίσης και την αυτοεικόνα του, με αποτέλεσμα να μη χρειάζεται το διαδίκτυο για την κάλυψη ψυχολογικών αναγκών (Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

Η αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο, στη χώρα μας, πραγματοποιείται κυρίως εξωνοσοκομειακά αλλά σε περιπτώσεις ατόμων που παρουσιάζουν μεγάλη εξάρτηση γίνεται και ενδονοσοκομειακά, ακολουθώντας συμβουλευτική και

φαρμακευτική αγωγή, που χορηγείται με βάση τα πειραματικά δεδομένα του εξωτερικού. Στη χώρα μας υπάρχουν τέσσερα προγράμματα για την παροχή ανοιχτής βοήθειας σε χρήστες που είναι εθισμένοι στο διαδίκτυο. Στην Αθήνα το τμήμα Παθολογικής Χρήσης του Διαδικτύου, της Μονάδας Απεξάρτησης 18 Άνω, αντιμετωπίζει περιστατικά ενήλικων εξαρτημένων χρηστών του διαδικτύου, ενώ η Μονάδα Εφηβικής Υγείας (ΜΕΥ), στη Β΄ Παιδιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών, αντιμετωπίζει περιστατικά ανήλικων εξαρτημένων χρηστών του διαδικτύου. Στη Θεσσαλονίκη, το Ειδικό Τακτικό Ψυχιατρικό Ιατρείο Παίδων και Εφήβων, στο Ιπποκράτειο Νοσοκομείο, αντιμετωπίζει περιστατικά ανήλικων χρηστών εθισμένων στους Η/Υ και στο διαδίκτυο ενώ στη Φοιτητική Λέσχη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, υπάρχει συμβουλευτική υπηρεσία για την αντιμετώπιση περιστατικών παθολογικών χρηστών των Η/Υ και του διαδικτύου, απευθυνόμενη σε φοιτητές.

Σε κάθε περίπτωση, ο εθισμός στο διαδίκτυο αποτελεί ψυχική διαταραχή και ως εκ τούτου θα πρέπει τα εξαρτημένα άτομα να αντιμετωπίζονται με προσοχή από τους επαγγελματίες της ψυχικής υγείας που είναι εξειδικευμένοι στις ψυχικές διαταραχές (Κατερέλος & Παπαδόπουλος, 2012; Παπαγεωργίου, 2010; Σφακιανάκης, Σιώμος & Φλώρος, 2012).

3.3 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο

Η κοινωνική εργασία αποτελεί μια σύγχρονη κοινωνική επιστήμη που αποσκοπεί στην κοινωνική δικαιοσύνη και πρόνοια. Η διαφοροποίησή της από την Κοινωνιολογία οφείλεται κυρίως στον εφαρμοσμένο χαρακτήρα που έχει καθώς επίσης και στην εξειδικευμένη μορφή που απέκτησε στις αρχές του 20ου αιώνα. Σε

θεωρητικό επίπεδο χρησιμοποιεί και μοιράζεται θεωρίες από την Ανθρωπολογία, την Ψυχολογία, την Κοινωνιολογία, τις Πολιτικές Επιστήμες, τη Φιλοσοφία και την Ιατρική (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Ταυλαρίδου – Καλούτση, Μουζακίτης, 2011).

Ανάμεσα στα κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας εντάσσεται και ο εθισμός των ατόμων στο διαδίκτυο καθώς οι επιπτώσεις του εθισμού έχουν κοινωνικές προεκτάσεις, τόσο στις προσωπικές όσο και στις κοινωνικές σχέσεις των εμπλεκομένων στο πρόβλημα ατόμων. Γι αυτό το λόγο ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην πρόληψη και αντιμετώπιση του προβλήματος είναι ιδιαίτερα σημαντικός.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί ασχολούνται με την φύση και την αιτιολογία των κοινωνικών προβλημάτων και ιδιαίτερα με τα προβλήματα των κοινωνικά αποκλεισμένων και περιθωριοποιημένων ομάδων. Τους απασχολεί ιδιαίτερα η ταυτοποίηση και η επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων καθώς επίσης και η κάλυψη των αναγκών ατόμων που χρήζουν ιδιαίτερης βοήθειας. Παρόλα αυτά, στη χώρα μας, οι κοινωνικοί λειτουργοί εργάζονται κυρίως στον δημόσιο τομέα, συνεργαζόμενοι με άλλους φορείς για την αντιμετώπιση των παραπάνω θεμάτων (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Ταυλαρίδου – Καλούτση, Μουζακίτης, 2011).

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην αντιμετώπιση διαφόρων κοινωνικών προβλημάτων, εντοπίζεται κυρίως στους παρακάτω τομείς:

Συμβουλευτικά, σε άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες ή βρίσκονται σε κοινωνικό αποκλεισμό, ανεξάρτητα από την κοινότητα στην οποία ανήκουν.

Συνεργατικά, με άλλους φορείς του δημοσίου τομέα που είναι υπεύθυνοι για την κοινωνική πρόνοια με σκοπό να αντιμετωπιστούν θέματα περίθαλψης απόρων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, ανέργους, ηλικιωμένους κ.α.

Συνεργατικά, με ιδρύματα και οργανισμούς κοινωνικής φροντίδας, κέντρα αποτοξίνωσης, σωφρονιστικά καταστήματα, με σκοπό τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα να κοινωνικοποιηθούν και να ενταχθούν με επιτυχία στο κοινωνικό σύνολο (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Ταυλαρίδου – Καλούτση, Μουζακίτης, 2011).

Σύμφωνα με την Καλλινικάκη (1998) ο κοινωνικός λειτουργός βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τον άνθρωπο, μελετά σε βάθος τη φύση και την αιτιολογία του προβλήματος που αντιμετωπίζει, έχει τη δυνατότητα να παρέμβει στους αρμόδιους φορείς του δημοσίου ή τα ιδρύματα με τα οποία συνεργάζεται, να συμβουλευσει και να παρέχει την απαραίτητη και κατάλληλη υποστήριξη, ηθική και ψυχολογική, σε όλη τη διάρκεια της προσπάθειας επίλυσης του προβλήματος.

Ειδικότερα για το πρόβλημα του εθισμού στο διαδίκτυο, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να κάνει αρχικά μια σε βάθος διερεύνηση της αιτιολογίας εμφάνισης του εθισμού και το πώς αυτός επηρεάζει την ψυχοσύνθεση του ατόμου. Να ερευνήσει δηλαδή, τους λόγους όπου το διαδίκτυο επηρεάζει αρνητικά τη συμπεριφορά και τη ζωή του ατόμου. Να επιλέξει ένα κατάλληλο πρόγραμμα ώστε το άτομο να αντιμετωπίσει το πρόβλημα του εθισμού και να αποθεραπευτεί. Να επιλέξει ένα κατάλληλο πρόγραμμα ενημέρωσης του ατόμου, με επιλογές για πιο υγιή καθημερινότητα. Εκτός από την ενημέρωση του ατόμου, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να στηρίξει και να ενημερώσει κατάλληλα την οικογένεια του ατόμου. Είναι σημαντικό να τονίσουμε πως ο κοινωνικός λειτουργός είναι πάνω απ' όλα

παιδαγωγός (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Ταυλαρίδου – Καλούτση, Μουζακίτης, 2011).

Γενικότερα μπορούμε να πούμε πως ο κοινωνικός λειτουργός, προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης της εξάρτησης του ατόμου από το διαδίκτυο, μπορεί να ασκήσει ατομική συμβουλευτική, να οργανώσει ομάδες βοήθειας, να αναλάβει δράσεις πρόληψης, να ανιχνεύσει και να κατανοήσει τους παράγοντες που δρουν για την ανάπτυξη συμπεριφοράς εξάρτησης, και να σχεδιάσει κατάλληλα προγράμματα για την αλλαγή του ατόμου.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας παραθέτουμε τα αποτελέσματα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε την άνοιξη του 2016, σε εφήβους κατοίκους της περιοχής της Αθήνας και της Πάτρας. Για τους σκοπούς της έρευνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο χορηγήθηκε σε 108 μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου, δηλαδή, το δείγμα της έρευνας αποτελούσαν μαθητές 13-17 ετών. Το ερωτηματολόγιο αποτελείτο από 37 ερωτήσεις κλειστού τύπου, εκ των οποίων οι ερωτήσεις 1-7 αφορούσαν τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων (φύλο, ηλικία, τάξη που φοιτούν, οικογενειακή και οικονομική κατάσταση των γονέων τους, μορφωτικό επίπεδο των γονέων). Οι υπόλοιπες ερωτήσεις 8-37 αφορούσαν γενικές ερωτήσεις γνώσεων, απόψεων και αντιλήψεων σχετικά με τον εθισμό στο διαδίκτυο. Τα ερωτηματολόγια δεν απαιτούσαν τη συμπλήρωση των προσωπικών στοιχείων των υποκειμένων στην έρευνα, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ανωνυμία τους. Μετά τη συλλογή των δεδομένων έγινε επεξεργασία τους με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS.20 και με τις αρχές των ποσοτικών μεθόδων έρευνας. Συγκεντρώθηκαν 108 ερωτηματολόγια, ωστόσο τα 8 από αυτά δεν συμπεριλήφθησαν στην έρευνα λόγω ελλιπούς συμπλήρωσής τους.

Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων οι ερωτήσεις ομαδοποιήθηκαν ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, πιο συγκεκριμένα:

- 1) Σε ποιο βαθμό οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο; (Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 8,9,10,11,12,13).
- 2) Ποιο είναι το ποσοστό του εθισμού στο διαδίκτυο; (Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,30,35).
- 3) Τι ελκύει τους εφήβους στη χρήση του διαδικτύου; (Για το σκοπό αυτό αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 31,32,33,34,36,37).

Παράλληλα, μέσα από την ίδια έρευνα μελετήθηκαν οι συσχετίσεις ανάμεσα στο φύλο ή άλλα δημογραφικά στοιχεία και τις κατηγορικές μεταβλητές με έλεγχο συσχετίσεων μέσω του Chi-square test. Τέλος, ερευνήθηκε μερικώς ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στις περιπτώσεις εφήβων που είναι εθισμένοι στο διαδίκτυο.

Αποτελέσματα

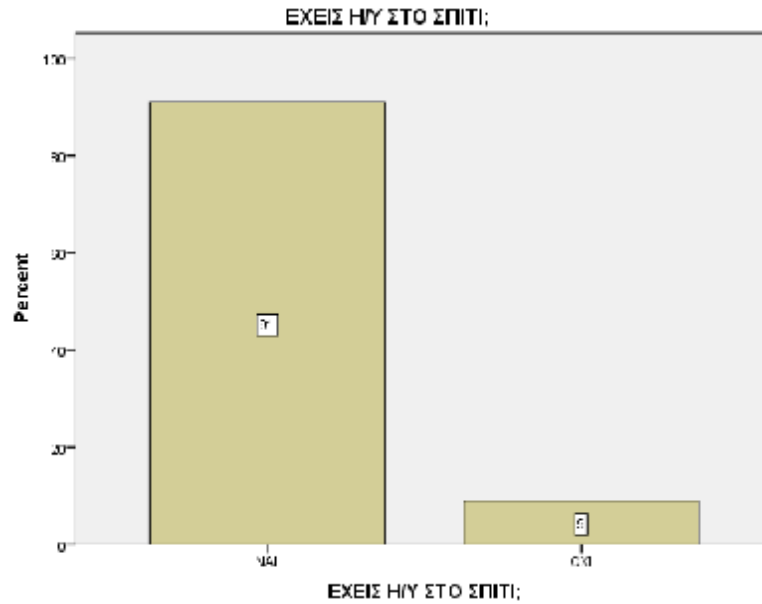
Δημογραφικά στοιχεία

Από το σύνολο των 100 ερωτηθέντων ποσοστό 53% είναι αγόρια, και 47% είναι κορίτσια. Το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών (35%) είναι 17 ετών και ακολουθούν τα παιδιά μικρότερης ηλικίας 13-16 ετών, οπότε το μεγαλύτερο ποσοστό (29%) φοιτά στην Γ' τάξη Λυκείου, και ακολουθούν τα παιδιά που φοιτούν στις άλλες δύο τάξεις του Λυκείου και στο Γυμνάσιο. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το 44% είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου, το 40% είναι απόφοιτοι Λυκείου και ακολουθούν σε μικρότερα ποσοστά οι απόφοιτοι Γυμνασίου, ενώ υπήρχαν και δυο γονείς απόφοιτοι Δημοτικού. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας, το 46% είναι απόφοιτες Λυκείου, το 43% έχει Πανεπιστημιακή εκπαίδευση και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά οι απόφοιτες Γυμνασίου και Δημοτικού. Σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των γονέων, το μεγαλύτερο ποσοστό (73%) ζουν μαζί, ενώ το 24% είναι διαζευγμένοι. Το 39% των παιδιών απάντησαν πως το οικογενειακό εισόδημα είναι κάτω από 5000 ευρώ το μήνα, το 28% δεν γνωρίζει το οικογενειακό εισόδημα και το 27% απάντησε πως το οικογενειακό εισόδημα δεν ξεπερνά τα 1000 ευρώ το μήνα.

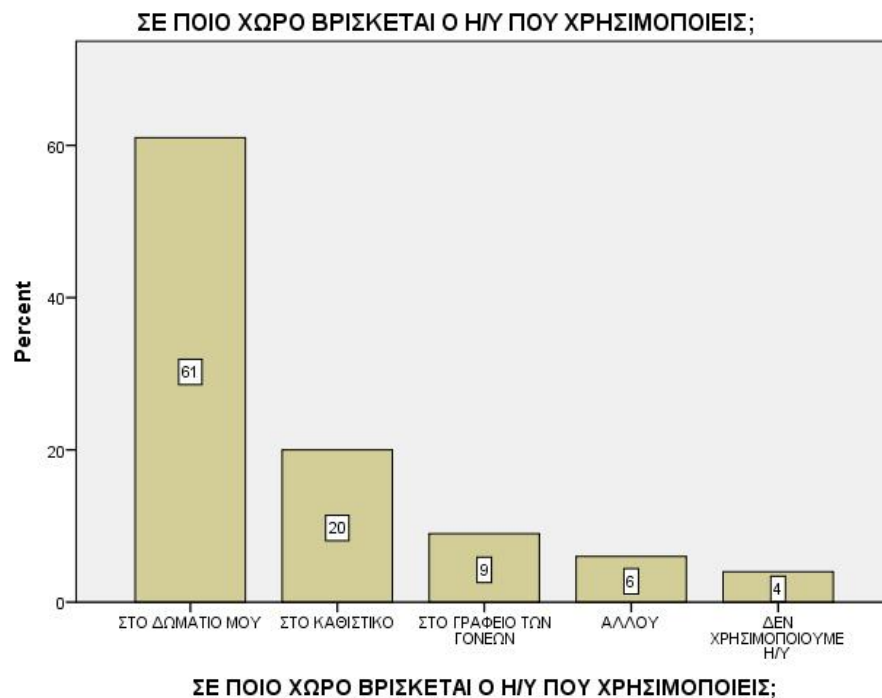
Έφηβοι και διαδίκτυο

Σχετικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα: «Σε ποιο βαθμό οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο», αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 8,9,10,11,12,13. Πιο συγκεκριμένα:

Ερώτηση 8: Έχεις Η/Υ στο σπίτι; **Ερώτηση 9:** Αν ναι, σε ποιο χώρο του σπιτιού βρίσκεται ο Η/Υ;

Εικόνα 1. Ποσοστό μαθητών που έχουν Η/Υ στο σπίτι

Εικόνα 2: Ο χώρος στον οποίο βρίσκεται ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μέσα στο σπίτι

Από τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να παρατηρήσουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό (91%) των παιδιών διαθέτει Η/Υ στο σπίτι. Όσον αφορά τον χώρο του σπιτιού στον οποίο βρίσκεται ο Η/Υ, το μεγαλύτερο ποσοστό (61%) απάντησε πως έχει Η/Υ στο δωμάτιό του και ακολουθεί ποσοστό 20% των παιδιών όπου χρησιμοποιεί υπολογιστή στο καθιστικό. Αυτό μπορεί να δείχνει μια πρώτη εικόνα σχετικά με τον βαθμό επίβλεψης που έχουν οι έφηβοι κατά τη χρήση Η/Υ.

Ερώτηση 10: Έχεις πρόσβαση στο Internet;

Το μεγαλύτερο ποσοστό (98%) έχει πρόσβαση στο Internet. Οι τρόποι με τους οποίους επιτυγχάνεται αυτή η πρόσβαση, αναλύεται στην **ερώτηση 11:** με ποιους τρόπους έχεις πρόσβαση στο Internet;

ΜΕ ΠΟΙΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΕΧΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ INTERNET;

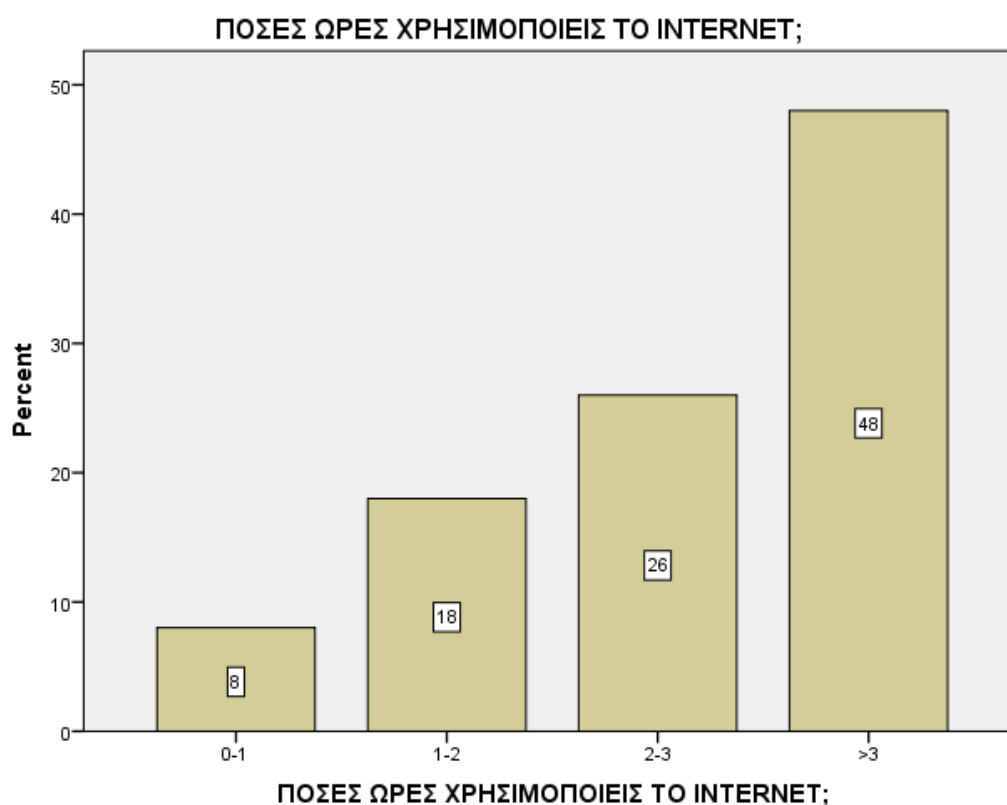
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1.ΑΠΟ ΤΟΝ Η/Υ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ	9	9,0	9,0	9,0
2. ΑΠΟ ΤΟ SMARTPHONE	11	11,0	11,0	20,0
3.ΜΕ ΚΑΝΕΝΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΤΡΟΠΟΥΣ	1	1,0	1,0	21,0
4. ΜΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΤΡΟΠΟΥΣ	76	76,0	76,0	97,0
5. ΔΕΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ INTERNET	3	3,0	3,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	100,0

Πίνακας 1: Τρόποι πρόσβασης στο Internet

Από τον παραπάνω πίνακα μπορούμε να παρατηρήσουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των παιδιών (76%) έχει πρόσβαση στο Internet μέσω του Η/Υ στο σπίτι, και

στο σχολείο. Το 11% των παιδιών απάντησε πως έχει πρόσβαση στο Internet μόνο από το Smartphone και μόλις το 9% απάντησε πως έχει πρόσβαση στο Internet μόνο από το σπίτι.

Ερώτηση 12: Πόσες ώρες την ημέρα χρησιμοποιείς το Internet;

Εικόνα 3: Ώρες που χρησιμοποιεί ο έφηβος το Internet

Από την παραπάνω εικόνα παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των εφήβων (48%) χρησιμοποιεί το Internet πάνω από 3 ώρες την ημέρα. Ακολουθεί ποσοστό 26% που το χρησιμοποιεί 2-3 ώρες την ημέρα, ποσοστό 18% που το χρησιμοποιεί 1-2 ώρες την ημέρα και μόνο το 8% το χρησιμοποιεί λιγότερο από 1 ώρα την ημέρα. Τα αποτελέσματα αυτά, σε συνδυασμό με την προηγούμενη ερώτηση καταδεικνύουν μια εικόνα συνεχούς ενασχόλησης με το διαδίκτυο.

Ερώτηση 13: Ποιοι πιστεύεις ότι είναι οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους κάποιος χρησιμοποιεί το Internet;

ΠΟΙΟΙ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΚΑΠΟΙΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ ΤΟ INTERNET;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	15	15,0	15,0	15,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	7	7,0	7,0	22,0
ONLINE CHAT	3	3,0	3,0	25,0
ΑΛΛΟ	1	1,0	1,0	26,0
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	50	50,0	50,0	76,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	1	1,0	1,0	77,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ	1	1,0	1,0	78,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ONLINE CHAT	2	2,0	2,0	80,0
ΤΥΧΕΡΑ	1	1,0	1,0	81,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ	1	1,0	1,0	82,0
ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	83,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	1	1,0	1,0	83,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ	4	4,0	4,0	87,0
Valid ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ONLINE CHAT	2	2,0	2,0	89,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΑΓΟΡΕΣ/ONLINE CHAT	2	2,0	2,0	91,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΑΓΟΡΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	92,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	93,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΤΥΧΕΡΑ	1	1,0	1,0	94,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΑΓΟΡΕΣ	1	1,0	1,0	95,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	95,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΑΓΟΡΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	96,0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΤΥΧΕΡΑ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ	2	2,0	2,0	98,0

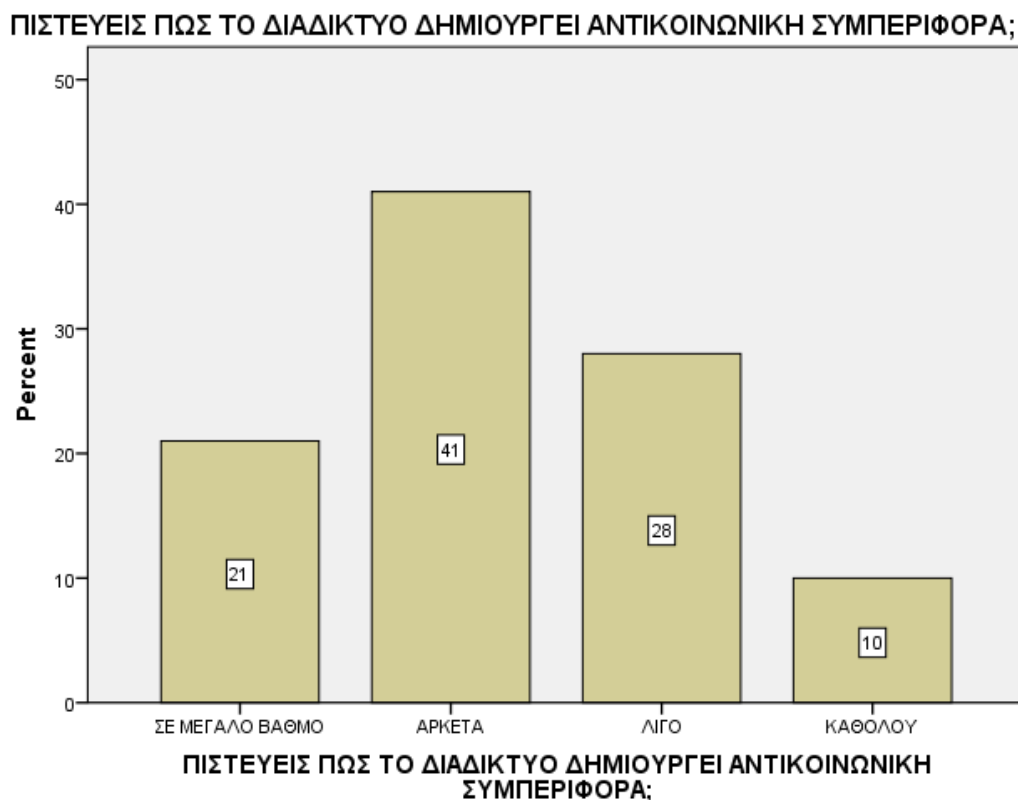
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ/ΑΓΟΡΕΣ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	99,0
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ/ΤΥΧΕΡΑ/ΓΝΩΡΙΜΙΕΣ/ONLINE CHAT	1	1,0	1,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους κάποιος χρησιμοποιεί το Internet

Στο παραπάνω πίνακα έχουμε τα αποτελέσματα από τις απόψεις των εφήβων σχετικά με τους κυριότερους λόγους που κάποιος χρησιμοποιεί το Internet. Μπορούμε να παρατηρήσουμε πως το 50% των εφήβων θεωρεί πως κάποιος χρησιμοποιεί το Internet, για ενημέρωση / συλλογή πληροφοριών, για παιχνίδια, για τυχερά παιχνίδια, για γνωριμίες, για αγορές και για online chat. Μικρότερο ποσοστό της τάξης του 17% θεωρεί πως το internet χρησιμοποιείται κυρίως για ενημέρωση και συλλογή πληροφοριών. Οι υπόλοιποι έφηβοι έδωσαν απαντήσεις που ήταν συνδυασμός των παραπάνω. Αν προσπαθούσαμε να «ομαδοποιήσουμε» κάπως τις συνδυαστικές απαντήσεις θα λέγαμε πως χωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες, αυτοί που χρησιμοποιούν το internet για ενημέρωση, παιχνίδια, τυχερά παιχνίδια και αγορές, και αυτοί που χρησιμοποιούν το internet για ενημέρωση, γνωριμίες και online chat. Δεν είναι δυνατό να γνωρίζουμε εάν ήταν απολύτως ειλικρινείς οι απαντήσεις τους, ωστόσο διαφαίνεται πως οι περισσότεροι απαντούν πως μπαίνουν στο internet κυρίως για ενημέρωση και ακολουθούν τα υπόλοιπα.

Σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα: «Ποιο είναι το ποσοστό του εθισμού στο διαδίκτυο» αναλύθηκαν οι ερωτήσεις: 19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,30,35. Πιο συγκεκριμένα:

Ερώτηση 19: Πιστεύεις πως το διαδίκτυο δημιουργεί αντικοινωνική συμπεριφορά;

Εικόνα 4: Απόψεις των εφήβων σχετικά με το αν το διαδίκτυο δημιουργεί αντικοινωνική συμπεριφορά.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα έχουμε πως το 41% των εφήβων θεωρεί πως το διαδίκτυο δημιουργεί αντικοινωνική συμπεριφορά, το 28% πως δημιουργεί λίγο αντικοινωνική συμπεριφορά, το 21% σε μεγάλο βαθμό ενώ το 10% πιστεύει πως δεν δημιουργεί κανενός είδους αντικοινωνική συμπεριφορά.

Ερώτηση 20: Ποιος πιστεύεις πως είναι ένας σημαντικός λόγος για να εθιστεί ένας νέος στο διαδίκτυο;

ΠΟΙΟΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΘΙΣΤΕΙ ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΚΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ	3	3,0	3,0	3,0
ΚΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΦΙΛΙΚΟ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	3	3,0	3,0	6,0
ΑΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ	21	21,0	21,0	27,0
ΠΟΛΥΩΡΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ	2	2,0	2,0	29,0
ΔΙΑΤΑΡΑΓΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (ΔΙΑΖΥΓΙΟ, ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ, ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΚΛΠ)	2	2,0	2,0	31,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	11	11,0	11,0	42,0
Άλλο	3	3,0	3,0	45,0
Valid ΚΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	2	2,0	2,0	47,0
ΚΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ/ΑΙΣΘΗΜΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ	3	3,0	3,0	50,0
ΚΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ/ΑΙΣΘΗΜΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ	7	7,0	7,0	57,0
ΚΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ/ΠΟΛΥΩΡΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΓΟΝΕΩΝ	3	3,0	3,0	60,0
ΑΙΣΘΗΜΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ/ΠΟΛΥΩΡΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΓΟΝΕΩΝ	3	3,0	3,0	63,0

ΑΙΣΘΗΜΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ/ΔΙΑΤΑΡΑΓΜΕΝ Ο ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΛΥΩΡΗ ΑΠΟΥΣΙΑ ΓΟΝΕΩΝ/ΔΙΑΤΑΡΑΓΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΛΛΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ Total	3 1 33 100	3,0 1,0 33 100,0	3,0 1,0 33 100,0	66,0 67,0 100
--	---------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------

Πίνακας 3: Απόψεις των εφήβων σχετικά με τους λόγους που τους οδηγούν να εθιστούν στο διαδίκτυο.

Από τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε μια ποικιλία απόψεων των εφήβων σχετικά με τους λόγους που τους οδηγούν ώστε να εθιστούν στο διαδίκτυο. Το 21% θεωρεί πως για τον εθισμό στο διαδίκτυο ευθύνεται το αίσθημα της μοναξιάς, ενώ το 33% πιστεύει πως οι λόγοι ποικίλουν και είναι συνδυασμοί των εξής παραγόντων: κακές σχέσεις με τους γονείς, κακές σχέσεις με το σχολικό και φιλικό περιβάλλον, το αίσθημα της μοναξιάς, η πολύωρη απουσία των γονέων από το σπίτι, οι διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις (διαζύγιο γονέων, ενδοοικογενειακή βία, εξαρτημένοι, από αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες, γονείς) και ψυχοσωματικές διαταραχές των παιδιών. Το 11% των ερωτηθέντων εφήβων απάντησε πως δεν γνωρίζει ποιοι είναι εκείνοι οι παράγοντες που οδηγούν στον εθισμό στο διαδίκτυο.

Ερώτηση 21: Αισθάνεσαι ότι χάνεις την αίσθηση του χρόνου όταν βρίσκεσαι στο διαδίκτυο;

ΑΙΣΘΑΝΕΣΑΙ ΟΤΙ ΧΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΟΤΑΝ ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	54	54,0	54,0	54,0
OXI	46	46,0	46,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 4: Πώς νοιώθει ο έφηβος όταν βρίσκεται στο διαδίκτυο.

Ερώτηση 22: Παραμένεις σε σύνδεση στο διαδίκτυο περισσότερο χρόνο απ' όσο αρχικά σχεδιάζεις;

ΠΑΡΑΜΕΝΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠ'ΟΣΟ ΑΡΧΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	70	70,0	70,0	70,0
OXI	30	30,0	30,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 5: Πώς ο έφηβος διαχειρίζεται τον χρόνο παραμονής στο διαδίκτυο

Ερώτηση 23: Έχεις προσπαθήσει να μειώσεις τις ώρες που βρίσκεσαι στο διαδίκτυο;

ΕΧΕΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕΙ ΝΑ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΩΡΕΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	46	46,0	46,0	46,0
OXI	54	54,0	54,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 5α: Πώς ο έφηβος διαχειρίζεται το χρόνο παραμονής στο διαδίκτυο

Ερώτηση 24: Νοιώθεις κακόκεφος/η, θλίψη ή νευρικότητα όταν προσπαθείς να μειώσεις ή να διακόψεις τη χρήση του διαδικτύου;

**ΝΟΙΩΘΕΙΣ ΚΑΚΟΚΕΦΟΣ/Η, ΘΛΙΨΗ Ή ΝΕΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΟΤΑΝ
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΣ ΝΑ ΜΕΙΩΣΕΙΣ Ή ΝΑ ΔΙΑΚΟΨΕΙΣ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	30	30,0	30,0	30,0
Valid OXI	70	70,0	70,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 5β: Πως ο έφηβος διαχειρίζεται το χρόνο παραμονής στο διαδίκτυο

Ερώτηση 25: Χρησιμοποιείς το διαδίκτυο ως μέσο για να αποφύγεις προβλήματα που αντιμετωπίζεις (με τους γονείς, τους φίλους, το σχολείο κλπ);

**ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΙΣ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	34	34,0	34,0	34,0
Valid OXI	66	66,0	66,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 6: Απόψεις των εφήβων σχετικά με τα χρήση του διαδικτύου

Ερώτηση 26: Πιστεύεις ότι η παρατεταμένη χρήση του διαδικτύου επηρεάζει τη σχολική σου επίδοση;

**ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	60	60,0	60,0	60,0
Valid OXI	40	40,0	40,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Χρήση του διαδικτύου και σχολική επίδοση

Ερώτηση 27: Σε τι επίπεδο βρίσκεται η σχολική σου επίδοση;

ΣΕ ΤΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΑΡΙΣΤΗ	22	22,0	22,0	22,0
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	39	39,0	39,0	61,0
Valid ΚΑΛΗ	31	31,0	31,0	92,0
ΧΑΜΗΛΗ	8	8,0	8,0	100,0

Πίνακας 7α: Χρήση του διαδικτύου και σχολική επίδοση

Ερώτηση 28: Αν αντιληφθείς πως κάποιος φίλος σου είναι εθισμένος στο διαδίκτυο, σε ποιον/ ποιους θα του συνιστούσες να απευθυνθεί;

ΑΝ ΑΝΤΙΛΗΦΘΕΙΣ ΠΩΣ ΚΑΠΟΙΟΣ ΦΙΛΟΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΘΙΣΜΕΝΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ, ΘΑ ΤΟΥ ΣΥΝΙΣΤΟΥΣΕΣ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΕΙ:

	Freq uenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΤΟΥ	43	43,0	43,0	43,0
ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΤΟΥ	3	3,0	3,0	46,0
ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ	4	4,0	4,0	50,0
ΣΕ ΨΥΧΟΛΟΓΟ	6	6,0	6,0	56,0
ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ	1	1,0	1,0	57,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	21	21,0	21,0	78,0
Valid ΓΟΝΕΙΣ/ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ	3	3,0	3,0	81,0
ΓΟΝΕΙΣ/ΨΥΧΟΛΟΓΟ	1	1,0	1,0	82,0
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ/ΕΙΔΙΚΟΥΣ	1	1,0	1,0	83,0
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ				
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ/ΨΥΧΟΛΟΓΟ	2	2,0	2,0	85,0
ΕΙΔΙΚΟΥΣ	1	1,0	1,0	86,0
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ/ΨΥΧΟΛΟΓΟ				
ΕΙΔΙΚΟΥΣ				
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥΣ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ	3	3,0	3,0	89,0
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ				
ΨΥΧΟΛΟΓΟ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ	2	2,0	2,0	91,0
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟ				

ΑΛΛΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ	9	9,0	9,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 8: Απόψεις των εφήβων σχετικά με την αντιμετώπιση του εθισμού στο διαδίκτυο

Ερώτηση 30: Θεωρείς πως το Internet μπορεί να προκαλέσει εξάρτηση στον χρήστη;

ΘΕΩΡΕΙΣ ΠΩΣ ΤΟ INTERNET ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΣΤΟ ΧΡΗΣΤΗ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	88	88,0	88,0	88,0
ΟΧΙ	4	4,0	4,0	92,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	8	8,0	8,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 9: Απόψεις των εφήβων σχετικά με την εξάρτηση των χρηστών του διαδικτύου.

Ερώτηση 35: Ποια δυσάρεστη συνέπεια από τις παρακάτω σου έχει δημιουργήσει η χρήση του Internet;

ΠΟΙΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΣΟΥ ΕΧΕΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ INTERNET;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΜΕΙΩΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	7	7,0	7,0	7,0
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΘΛΙΨΗΣ	4	4,0	4,0	11,0
ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ Ή/ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	2	2,0	2,0	13,0
ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	11	11,0	11,0	24,0

ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ (Π.Χ. ΑΥΞΗΣΗ ΒΑΡΟΥΣ, ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΟΡΑΣΗ, ΗΜΙΚΡΑΝΙΕΣ ΚΛΠ)	5	5,0	5,0	29,0
ΔΕΝ ΜΟΥ ΕΧΕΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΚΑΜΙΑ ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΠΤΩΣΗ	33	33,0	33,0	62,0
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	38	38,0	38,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 10: Συνέπειες από την παρατεταμένη χρήση του διαδικτύου.

Από τους παραπάνω πίνακες (4-10) έχουμε μια γενική εικόνα για το ποσοστό εθισμού των εφήβων στο διαδίκτυο. Το 54% των εφήβων θεωρεί πως χάνει την αίσθηση του χρόνου όταν βρίσκεται στο διαδίκτυο, ενώ το 70% παραμένει σε σύνδεση περισσότερο χρόνο απ' όσο είχε αρχικά προγραμματίσει. Ποσοστό 54% δεν έχει προσπαθήσει να μειώσει το χρόνο που βρίσκεται στο διαδίκτυο, ενώ από τους εφήβους που έχουν προσπαθήσει, το 70% δεν νοιώθει κακόκεφος/η ή κάποιο αίσθημα θλίψης ή νευρικότητας όταν προσπαθεί να μειώσει ή να διακόψει τη χρήση του διαδικτύου. Το 66% των εφήβων δεν το χρησιμοποιεί για να αποφύγει προβλήματα που αντιμετωπίζει με το οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον, αλλά το 60% θεωρεί πως επηρεάζει τη σχολική του επίδοση. Αν οι έφηβοι αντιληφθούν πως κάποιος φίλος τους είναι εθισμένος στο διαδίκτυο, σε ποσοστό 43%, θα απευθυνθούν στους γονείς του, ενώ το 21% δεν γνωρίζει που πρέπει να απευθυνθεί. Το 88% συμφωνεί πως το διαδίκτυο μπορεί να προκαλέσει εξάρτηση στον χρήστη ενώ το 33% αναφέρει πως δεν του έχει δημιουργήσει καμία αρνητική συνέπεια.

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να παρατηρήσουμε μια αντίφαση, δηλαδή, οι έφηβοι που πήραν μέρος στην έρευνα, ξοδεύουν πολλές ώρες στο διαδίκτυο, γνωρίζουν πως η παρατεταμένη χρήση του διαδικτύου μπορεί να προκαλέσει εξάρτηση στον χρήστη, αλλά φαίνεται να βιώνουν μια «άρνηση» όσον αφορά τους εαυτούς τους. Και ενώ υποδεικνύουν με σχετική σαφήνεια τους λόγους που ευθύνονται για τον εθισμό, πολλοί δεν γνωρίζουν που πρέπει να απευθυνθούν σε περίπτωση που αντιληφθούν πως κάποιος φίλος τους είναι εθισμένος στο διαδίκτυο. Σχετικά με την τρίτη ερευνητική υπόθεση που αφορά στο τι ελκύει τους εφήβους στη χρήση του διαδικτύου, αναλύθηκαν οι ερωτήσεις 31, 32, 33, 34, 36, 37. Πιο συγκεκριμένα:

Ερώτηση 31: Πώς σου αρέσει να περνάς τον ελεύθερο χρόνο σου;

ΠΩΣ ΣΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΝΑ ΠΕΡΝΑΣ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΧΡΟΝΟ ΣΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΜΕ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ	18	18,0	18,0	18,0
ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	1	1,0	1,0	19,0
ΜΕ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ	1	1,0	1,0	20,0
Valid ΒΟΛΤΕΣ/ΕΞΟΔΟΥΣ	2	2,0	2,0	22,0
ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	26	26,0	26,0	48,0
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ	52	52,0	52,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 11: Πως διαθέτουν τον ελεύθερο χρόνο τους οι έφηβοι

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε πως οι περισσότεροι έφηβοι έχουν ποικίλους τρόπους για να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους. Δηλαδή, παρέα με τους φίλους τους, βλέποντας τηλεόραση, παίζοντας παιχνίδια, ασκώντας κάποιο άθλημα, με βόλτες, στο διαδίκτυο ή διαβάζοντας εξωσχολικά βιβλία. 18% απάντησε πως τους αρέσει να περνούν τον ελεύθερο χρόνο με τους φίλους τους, μόνο ένας ασκώντας

κάποιο άθλημα ενώ το 52% συνδυάζει κάποιες από τις παραπάνω δραστηριότητες. Αξίζει να σημειωθεί πως κανείς από τους ερωτηθέντες δεν επέλεξε ως μοναδική επιθυμητή δραστηριότητα το διαδίκτυο.

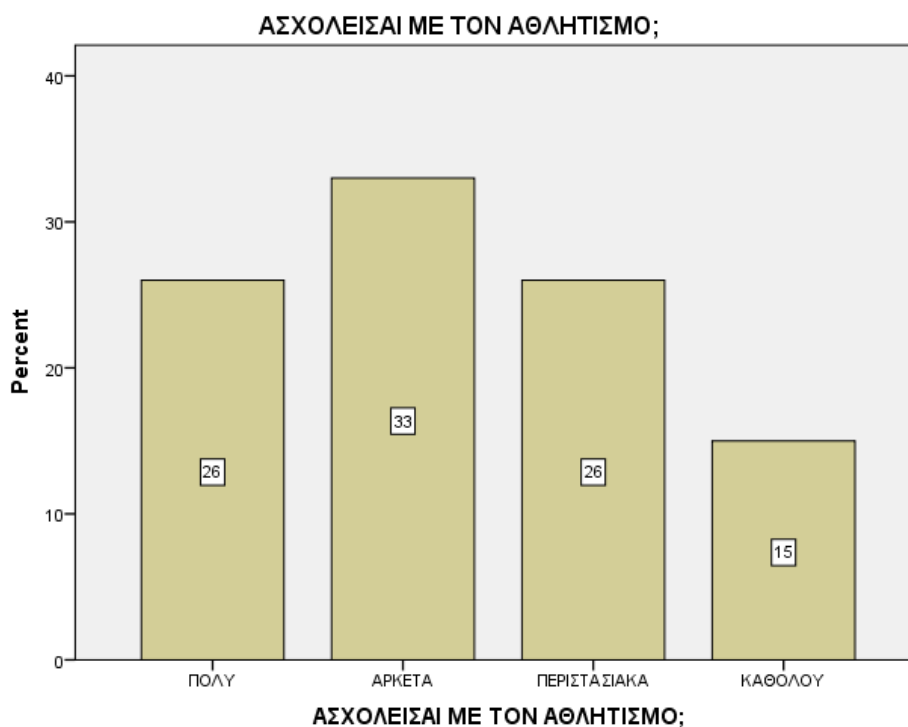
Ερώτηση 32: Δίνεις μεγάλη σημασία στη φροντίδα της φυσικής σου κατάστασης;

ΔΙΝΕΙΣ ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΣΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	59	59,0	59,0	59,0
Valid ΟΧΙ	41	41,0	41,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

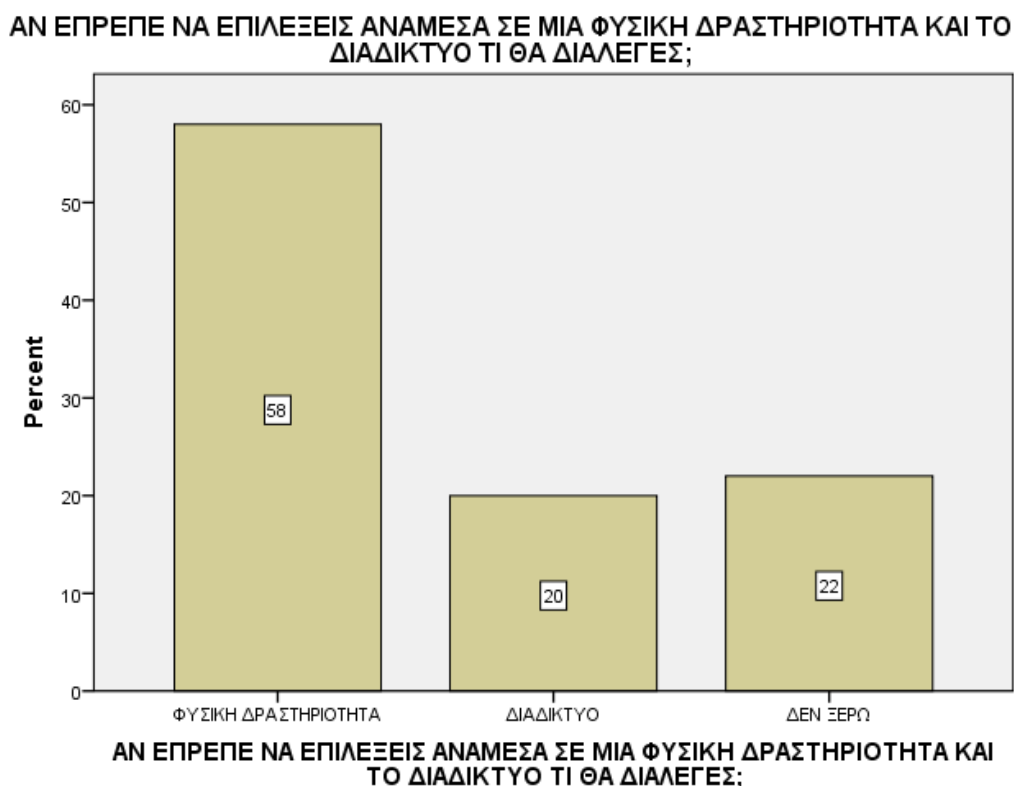
Πίνακας 12: Πόση σημασία δίνουν οι έφηβοι στην φυσική τους κατάσταση

Ερώτηση 33: Ασχολείσαι με τον αθλητισμό;

Εικόνα 5: Πόση σημασία δίνουν οι έφηβοι στην φυσική τους κατάσταση

Ερώτηση 34: Αν έπρεπε να επιλέξεις ανάμεσα σε μια φυσική δραστηριότητα και το διαδίκτυο, τι θα διάλεγες;

Εικόνα 6α: Πόση σημασία δίνουν οι έφηβοι στην φυσική τους κατάσταση

Από τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να παρατηρήσουμε πως οι έφηβοι σε ποσοστό 59% δίνουν μεγάλη σημασία στη φροντίδα και διατήρηση της καλής φυσικής κατάστασης, το 33% ασχολείται αρκετά με τον αθλητισμό, το 26% ασχολείται πολύ και περιστασιακά, ενώ το 15% δεν ασχολείται καθόλου. Το 58% των εφήβων, αν έπρεπε να διαλέξει ανάμεσα σε μια φυσική δραστηριότητα και το διαδίκτυο, θα διάλεγε τη φυσική δραστηριότητα, το 20% θα διάλεγε το διαδίκτυο ενώ το 22% δεν γνωρίζει ποια θα ήταν η επιλογή του.

Ερώτηση 36: Πώς θα χαρακτήριζες τον εαυτό σου;

ΠΩΣ ΘΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ	56	56,0	56,0	56,0
ΕΞΩΣΤΡΕΦΗΣ	18	18,0	18,0	74,0
ΕΜΠΙΣΤΕΥΟΜΑΙ ΕΥΚΟΛΑ ΤΟΥΣ ΓΥΡΩ ΜΟΥ	14	14,0	14,0	88,0
ΕΣΩΣΤΡΕΦΗΣ	1	1,0	1,0	89,0
ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ	1	1,0	1,0	90,0
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	10	10,0	10,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 13: Η εικόνα του εφήβου για τον εαυτό του

Στην ερώτηση σχετικά με την εικόνα που έχουν οι ερωτηθέντες έφηβοι για τον εαυτό τους, προέκυψε πως το 56% θεωρεί πως είναι ιδιαίτερα κοινωνικοί, το 18% εσωστρεφείς, το 14% εμπιστεύονται εύκολα τους γύρω τους, μόλις ένας απάντησε πως είναι εσωστρεφής και ένας ότι είναι μοναχικός χαρακτήρας, ενώ το 10% δεν έδωσε απάντηση.

Ερώτηση 37: Τι είναι αυτό που σε ελκύει περισσότερο στο διαδίκτυο;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΣΕ ΕΛΚΥΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Η ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	8	8,0	8,0	8,0
Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΜΟΥ ΔΙΝΕΙ ΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΥΡΩ ΜΟΥ	15	15,0	15,0	23,0
Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΜΟΥ ΔΙΝΕΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΩ	6	6,0	6,0	29,0
Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΜΟΥ ΔΙΝΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΩ ΝΕΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ	2	2,0	2,0	31,0

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	16	16,0	16,0	47,0
ΚΑΝΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	2	2,0	2,0	49,0
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	51	51,0	51,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 14: Απόψεις των εφήβων σχετικά με τι τους ελκύει στο διαδίκτυο

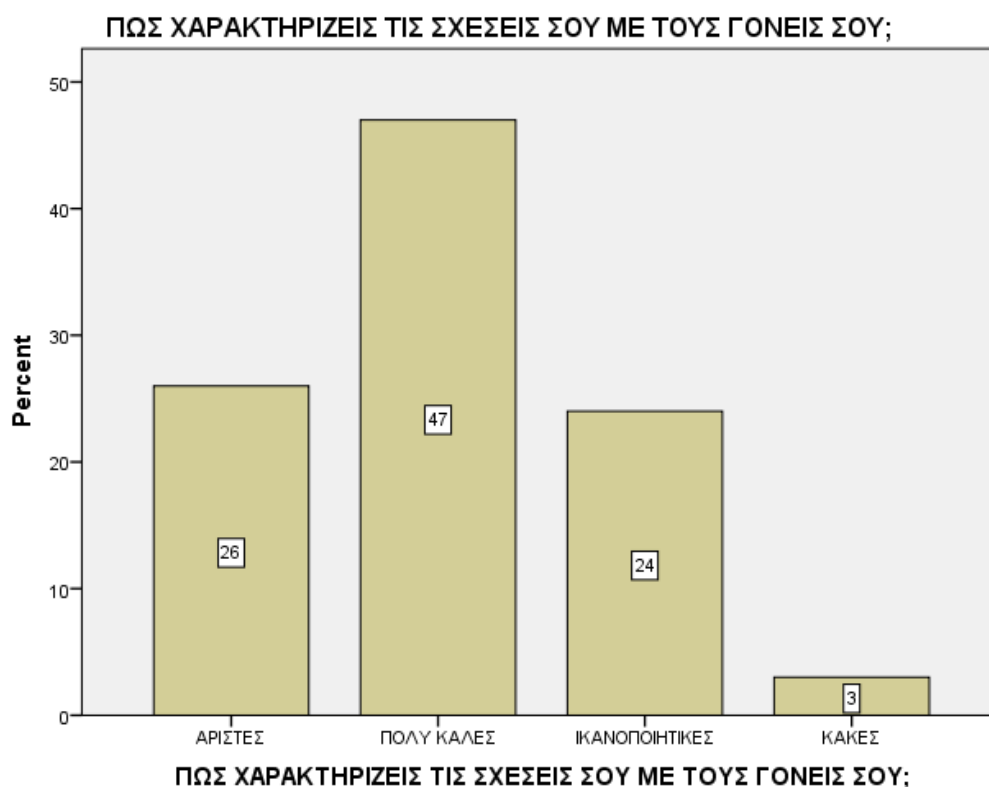
Από τον παραπάνω πίνακα αποτελεσμάτων μπορούμε να παρατηρήσουμε πως οι περισσότεροι έφηβοι βρίσκουν ενδιαφέρον στο διαδίκτυο καθώς τους επιτρέπει έναν συνδυασμό από παροχές και λειτουργίες, όπως: η ταχύτητα μετάδοσης των πληροφοριών, η δυνατότητα που τους δίνεται για να επικοινωνούν με τους γύρω τους, η δυνατότητα που τους δίνει να διασκεδάζουν και δυνατότητα που τους δίνει να γνωρίζουν νέους ανθρώπους. Το 16% θεωρεί πως ελκύεται από όλα τα παραπάνω, ενώ το 15% από την δυνατότητα να επικοινωνεί με τους γύρω του.

Στη συνέχεια της έρευνας, μελετήθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα:

- Ο εθισμός διαφοροποιείται σε σχέση με το φύλο;
- Ο εθισμός διαφοροποιείται σε σχέση με το οικογενειακό, σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον; (δηλ. ποιοι παράγοντες σχετίζονται με τον εθισμό στο διαδίκτυο;)

Για το σκοπό αυτό, έγινε ανάλυση των ερωτήσεων 14,15,16,17,18 και διερευνήθηκαν οι συσχετίσεις ανάμεσα στα δημογραφικά στοιχεία και τις κατηγορικές μεταβλητές με το Chi-square test.

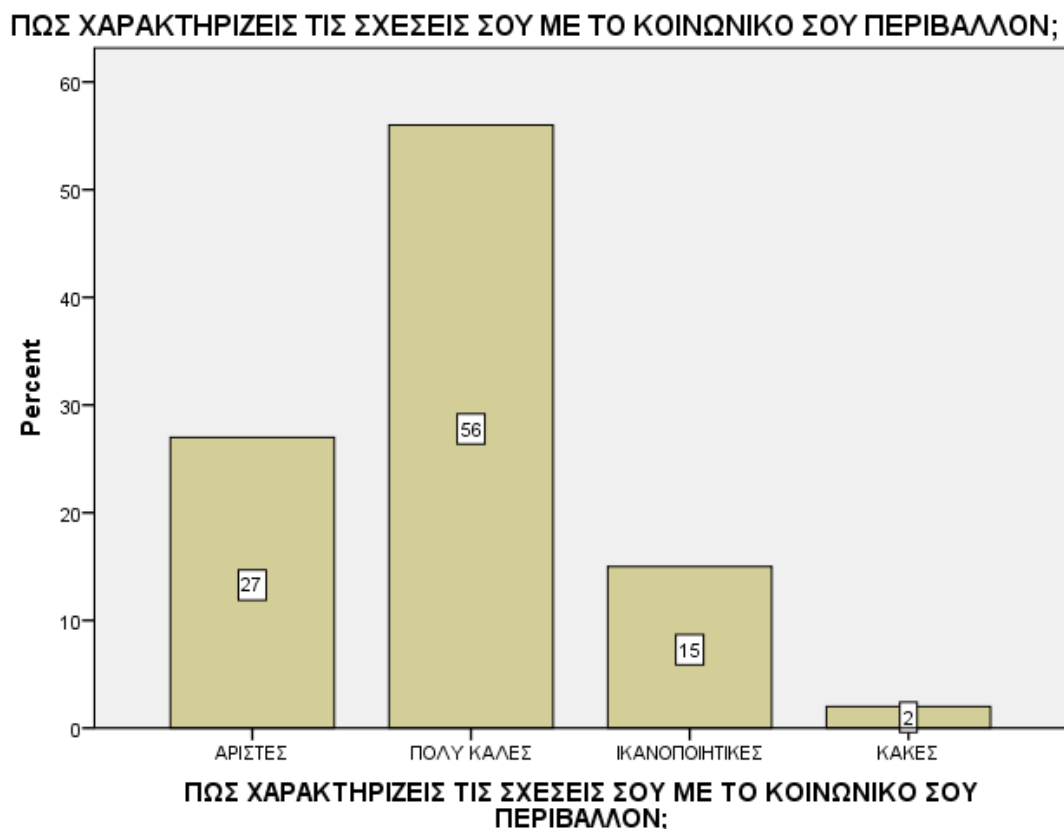
Ερώτηση 14: Πώς χαρακτηρίζεις τις σχέσεις σου με τους γονείς σου;

Εικόνα 7: Οι σχέσεις των εφήβων με τους γονείς τους

Από τα παραπάνω αποτελέσματα παρατηρούμε πως το 47% των εφήβων έχουν πολύ καλές σχέσεις με τους γονείς τους, το 26% άριστες, το 24% ικανοποιητικές και μόλις το 3% έχει κακές σχέσεις.

Ερώτηση 15: Πώς χαρακτηρίζεις τις σχέσεις σου με το κοινωνικό σου περιβάλλον;
(Φίλοι, συμμαθητές, καθηγητές)

Εικόνα 8: Οι σχέσεις των εφήβων με το κοινωνικό τους περιβάλλον (φίλοι, συμμαθητές, καθηγητές).

Από τα παραπάνω αποτελέσματα έχουμε πως το 56% των εφήβων διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με το κοινωνικό του περιβάλλον, το 27% άριστες, το 15% ικανοποιητικές και το 2% κακές.

Ερώτηση 16: Οι γονείς σου είναι ενήμεροι για το πόσες ώρες ξοδεύεις στο διαδίκτυο;

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΝΑΙ	73	73,0	73,0	73,0
Valid ΟΧΙ	27	27,0	27,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 15: Ενημέρωση των γονέων σχετικά με τις ώρες που ξοδεύουν οι έφηβοι στο διαδίκτυο

Από τον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε πως το 73% των εφήβων αναφέρουν πως οι γονείς τους είναι ενήμεροι για τις ώρες που ξοδεύουν στο διαδίκτυο, ενώ το 27% αναφέρει πως οι γονείς τους δεν γνωρίζουν. Αυτό είναι ένα εύρημα που σε συνδυασμό με προηγούμενη απάντηση σχετικά με τις ώρες που ξοδεύουν τα παιδιά στο διαδίκτυο, δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με το κατά πόσο οι γονείς είναι σε θέση να επιβλέψουν τα παιδιά τους όσον αφορά τη συχνότητα χρήσης του διαδικτύου.

Ερώτηση 17: Πόσο ενημερωμένος/η θεωρείς ότι είσαι σχετικά με τους κινδύνους στο διαδίκτυο;

ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ/Η ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	56	56,0	56,0	56,0
ΚΑΛΑ	26	26,0	26,0	82,0
Valid ΜΕΤΡΙΑ	17	17,0	17,0	99,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1,0	1,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 16: Ενημέρωση των εφήβων σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου

Ερώτηση 18: Πόσο ενημερωμένοι θεωρείς ότι είναι οι φίλοι σου σχετικά με τους κινδύνους στο διαδίκτυο;

ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΣΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	22	22,0	22,0	22,0
ΚΑΛΑ	37	37,0	37,0	59,0
Valid ΜΕΤΡΙΑ	33	33,0	33,0	92,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	8	8,0	8,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 17: Ενημέρωση των φίλων των εφήβων σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου

Από τους παραπάνω πίνακες φαίνεται άλλη μια αντίφαση. Οι έφηβοι θεωρούν πως οι ίδιοι είναι πολύ καλά ενημερωμένοι (ποσοστό 56%) για τους κινδύνους του διαδικτύου, αλλά για τους φίλους τους, φαίνεται πως είναι καλά ενημερωμένοι (ποσοστό 37%), δηλαδή, φαίνεται πως οι ίδιοι δεν θέλουν γενικά να παραδεχτούν πως

έχουν ελλιπή ενημέρωση σχετικά με τους κινδύνους στο διαδίκτυο, και πως είναι πιο ενημερωμένοι σε σχέση με τους φίλους τους.

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις κατηγορικές μεταβλητές με τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων για να ερευνήσουμε αν υπάρχει κάποια συσχέτιση. Για το λόγο αυτό έγινε Crosstabulation και ανάλυση συσχετίσεων με το Chi-square test.

Συσχετίσεις με το φύλο

ΦΥΛΟ * ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ; Crosstabulation

Count

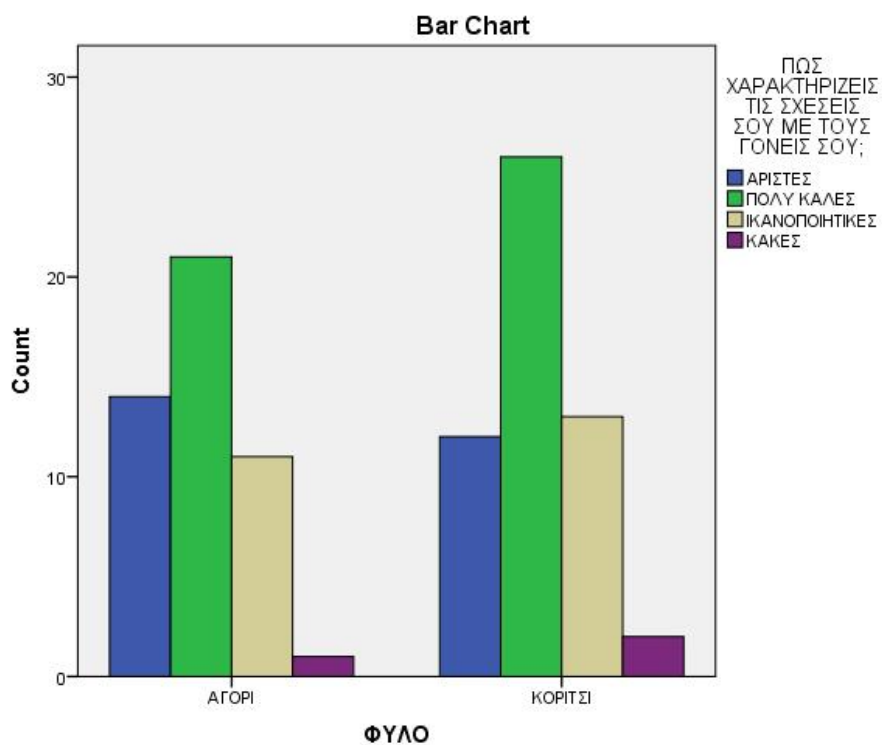
		ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ;				Total
		ΑΡΙΣΤΕΣ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΕΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚ ΕΣ	ΚΑΚΕΣ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	14	21	11	1	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	12	26	13	2	53
Total		26	47	24	3	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	,829 ^a	3	,843
Likelihood Ratio	,833	3	,841
Linear-by-Linear Association	,533	1	,465
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,41.

Πίνακας 18: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη σχέση του εφήβου με τους γονείς του

Εικόνα 9: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη σχέση του εφήβου με τους γονείς του

Από τον Πίνακα 18 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τις σχέσεις του εφήβου με τους γονείς του ($p=0.843 > 0.05$)

ΦΥΛΟ * ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;

Crosstabulation

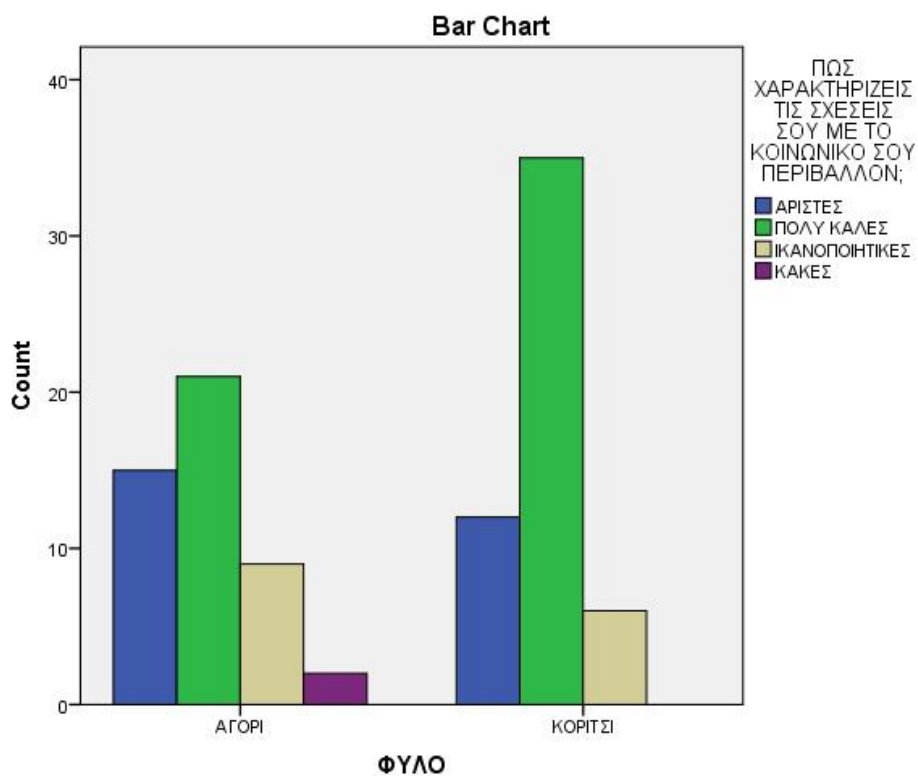
Count		ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;				Total
		ΑΡΙΣΤΕΣ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΕΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ	ΚΑΚΕΣ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	15	21	9	2	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	12	35	6	0	53
Total		27	56	15	2	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,095 ^a	3	,107
Likelihood Ratio	6,888	3	,076
Linear-by-Linear Association	,249	1	,617
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,94.

Πίνακας 19: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη σχέση του εφήβου με το κοινωνικό του περιβάλλον

Εικόνα 10: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη σχέση του εφήβου με το κοινωνικό του περιβάλλον

Από τον Πίνακα 19 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τις σχέσεις του εφήβου με το κοινωνικό του περιβάλλον ($p=0.107 > 0.05$).

**ΦΥΛΟ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ
ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation**

Count		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	35	12	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	38	15	53
Total		73	27	100

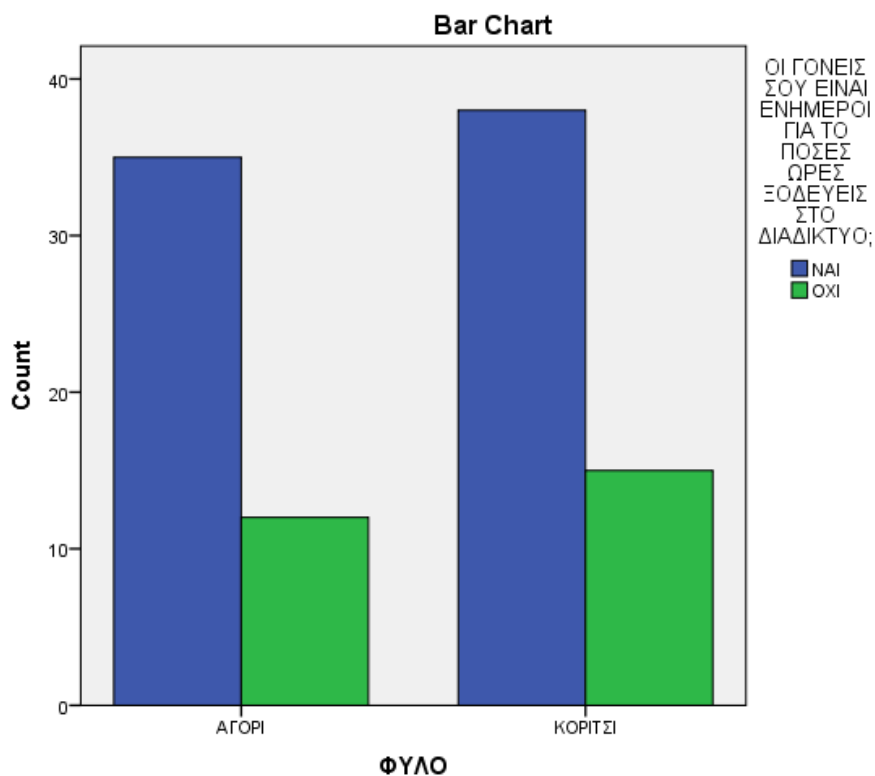
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,097 ^a	1	,755		
Continuity Correction ^b	,007	1	,932		
Likelihood Ratio	,097	1	,755		
Fisher's Exact Test				,824	,467
Linear-by-Linear Association	,096	1	,757		
N of Valid Cases	100				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,69.

b. Computed only for a 2x2 table

Πίνακας 20: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και την ενημερότητα των γονέων σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει στο διαδίκτυο.

Εικόνα 11: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και την ενημερότητα των γονέων σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει στο διαδίκτυο.

Από τον Πίνακα 20 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τις σχέσεις του εφήβου με το κοινωνικό του περιβάλλον ($p=0.755 > 0.05$).

ΦΥΛΟ * ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ/Η ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

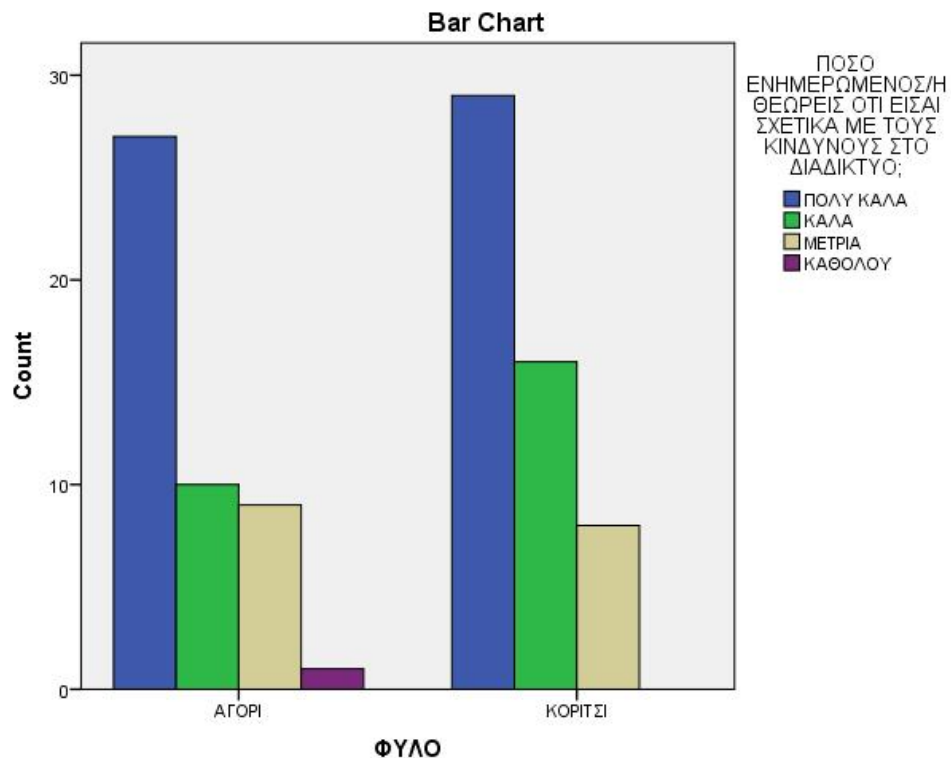
Count		ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ/Η ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;				Total
		ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	27	10	9	1	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	29	16	8	0	53
Total		56	26	17	1	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,163 ^a	3	,539
Likelihood Ratio	2,554	3	,466
Linear-by-Linear Association	,121	1	,728
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,47.

Πίνακας 21: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και την ενημερότητα του εφήβου σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου

Εικόνα 12: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και την ενημερότητα του εφήβου σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου

Από τον Πίνακα 21 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και την ενημερότητα του εφήβου σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου ($p=0.539 > 0.05$).

ΦΥΛΟ * ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ;
Crosstabulation

Count		ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	16	31	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	18	35	53
Total		34	66	100

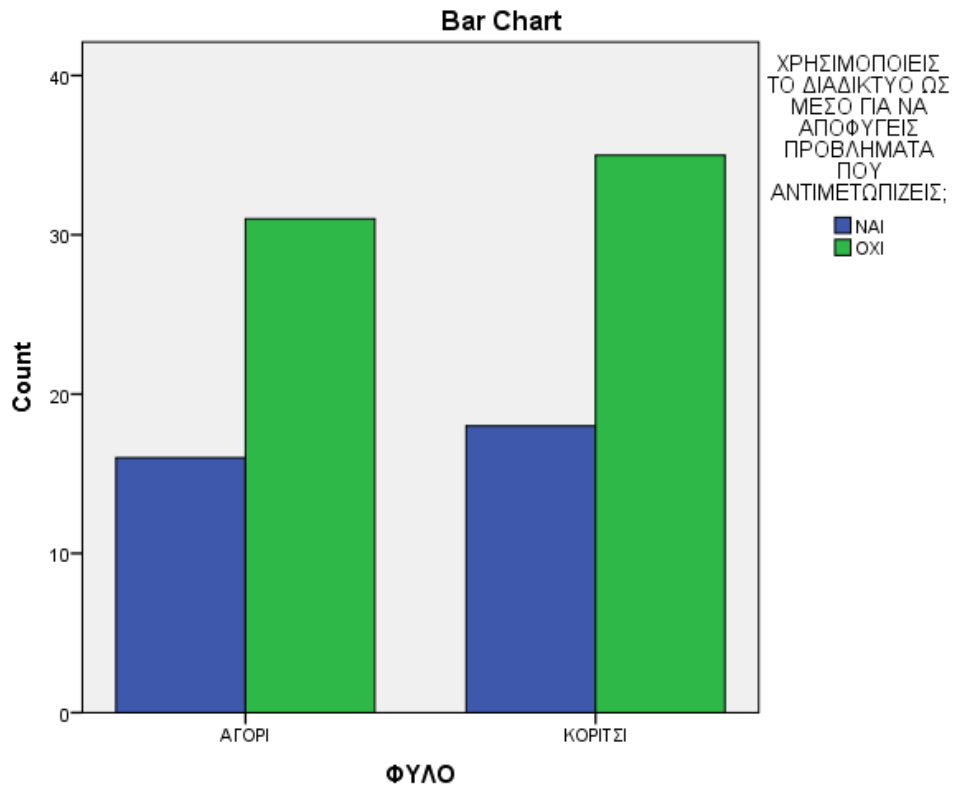
Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,000 ^a	1	,993		
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,000	1	,993		
Fisher's Exact Test				1,000	,580
Linear-by-Linear Association	,000	1	,993		
N of Valid Cases	100				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 15,98.

b. Computed only for a 2x2 table

Πίνακας 22: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη χρήση του διαδικτύου ως μέσο για την αντιμετώπιση προβλημάτων.

Εικόνα 13: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη χρήση του διαδικτύου ως μέσο για την αντιμετώπιση προβλημάτων.

Από τον Πίνακα 22 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο και τη χρήση του διαδικτύου ως μέσο για την αντιμετώπιση προβλημάτων ($p=0.993 > 0.05$).

**ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΤΕΡΑ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ
ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation**

Count

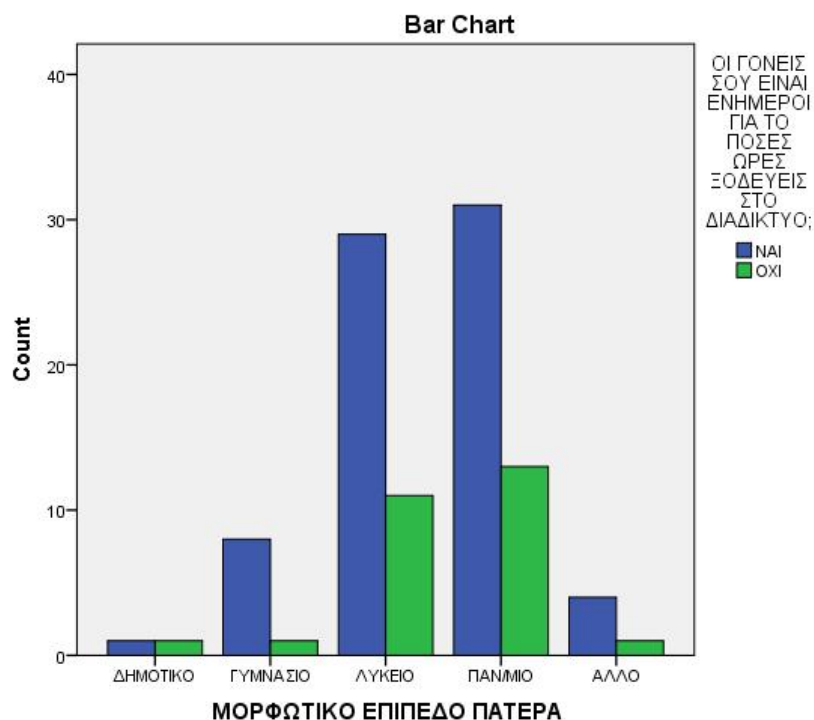
		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΤΕΡΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	1	1	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8	1	9
	ΛΥΚΕΙΟ	29	11	40
	ΠΑΝ/ΜΙΟ	31	13	44
	ΑΛΛΟ	4	1	5
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	1,964 ^a	4	,742
Likelihood Ratio	2,130	4	,712
Linear-by-Linear Association	,068	1	,795
N of Valid Cases	100		

a. 5 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,54.

Πίνακας 23: Συσχέτιση ανάμεσα στο μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και την ενημερότητα των γονέων σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο.

Εικόνα 13: Συσχέτιση ανάμεσα στο μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και την ενημερότητα των γονέων σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο.

Από τον Πίνακα 23 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στο μορφωτικό επίπεδο του πατέρα και την ενημερότητα των γονέων σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο ($p=0.742 > 0.05$).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ	15	9	24
	ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ	55	18	73
	ΑΛΛΟ	3	0	3
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,655 ^a	3	,448
Likelihood Ratio	3,350	3	,341
Linear-by-Linear Association	2,504	1	,114
N of Valid Cases	100		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,27.

Πίνακας 24: Συσχέτιση ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση των γονέων και την ενημερότητά τους σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο.

Από τον Πίνακα 24 παρατηρούμε συσχέτιση ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση των γονέων και την ενημερότητά τους σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο. ($p=0.448 > 0.05$).

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΟΝΕΩΝ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

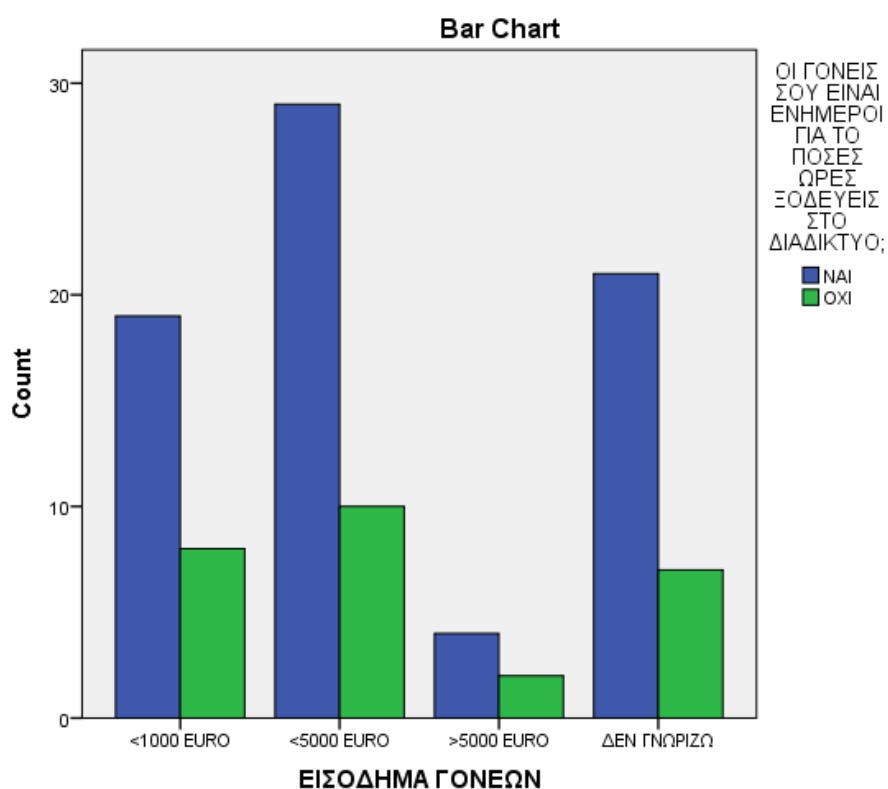
Count		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΟΝΕΩΝ	<1000 EURO	19	8	27
	<5000 EURO	29	10	39
	>5000 EURO	4	2	6
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	21	7	28
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,310 ^a	3	,958
Likelihood Ratio	,304	3	,959
Linear-by-Linear Association	,080	1	,778
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,62.

Πίνακας 25: Συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική κατάσταση των γονέων και την ενημερότητά τους σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο.

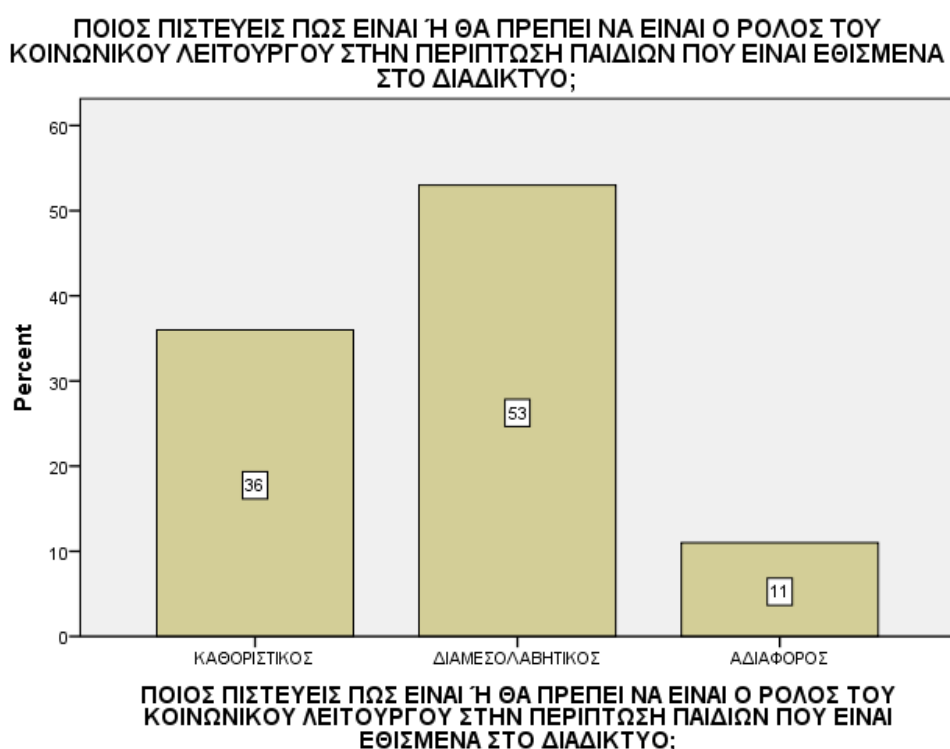

Εικόνα 14: Συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική κατάσταση των γονέων και την ενημερότητά τους σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο.

Από τον Πίνακα 25 παρατηρούμε ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική κατάσταση των γονέων και την ενημερότητά τους σχετικά με το πόσες ώρες ξοδεύει το παιδί στο διαδίκτυο. ($p=0.958 > 0.05$).

Τέλος , στην ανάλυσή μας, εξετάσαμε την άποψη των εφήβων σχετικά με τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στις περιπτώσεις παιδιών που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο. Πιο συγκεκριμένα:

Ερώτηση 29: Ποιος πιστεύεις πως είναι ή θα πρέπει να είναι ο ρόλος ενός κοινωνικού λειτουργού στην περίπτωση παιδιών που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο;

Εικόνα 15: Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στις περιπτώσεις παιδιών που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα μπορούμε να συμπεράνουμε πως το 53% των ερωτηθέντων θεωρούν πως ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι ή θα πρέπει να είναι διαμεσολαβητικός, στις περιπτώσεις παιδιών με εθισμό στο διαδίκτυο, το 36%

θεωρεί πως είναι καθοριστικός ενώ το 11% πιστεύει πως ο ρόλος του είναι αδιάφορος.

Συζήτηση αποτελεσμάτων

Η παρούσα έρευνα είχε σκοπό να μελετήσει και να αναλύσει τις απόψεις των εφήβων σχετικά με τον εθισμό στο διαδίκτυο. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψαν σημαντικά αποτελέσματα τα οποία γενικά συνάδουν με τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί. Όσον αφορά τα ποσοστά του εθισμού, από το δείγμα φαίνεται να μην είναι ιδιαίτερα υψηλά. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εφήβων έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο με διάφορους τρόπους και ξοδεύει πάνω από 3 ώρες την ημέρα σε αυτό γεγονός που μαρτυρά μια τάση για παρατεταμένη χρήση, εύρημα το οποίο συνάδει με τα αποτελέσματα της έρευνας του Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας (ΕΠΠΨΥ), το 2014, σύμφωνα με την οποία περισσότεροι από τους μισούς έφηβους συγκεκριμένα το 54,5%, ηλικίας 11 έως 15 ετών ξοδεύουν περισσότερες από πέντε ώρες την ημέρα μπροστά σε κάποια ηλεκτρονική συσκευή με οθόνη (τηλεόραση, υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.α.), τα αγόρια, μάλιστα, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό (60,3%) από ό,τι τα κορίτσια (48,7%), καθώς επίσης και με τα αποτελέσματα της έρευνας της Μονάδας Εφηβικής Υγείας, Β΄ Παιδιατρική Κλινική του Παν. Αθηνών, Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού», όπου αυτά έδειξαν πως το 8% των 15χρονων κάνει χρήση πάνω από 20 ώρες την εβδομάδα και 3 στους 10 σερφάρει καθημερινά. Οι ίδιοι αναφέρουν πως οι σχέσεις τους με τους γονείς τους είναι αρκετά καλές, το ίδιο συμβαίνει και με το κοινωνικό περιβάλλον τους (φίλοι, συμμαθητές, καθηγητές), έχουν ικανοποιητική επίδοση στο σχολείο και σε γενικές γραμμές είναι ενημερωμένοι για τους κινδύνους που διέπουν το διαδίκτυο. Από τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο ΑΤΕΙ Αθήνας το 2009, παρατηρήθηκε πως το 51,4% των εθισμένων ατόμων στο διαδίκτυο είναι

απογοητευμένο από τη ζωή του και δεν βρίσκει τίποτα ενδιαφέρον σε αυτή. Το 48,6% αναφέρει πως νιώθει μοναξιά, το 30% περίπου των συμμετεχόντων στην έρευνα φοιτητών έχει μέσο όρο βαθμολογίας κάτω από 5, ενώ το 26,5% όσων συχνάζουν στα internet café παρουσιάζουν συμπτώματα εθισμού στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στα online παιχνίδια. Από τις απαντήσεις των εφήβων της έρευνας καθώς επίσης και τα ευρήματα της παραπάνω έρευνας παρατηρείται πως υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στον εθισμό στο διαδίκτυο και τις σχέσεις των εφήβων με τους γονείς, το σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον, αλλά και με την εικόνα που έχουν οι ίδιοι για τους εαυτούς τους. Δεδομένου λοιπόν του γεγονότος πως οι έφηβοι του δείγματος διατηρούν καλές σχέσεις με τις οικογένειές τους, τους φίλους και συμμαθητές τους, αλλά και καλή σχολική επίδοση, παρατηρείται πως πράγματι υπάρχει σχέση ανάμεσα στον εθισμό και στους παραπάνω παράγοντες.

Οι γονείς τους είναι ενημερωμένοι για τις ώρες που ξοδεύουν στο διαδίκτυο και οι ίδιοι φαίνεται να έχουν υψηλή ενημερότητα σχετικά με τις επιπτώσεις του εθισμού στο διαδίκτυο, στους ίδιους αλλά και στους φίλους τους. Η ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό δεν είναι ιδιαίτερα αυξημένη αλλά είναι άτομα που φροντίζουν τη φυσική τους κατάσταση και γενικά είναι συνειδητοποιημένοι για τους λόγους που βρίσκονται στο διαδίκτυο, είτε αυτοί οι λόγοι αφορούν την ενημέρωση είτε αφορούν τη διασκέδαση, ενώ δεν παρατηρήθηκαν επιπτώσεις στη φυσική τους κατάσταση που να συνδέονται με εθισμό. Από τα ευρήματα των ερευνών του Σιώμου (2008) και της Μάτσα (2009), παρατηρήθηκε πως το 77% των ατόμων αυτών ανέφεραν πως παρατηρούσαν καθημερινά διάφορες φαντασιώσεις και επιπλέον, πως τα άτομα που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο παρουσιάζουν έντονες διαταραχές στον ύπνο και στην όραση καθώς και μυοσκελετικές παθήσεις, λόγω της παρατεταμένης καθήλωσης του ατόμου στην οθόνη του υπολογιστή. Αυτές οι διαταραχές με τη σειρά τους

προκαλούν άσχημα συναισθήματα στον χρήστη, εκνευρισμό, θλίψη ή κατάθλιψη, δυσφορία, ειδικά όταν ο χρήστης βρίσκεται εκτός διαδικτύου. Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας και τις απαντήσεις των εφήβων δεν παρατηρήθηκαν παρόμοια στοιχεία που να οδηγούν σε συμπεράσματα για εθισμό των εφήβων του δείγματος. Οι έφηβοι του δείγματος συμφωνούν πως τους ελκύει πιο πολύ η δυνατότητα που τους δίνει να επικοινωνούν με περισσότερο κόσμο, και είναι εξωστρεφείς και κοινωνικοί, επομένως, τα παραπάνω συμφωνούν με τις έρευνες των Σιώμου και Μάτσα, καθώς υπάρχει προφανής σύνδεση του εθισμού με την ψυχοσωματική κατάσταση του εφήβου.

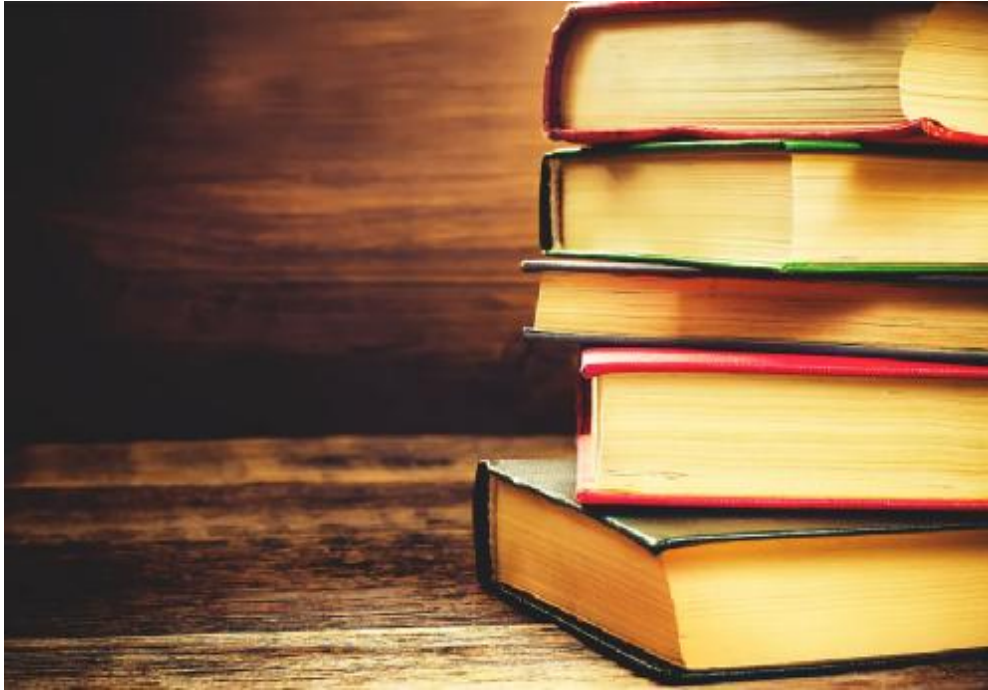
Η έρευνα των συσχετίσεων έδειξε πως υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο των παιδιών και των γονικών σχέσεων, της ενημερότητας των γονέων σχετικά με τη συμπεριφορά των παιδιών τους στο διαδίκτυο. Τα παραπάνω αποτελέσματα συνάδουν με αυτά των ερευνών των Yen et al (2007) και Siomos (2012), μέσω των οποίων εξήχθησαν συμπεράσματα για την σχέση του οικογενειακού περιβάλλοντος με τον εθισμό των παιδιών τους στο διαδίκτυο, δηλαδή: τα παιδιά και οι έφηβοι που δεν έχουν μεγαλώσει σε άρτιο οικογενειακό περιβάλλον ή έχουν συχνές συγκρούσεις με τους γονείς τους ή κάποιος από τους γονείς είναι εξαρτημένος από αλκοόλ ή ναρκωτικά οδηγεί α) σε ανεπαρκή γονεϊκό έλεγχο με αποτέλεσμα οι έφηβοι να οδηγούνται στον εθισμό στο διαδίκτυο β) σε έλλειψη υποστήριξης από τους γονείς (καθώς δεν είναι σε θέση να τους υποστηρίξουν) με αποτέλεσμα να αναζητούν υποστήριξη στο διαδίκτυο και να εθίζονται σε αυτό. Θετική συσχέτιση υπάρχει στο μορφωτικό επίπεδο των γονέων, την οικονομική τους κατάσταση αλλά και την οικογενειακή τους κατάσταση, ευρήματα που συνάδουν με αυτά της έρευνας των Yen et al (2007), σύμφωνα με την οποία η οικονομική κατάσταση της οικογένειας, το μορφωτικό επίπεδο και γενικά η

φύση του οικογενειακού περιβάλλοντος έχει άμεση σχέση με τον εθισμό στο διαδίκτυο όσον αφορά τα παιδιά και τους εφήβους. Φαίνεται λοιπόν πως ο κυρίαρχος παράγοντας για τον ενδεχόμενο εθισμό του εφήβου στο διαδίκτυο είναι η οικογένεια. Τέλος, από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε η τάση των εφήβων να αναγνωρίζουν τον διαμεσολαβητικό ρόλο του κοινωνικού λειτουργού, προς την κατεύθυνση της υποστήριξης παιδιών που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο, καθώς επίσης και των οικογενειών τους, γεγονός που συμβαδίζει με τις απόψεις των Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Ταυλαρίδου – Καλούτση, Μουζακίτης, (2011), οι οποίοι αναφέρουν πως ο κοινωνικός λειτουργός είναι πάνω απ' όλα παιδαγωγός και πως εκτός από την ενημέρωση του ατόμου, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να μπορεί να στηρίζει και να ενημερώνει κατάλληλα την οικογένεια του ατόμου και γενικά το περιβάλλον στο οποίο κινείται ο έφηβος.

Με αυτή τη μελέτη απαντήθηκαν με σαφήνεια τα ερευνητικά ερωτήματα, αν υποθέσουμε βέβαια πως οι απαντήσεις των ερωτηθέντων ήταν ειλικρινείς. Πιο συγκεκριμένα: σχετικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα « Σε ποιο βαθμό οι έφηβοι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο;», οι απαντήσεις έδειξαν πως οι έφηβοι χρησιμοποιούν σε αρκετά μεγάλο βαθμό το διαδίκτυο, καθημερινά, καθώς διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι, και ξοδεύουν περισσότερες από 3 ώρες στο διαδίκτυο. Σχετικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα «Ποιο είναι το ποσοστό του εθισμού στο διαδίκτυο;» οι απαντήσεις των εφήβων έδειξαν πως το ποσοστό των εθισμένων στο διαδίκτυο εφήβων είναι οριακά χαμηλό, καθώς σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, οι έφηβοι θεωρούν πως το διαδίκτυο δημιουργεί αντικοινωνική συμπεριφορά, πως ο εθισμός συνδέεται με τη σχολική επίδοση, αναγνωρίζουν πως το internet μπορεί να προκαλέσει εξάρτηση, ενώ στο μεγαλύτερο ποσοστό των εφήβων δεν έχει παρατηρηθεί καμία αρνητική συνέπεια από τη χρήση του διαδικτύου. Για το τρίτο

κύριο ερευνητικό ερώτημα «Τι ελκύει τους εφήβους στη χρήση του διαδικτύου;», οι απαντήσεις έδειξαν πως κυρίως η αναζήτηση συντροφιάς, ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων αλλά και τα παιχνίδια που προσφέρει το διαδίκτυο, είναι τα στοιχεία που ελκύουν περισσότερο τους εφήβους. Οι έφηβοι ελκύονται από το διαδίκτυο λόγω της αμεσότητας και ταχύτητας των πληροφοριών και δράσεων που τους παρέχει. Ταυτόχρονα, μέσα από την ίδια έρευνα, ενισχύθηκε η άποψη πως διάφοροι περιβαλλοντικοί παράγοντες (σχέσεις με την οικογένεια, το σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον) παίζουν σημαντικό ρόλο στην εμφάνιση συμπτωμάτων εξάρτησης από το διαδίκτυο. Θα είχε ενδιαφέρον μια τέτοια έρευνα να ελάμβανε χώρα σε μεγαλύτερο δείγμα, για την τεκμηρίωσή της και τη γενίκευση των αποτελεσμάτων και ίσως θα ήταν ακόμα πιο ενδιαφέρον να εφαρμοστούν μικτές ερευνητικές μέθοδοι, δηλαδή, συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια σε γονείς και παιδιά, για την ολιστική θεώρηση του θέματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://omakoion.gr/images/news/news4.jpg>

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δημοπούλου- Λαγωνίκα, Μ. Ταυλαρίδου- Καλούτση Α. Μουζακίτης, Χρ. (2011). *Μεθοδολογία κοινωνικής εργασίας, μοντέλα παρέμβασης*, Εκδόσεις: Τόπος, Αθήνα.
- Καλλινικάκη, Θ. (1998). *Κοινωνική Εργασία: Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας*, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Κατερέλος, Ι., Παπαδόπουλος, Π. (2009), *Οι έφηβοι και το internet- ασφαλής και δημιουργική χρήση*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Κυπαρίσση, Α. (2009). Έρευνα για τον εθισμό των εφήβων στο διαδίκτυο στην περιοχή της Χίου. Ελληνική Εταιρεία Μελέτης της Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο. *1ο Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο. Έρευνα – Πρόληψη – Αντιμετώπιση των κινδύνων στη χρήση του διαδικτύου*, Λάρισα 27-29 Νοεμβρίου 2009.
- Μάτσα, Κ. (2009) Εξάρτηση από το Διαδίκτυο: Η πιο σύγχρονη μορφή τοξικομανίας, *Τετράδια Ψυχιατρικής Νο 108*, σελ.78-86.
- Μήτσιου, Ε. & Στογιαννίδου, Α. (2009). Σύνδεση χαρακτηριστικών προσωπικότητας και επιπέδων χρήσης του διαδικτύου σε εφηβικό πληθυσμό. Στο Π. Βορριά, Δ. Τατά & Χ. Αθανασιάδου, *Επιστημονική Επετηρίδα Τμήματος Ψυχολογίας*, Τόμος Θ' (σελ.113-134). Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.
- Μυλωνάς, Π. (2009). *Διαδίκτυο και Εξάρτηση*. Μεταπτυχιακή εργασία, Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Μακεδονία.
- Παπαγεωργίου, Μ. (2010). *Παιδί και Internet*. Αθήνα: Εν πλω.
- Σιώμος, Κ. (2008). *Εθισμός των Εφήβων στους Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές και το Διαδίκτυο: Ψυχιατρικά Συμπτώματα και Διαταραχές Ύπνου*, Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Ιατρικής, Λάρισα.
- Σιώμος, Κ., Σφακιανάνακας, Ε. ,Φλώρος, Γ. (2012) *Εθισμός στο διαδίκτυο και άλλες διαδικτυακές συμπεριφορές υψηλού κινδύνου*. Αθήνα: Α.Α. Λιβάνη.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

American Psychiatric Association. (1994). Diagnostic and statistical manual of mental disorders. 4th ed. Washington, DC.

Baek, J.S. (2000). The effect of a reality therapy group counseling program on the internet addiction level, internal-external control, self-efficacy and psychological well-being internet addicted high school students. Unpublished master's thesis, Daegu: The Graduate School of Keimyung University.

Beard, K.W., Wolf, E.M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for internet addiction. *Cyber Psychol Behav.*, 4: 377–383.

Block, J.J. (2008). “Issues for DSM-V: Internet Addiction”. *American Journal of Psychiatry*. 165:3; March 2008; p. 306-307.

Bratter, T. E., and Forrest, G. G. (1985). Alcoholism and Substance Abuse: Strategies for Clinical Intervention, Free Press, New York, *Cyber Psychology and Behavior*, 4, 377–383.

Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of Internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the Internet usage survey. *Psychol. Rep.* 80: 879–882.

Caplan, S. E. (2003). Preference for online social interaction: A theory of problematic Internet use and psychosocial well-being. *Communication Research*, 30, 625–648.

Caplan, S.E. (2007). Relations among loneliness, social anxiety, and problematic Internet use. *Cyberpsychol Behav.* 10(2):234-42.

Chak, K & Leung, L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of internet addiction and internet use. *Cyberpsychol Behav*, 7(5): 559-570.

Dannon, P.N. & Iancu, I. (2007). “Internet addiction”, *Harefuah*. 146(7):549 - 53.

Davis, R.A., Flett, G.L., Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic internet use: Implications for pre-employment screening. *Cyberpsychol. Behav.* 5: 331-345.

Davis, R.A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Comput. Human Behav.* 77: 187–195.

Draper, J. V., Kaber, D. B., & Usher, J. M. (1998). Telepresence. *Human Factors*, 40(3), 354-375.

Fu, K.W., Chan, W.S., Wong, P.W., Yip, P.S. (2010). Internet addiction: Prevalence, discriminant validity and correlates among adolescents in Hong Kong. *Br. J. Psychiatry*, 196: 486-492.

- Gao, F. & Su, L. (2007). Internet addiction among Chinese adolescents: prevalence and psychological features. *Child Care Health and Development*, 33(3): 275-281.
- Goldberg, I. (1995,07-04-2003): *Internet Addiction disorder. Diagnostic criteria*. Διαθέσιμο στο: <http://www.iucf.indiana.edu/brown/hyplan/addict.html>.
- Gountsidou, V. (2009). *Teenagers and their profile in cyberspace*. Copenhagen Conference Proceedings. The good, the bad and the challenging, 1025- 1031.
- Greenfield, D.N. (1999). Psychological characteristics of compulsive Internet use: A preliminary analysis. *Cyberpsychol. Behav.* 2(5): 403–412.
- Griffiths, M.D. (2000). Does Internet and computer “addiction” exist? Some case study evidence. *Cyberpsychol. Behav.* 3(2): 211–218.
- Griffiths M. (1999). Internet addiction: Fact or fiction? *Psychologist*, 12: 246– 250.
- Griffiths, M.D. (1998). Internet addiction: Does it really exist? In Gackenbach, J. (ed.), *Psychology and the Internet: Intrapersonal, Interpersonal, and Transpersonal Implications*, Academic Press, New York.
- Griffiths, M.D. (1997). Psychology of computer use: XLIII. Some comments on ‘addictive use of the Internet’ by Young. *Psychol. Rep.* 80: 80–82.
- Griffiths, M.D. (1995). Technological addictions. *Clinical Psychology Forum*, 76, 14-19.
- Jang, K.S., Hwang, S.Y., Choi, J.Y. (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *J Sch Health.*, 78(3):165-171.
- Johansson, A. & Göttestam, K.G. (2004). Internet addiction: characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12–18 years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(3): 223–9.
- Jones, W.H. & Carpenter, B.N. (1986). Shyness, social behavior and relationships. In: W.H. Jones, J.M. Cheek & S.R. Briggs (eds), *Shyness: perspectives on research and treatment*. New York: Plenum Press: 227-249.
- Kaltiala-Heino, R, Lintonen, T, Rimpelä, A. (2004). Internet addiction? potentially problematic use of the Internet in a population of 12-18 year-old adolescents. *Addict Res Theory.*, 12(1):89-96.
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. *CyberPsychology & Behavior*, 1, 11-17.
- Kaplan & Sadock's, (2005). *Synopsis of psychiatry: behavioral sciences/clinical psychiatry*, USA: Lippincott W. & Wilkins.

- Kim, K.H. (2007). *The influence of teenager's internet addiction on their self-esteem and delinquency*. Unpublished master's thesis, Seoul: The Graduate School of Dongduk Women's University.
- Ko, Chih-Hung, Yen, Ju-Yu, Chen, Cheng-Chung et al. (2005). Proposed diagnostic criteria of Internet addiction for adolescents. *J Nerv Mental Dis.*, 193: 728– 733.
- Ko, C.H., Yen, J.Y., Chen, C.C., Chen, S.H., Yen, C.F. (2005 Apr). Gender differences and related factors affecting online gaming addiction among Taiwanese adolescents. *J Nerv Ment Dis.* 193(4): 273-7.
- Ko et al. (2007). Family Factors of Internet Addiction and Substance Use Experience in Taiwanese Adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, June 2007, 10(3): 323-329. doi:10.1089/cpb.2006.9948.
- Ko, C.H., Yen, J.Y., Chen, C.S., Chen, C.C., Yen, C.F. (2008). Psychiatric comorbidity of internet addiction in college students: an interview study. *CNS Spectr.*,13(2): 147-153.
- Ko, C.H., Yen, J.Y., Liu, S.C., Huang, C.F, Yen, C.F. (2009). The associations between aggressive behaviors and Internet addiction and online activities in adolescents. *Journal of Adolescent Health.*, 44(6):598-605.
- Lin, S.S.J., and Tsai, C.C. (1999, August). Internet Addiction among High Schoolers in Taiwan. Poster presented at the 107th *American Psychology Association (APA) Annual Convention*, Boston, USA.
- Lo, S.K., Wang, C.C., Fang, W. (2005). Physical interpersonal relationships and social anxiety among online game players. *Cyberpsychol Behav.*, 8(1):15-20.
- Morahan-Martin, J.M. (1999). The relationship between loneliness and Internet use and abuse. *Cyberpsychol. Behav.* 2(5): 431–439.
- Morahan-Martin, J. (2001). Impact of Internet abuse for college students. In C. Wolfe (Ed.), *Learning and teaching on the World Wide Web* (pp. 191-219). San Diego, CA: Academic Press.
- Mueser K.T., Drake R.E., Wallach M.A. (1998). Dual diagnosis: a review of etiological theories. *Addict Behav.* 23: 717-734.
- Pallanti et al. (2006), Pathological Gambling, Από Hollander E., Stein D. J., *Clinical Manual of Impulse-Control Disorders* (σελ. 251), Arlington: American Psychiatric Publishing, Inc.
- Park, E.S. (2007). *The effects of internet addictive tendency on the self-esteem and leisure activities of middle school students*. Unpublished master's thesis, Seoul: The Graduate School of education of Kookmin University.

- Rudall, B.H. (1996). Internet addiction syndrome. *Robotica 14*: 510–511.
- Shapira, N.A., Goldsmith, T.D., Keck, P.E. Jr. & Khosla, U.M. (2000). Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *Journal Affect Disord*, 57, (1-3), 267-272.
- Siomos, E.K., Georgios Floros, Virginia Fisoun, Dafouli Evaggelia, Nikiforos Farkonas, Elena Sergeantani, Maria Lamprou, Dimitrios Geroukalis. (2012). Evolution of Internet addiction in Greek adolescent students over a two-year period; the impact of parental bonding. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 21(4): 211-219.
- Siomos, E.K., Dafouli, D.E., Braimiotis, A.D., Mouzas, D.O., Angelopoulos, V.N. (2008). Internet Addiction among Greek Adolescent Students. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(6): 653-657.
- Siomos KE, Mouzas OD, Angelopoulos NV. (2007). Addiction to the use of internet and psychopathology in Greek adolescents: A preliminary study. *Ann Gen Psychiatry*, 7(Suppl 1): S120.
- Stern, D.J. (1997). Internet addiction, Internet psychotherapy. *Am. J. Psychiatry* 154(6): 890.
- Stern, S.E. (1999). Addiction to technologies: A social psychological perspective of Internet addiction. *Cyberpsychol. Behav.* 2(5): 419–424.
- Stoll, Clifford. (2002). "Isolated by the Internet." *Mind Readings*. Ed. Gary Colombo. Boston/New York: Bedford St. Martin's, 648-655.
- Tsitsika, A., Critselis, E., Kosmas, G., Filippopoulou, A., Tounissidou, D., Freskou, A., Spiliopoulou, T., Loizou, A., Konstantoulaki, E., Kafetzis, D. (2009). Internet use and misuse: a multivariate regression analysis of the predictive factors of internet use among Greek adolescents, *Eur. J. Pediatr.*, 168(6): 655-665.
- Widyanto, L., & Griffiths, M. D. (2006). Internet addiction: A critical review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 4, 31-51.
- Yen, J.Y., Yen, C.F., Chen, C.C., Chen, S.H., Ko, C.H. (2007). Family Factors of Internet Addiction and Substance Use experience in Taiwanese Adolescents. *Cyberpsychol Behav.* 10(3): 323-329.
- Yen, J.Y., Ko, C.H., Yen, C.F., Wu, H.Y., Yang, M.J. (2007). The comorbid psychiatric symptoms of Internet addiction: attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *J Adolesc Health.*, 41(1):93-98.
- Yen, J.Y., Ko, C.H., Yen, C.F., Chen, S.H., Chung, W.L., Chen, C.C. (2008). Psychiatric symptoms in adolescents with Internet addiction: comparison with substance use. *Psychiatry Clin Neurosci.*, 62(1):9-16.

Young, K.S. (1997, August). What makes the Internet addictive: Potential explanations for pathological Internet use. Paper presented at the 105th *American Psychological Association Annual Convention*, Chicago, IL, USA.

Young, K.S. & Rodgers, R. (1997a). Depression and its relationship with pathological Internet use. Poster presented at the 68th annual meeting of the *Eastern Psychological Association*, April 11, 1997, Washington, DC.

Young, K.S. & Rodgers, R. (1997b). The relationship between depression using the BDI and pathological Internet use. Poster presented at the *105th annual meeting of the American Psychological Association* August 15, 1997. Chicago, IL.

Young, K.S. (1997c). What makes on-line usage stimulating? Potential explanations for pathological Internet use. Symposia paper presented at the *105th annual meeting of the American Psychological Association*, August 15, 1997. Chicago, IL.

Young, K.S. (1996). (1996a, August). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology and Behavior*, 1(3), 237-244. Poster presented at the *104th American Psychological Association Annual Convention*, Toronto, Canada.

Young, K.S. (1996b). Psychology of computer use: XL. Addictive use of the Internet: A case that breaks the stereotype. *Psychol. Rep.* 79: 899–902.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

<http://www.tharrosnews.gr/sites/default/files/styles/newsmain/public/2015/08/erotimatologio.jpg?itok=gkELMGkt>

Η αφιέρωση λίγου χρόνου για τη συμπλήρωση του επισυναπτόμενου ερωτηματολογίου αποτελεί ουσιαστική συμβολή στην έρευνα, κύριος σκοπός της οποίας είναι η καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης για το ερευνώμενο αντικείμενο που έχει ως τίτλο «Έφηβοι και Διαδίκτυο». Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δεν απαιτεί την καταχώρηση προσωπικών σας στοιχείων, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται κατά 100% η ανωνυμία των συμμετεχόντων.

Ευχαριστούμε πολύ για την συμμετοχή σας

Στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε ερώτηση

Βουτυράκη Κωνσταντίνα: cwnstantina_vout@hotmail.com

Μίχαλου Πολυτίμη: polina1519@yahoo.gr

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο

Αγόρι Κορίτσι

2. Ηλικία

13 14 15 16 17

3. Τάξη

4. Μορφωτικό επίπεδο πατέρα:

- Απόφοιτος Δημοτικού
- Απόφοιτος Γυμνασίου
- Απόφοιτος Λυκείου
- Πανεπιστήμιο
- Άλλο

5. Μορφωτικό επίπεδο μητέρας:

- Απόφοιτος Δημοτικού
- Απόφοιτος Γυμνασίου
- Απόφοιτος Λυκείου
- Πανεπιστήμιο
- Άλλο

6. Οικογενειακή κατάσταση – Οι γονείς μου είναι:

- Διαζευγμένοι
- Ζουν μαζί
- Άλλο

7. Οικογενειακή κατάσταση – Εισόδημα:

- Κάτω από 1000 ευρώ το μήνα
- Κάτω από 5000 ευρώ το μήνα
- Πάνω από 5000 Ευρώ το μήνα
- Δεν γνωρίζω

ΕΦΗΒΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

8. Έχεις Η/Υ στο σπίτι; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

9. Αν ναι, σε ποιο χώρο του σπιτιού βρίσκεται ο Η/Υ που χρησιμοποιείς; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Στο δωμάτιό σου
- Στο καθιστικό
- Στο γραφείο των γονέων
- Αλλού
- Δεν χρησιμοποιούμε Η/Υ

10. Έχεις πρόσβαση στο Internet; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

11. Με ποιους τρόπους έχεις πρόσβαση στο Internet; (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Από τον Η/Υ στο σπίτι
- Από τους Η/Υ σε Internet Café
- Από τους Η/Υ στο σχολείο
- Από το Smartphone μου
- Με κανέναν από τους παραπάνω τρόπους

- Με όλους τους παραπάνω τρόπους
- Δεν χρησιμοποιούμε Internet

12. Πόσες ώρες την ημέρα χρησιμοποιείς το Internet; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- 0-1
- 1-2
- 2-3
- >3

13. Ποιοι πιστεύεις ότι είναι οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους κάποιος χρησιμοποιεί το Internet; (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Ενημέρωση / συλλογή πληροφοριών
- Παιχνίδια
- Τυχερά παιχνίδια
- Αγορές
- Γνωριμίες
- Online Chat
- Άλλο
- Κανένα από τα παραπάνω
- Όλα τα παραπάνω

14. Πώς χαρακτηρίζεις τις σχέσεις σου με τους γονείς σου; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Άριστες
- Πολύ καλές
- Ικανοποιητικές
- Κακές

15. Πώς χαρακτηρίζεις τις σχέσεις σου με το κοινωνικό σου περιβάλλον; (Φίλοι, συμμαθητές, καθηγητές) (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Άριστες

- Πολύ καλές
- Ικανοποιητικές
- Κακές

16. Οι γονείς σου είναι ενήμεροι για το πόσες ώρες ξοδεύεις στο διαδίκτυο; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

17. Πόσο ενημερωμένος/η θεωρείς ότι είσαι σχετικά με τους κινδύνους στο διαδίκτυο; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Πολύ καλά
- Καλά
- Μέτρια
- Καθόλου

18. Πόσο ενημερωμένοι θεωρείς ότι είναι οι φίλοι σου σχετικά με τους κινδύνους στο διαδίκτυο; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Πολύ καλά
- Καλά
- Μέτρια
- Καθόλου

19. Πιστεύεις πως το διαδίκτυο δημιουργεί αντικοινωνική συμπεριφορά; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Σε μεγάλο βαθμό
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

20. Ποιος πιστεύεις πως είναι ένας σημαντικός λόγος για να εθιστεί ένας νέος στο διαδίκτυο; (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Κακές σχέσεις με τους γονείς
- Κακές σχέσεις με το φιλικό και σχολικό περιβάλλον
- Αίσθημα της μοναξιάς
- Πολύωρη απουσία των γονέων από το σπίτι
- Διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις (Διαζύγιο, ενδοοικογενειακή βία, εξαρτημένοι γονείς κ.α.)
- Ψυχοσωματικές διαταραχές των παιδιών
- Δεν γνωρίζω
- Άλλο
(Προσδιορίστε.....)

21. Αισθάνεσαι ότι χάνεις την αίσθηση του χρόνου όταν βρίσκεσαι στο διαδίκτυο;
(Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

22. Παραμένεις σε σύνδεση στο διαδίκτυο περισσότερο χρόνο απ' όσο αρχικά σχεδιάζεις; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

23. Έχεις προσπαθήσει να μειώσεις τις ώρες που βρίσκεσαι στο διαδίκτυο;

- Ναι
- Όχι

24. Νοιώθεις κακόκεφος/η, θλίψη ή νευρικότητα όταν προσπαθείς να μειώσεις ή να διακόψεις τη χρήση του διαδικτύου; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

25. Χρησιμοποιείς το διαδίκτυο ως μέσο για να αποφύγεις προβλήματα που αντιμετωπίζεις (με τους γονείς, τους φίλους, το σχολείο κλπ); (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

26. Πιστεύεις ότι η παρατεταμένη χρήση του διαδικτύου επηρεάζει τη σχολική σου επίδοση; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

27. Σε τι επίπεδο βρίσκεται η σχολική σου επίδοση; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Άριστη
- Πολύ καλή
- Καλή
- Χαμηλή

28. Αν αντιληφθείς πως κάποιος φίλος σου είναι εθισμένος στο διαδίκτυο, θα του συνιστούσες να απευθυνθεί: (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Στους γονείς του
- Στους εκπαιδευτικούς του
- Σε ειδικούς παιδαγωγούς
- Σε ψυχολόγο
- Σε κοινωνικό λειτουργό
- Δεν γνωρίζω

29. Ποιος πιστεύεις πως είναι ή θα πρέπει να είναι ο ρόλος ενός κοινωνικού λειτουργού στην περίπτωση παιδιών που είναι εθισμένα στο διαδίκτυο; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Καθοριστικός
- Διαμεσολαβητικός
- Αδιάφορος

30. Θεωρείς πως το Internet μπορεί να προκαλέσει εξάρτηση στον χρήστη; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

31. Πώς σου αρέσει να περνάς τον ελεύθερο χρόνο σου; (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Με τους φίλους μου
- Βλέποντας τηλεόραση
- Παίζοντας παιχνίδια
- Με τον αθλητισμό
- Βόλτες / Εξόδους
- Στο διαδίκτυο
- Διαβάζοντας εξωσχολικά βιβλία/ περιοδικά
- Όλα τα παραπάνω
- Κανένα από τα παραπάνω
- Άλλο (προσδιορίστε).....

32. Δίνεις μεγάλη σημασία στη φροντίδα της φυσικής σου κατάστασης; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ναι
- Όχι

33. Ασχολείσαι με τον αθλητισμό; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Πολύ
- Αρκετά
- Περιστασιακά
- Καθόλου

34. Αν έπρεπε να επιλέξεις ανάμεσα σε μια φυσική δραστηριότητα και το διαδίκτυο, τι θα διάλεγες; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Τη φυσική δραστηριότητα

- Το διαδίκτυο
- Δεν ξέρω

35. Ποια δυσάρεστη συνέπεια από τις παρακάτω σου έχει δημιουργήσει η χρήση του Internet; (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Μείωση σχολικής επίδοσης
- Συναισθήματα θλίψης
- Διαταραχή των σχέσεων με τους φίλους ή/και την οικογένεια
- Μείωση της φυσικής δραστηριότητας
- Σωματικά συμπτώματα (π.χ. αύξηση βάρους, διατροφικές διαταραχές, προβλήματα στην όραση, ημικρανίες, αϋπνία κλπ)
- Παραμέληση της προσωπικής υγιεινής
- Δεν μου έχει δημιουργήσει καμία αρνητική επίπτωση.

36. Πώς θα χαρακτήριζες τον εαυτό σου; (Επιλέξτε μια απάντηση)

- Ιδιαίτερα κοινωνικός
- Εξωστρεφής
- Εμπιστεύομαι δύσκολα τους γύρω μου
- Εσωστρεφής
- Μοναχικός
- Δεν απαντώ

37. Τι είναι αυτό που σε ελκύει περισσότερο στο διαδίκτυο; (Δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

- Η ταχύτητα μετάδοσης των πληροφοριών
- Η δυνατότητα που μου δίνει να επικοινωνώ με τους γύρω μου
- Η δυνατότητα που μου δίνει να διασκεδάζω
- Η δυνατότητα που μου δίνει να γνωρίζω νέους ανθρώπους
- Όλα τα παραπάνω

- Κανένα από τα παραπάνω

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

<http://www.locallogicplace.com.au/images/page-images/social-research.jpg>

ΦΥΛΟ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΓΟΡΙ	47	47,0	47,0	47,0
ΚΟΡΙΤΣΙ	53	53,0	53,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΗΛΙΚΙΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

	13	14	14,0	14,0	14,0
	14	18	18,0	18,0	32,0
	15	16	16,0	16,0	48,0
Valid	16	17	17,0	17,0	65,0
	17	35	35,0	35,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΤΕΡΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	2	2,0	2,0	2,0
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	9	9,0	9,0	11,0
	ΛΥΚΕΙΟ	40	40,0	40,0	51,0
	ΠΑΝ/ΜΙΟ	44	44,0	44,0	95,0
	ΑΛΛΟ	5	5,0	5,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΗΤΕΡΑΣ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	2	2,0	2,0	2,0
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	6	6,0	6,0	8,0
	ΛΥΚΕΙΟ	46	46,0	46,0	54,0
	ΠΑΝ/ΜΙΟ	43	43,0	43,0	97,0
	ΑΛΛΟ	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

ΤΑΞΗ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent	
Valid	Α ΓΥΜ	11	11,0	11,0	11,0
	Β ΓΥΜ	11	11,0	11,0	22,0
	Γ ΓΥΜ	18	18,0	18,0	40,0
	Α ΛΥΚ	15	15,0	15,0	55,0
	Β ΛΥΚ	16	16,0	16,0	71,0
	Γ ΛΥΚ	29	29,0	29,0	100,0

Total	100	100,0	100,0
-------	-----	-------	-------

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ	24	24,0	24,0	24,0
ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ	73	73,0	73,0	97,0
Valid ΑΛΛΟ	2	2,0	2,0	99,0
4,00	1	1,0	1,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΟΝΕΩΝ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
<1000 EURO	27	27,0	27,0	27,0
<5000 EURO	39	39,0	39,0	66,0
Valid >5000 EURO	6	6,0	6,0	72,0
ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	28	28,0	28,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΕΧΕΙΣ Η/Υ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	91	91,0	91,0	91,0
Valid ΟΧΙ	9	9,0	9,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΣΕ ΠΟΙΟ ΧΩΡΟ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Ο Η/Υ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

Valid	ΣΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΜΟΥ	61	61,0	61,0	61,0
	ΣΤΟ ΚΑΘΙΣΤΙΚΟ	20	20,0	20,0	81,0
	ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ	9	9,0	9,0	90,0
	ΑΛΛΟΥ	6	6,0	6,0	96,0
	ΔΕΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ Η/Υ	4	4,0	4,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

ΕΧΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ INTERNET;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	98	98,0	98,0	98,0
OXI	2	2,0	2,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ INTERNET;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 0-1	8	8,0	8,0	8,0
1-2	18	18,0	18,0	26,0
2-3	26	26,0	26,0	52,0
>3	48	48,0	48,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΡΙΣΤΕΣ	26	26,0	26,0	26,0
ΠΟΛΥ ΚΑΛΕΣ	47	47,0	47,0	73,0
ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ	24	24,0	24,0	97,0
ΚΑΚΕΣ	3	3,0	3,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΑΡΙΣΤΕΣ	27	27,0	27,0	27,0
ΠΟΛΥ ΚΑΛΕΣ	56	56,0	56,0	83,0
Valid ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ	15	15,0	15,0	98,0
ΚΑΚΕΣ	2	2,0	2,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	73	73,0	73,0	73,0
Valid ΟΧΙ	27	27,0	27,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ/Η ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	56	56,0	56,0	56,0
ΚΑΛΑ	26	26,0	26,0	82,0
Valid ΜΕΤΡΙΑ	17	17,0	17,0	99,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	1	1,0	1,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΣΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	22	22,0	22,0	22,0
ΚΑΛΑ	37	37,0	37,0	59,0
Valid ΜΕΤΡΙΑ	33	33,0	33,0	92,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	8	8,0	8,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΠΩΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΒΑΘΜΟ	21	21,0	21,0	21,0
ΑΡΚΕΤΑ	41	41,0	41,0	62,0
Valid ΛΙΓΟ	28	28,0	28,0	90,0
ΚΑΘΟΛΟΥ	10	10,0	10,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΑΙΣΘΑΝΕΣΑΙ ΟΤΙ ΧΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΟΤΑΝ ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	54	54,0	54,0	54,0
Valid ΟΧΙ	46	46,0	46,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΑΡΑΜΕΝΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠ'ΟΣΟ ΑΡΧΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	70	70,0	70,0	70,0
Valid ΟΧΙ	30	30,0	30,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΕΧΕΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕΙ ΝΑ ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΙΣ ΩΡΕΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
ΝΑΙ	46	46,0	46,0	46,0
Valid ΟΧΙ	54	54,0	54,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΝΟΙΩΘΕΙΣ ΚΑΚΟΚΕΦΟΣ/Η, ΘΛΙΨΗ Ή ΝΕΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΟΤΑΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΣ ΝΑ ΜΕΙΩΣΕΙΣ Ή ΝΑ ΔΙΑΚΟΨΕΙΣ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	30	30,0	30,0	30,0
OXI	70	70,0	70,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΙΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	34	34,0	34,0	34,0
OXI	66	66,0	66,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΟΤΙ Η ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid NAI	60	60,0	60,0	60,0
OXI	40	40,0	40,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

ΣΕ ΤΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΑΡΙΣΤΗ	22	22,0	22,0	22,0
ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	39	39,0	39,0	61,0
ΚΑΛΗ	31	31,0	31,0	92,0
ΧΑΜΗΛΗ	8	8,0	8,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

**ΠΟΙΟΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ Ή ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΘΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

Valid	ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ	36	36,0	36,0	36,0
	ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΟΣ	53	53,0	53,0	89,0
	ΑΔΙΑΦΟΡΟΣ	11	11,0	11,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

ΘΕΩΡΕΙΣ ΠΩΣ ΤΟ INTERNET ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗ ΣΤΟ ΧΡΗΣΤΗ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	88	88,0	88,0
	ΟΧΙ	4	4,0	92,0
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	8	8,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0

ΔΙΝΕΙΣ ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΣΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	59	59,0	59,0
	ΟΧΙ	41	41,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0

ΑΣΧΟΛΕΙΣΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΠΟΛΥ	26	26,0	26,0
	ΑΡΚΕΤΑ	33	33,0	59,0
	ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ	26	26,0	85,0
	ΚΑΘΟΛΟΥ	15	15,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0

**ΑΝ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΕΠΙΛΕΞΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
ΤΙ ΘΑ ΔΙΑΛΕΓΕΣ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent

Valid	ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	58	58,0	58,0	58,0
	ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	20	20,0	20,0	78,0
	ΔΕΝ ΞΕΡΩ	22	22,0	22,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

ΦΥΛΟ * ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ; Crosstabulation

Count

		ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ;				Total
		ΑΡΙΣΤΕΣ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΕΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚ ΕΣ	ΚΑΚΕΣ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	14	21	11	1	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	12	26	13	2	53
Total		26	47	24	3	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	,829 ^a	3	,843
Likelihood Ratio	,833	3	,841
Linear-by-Linear Association	,533	1	,465
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,41.

ΦΥΛΟ * ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ; Crosstabulation

Crosstabulation

Count

		ΠΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΙΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΟΥ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;				Total
		ΑΡΙΣΤΕΣ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΕΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚ ΕΣ	ΚΑΚΕΣ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	15	21	9	2	47

	ΚΟΡΙΤΣΙ	12	35	6	0	53
Total		27	56	15	2	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,095 ^a	3	,107
Likelihood Ratio	6,888	3	,076
Linear-by-Linear Association	,249	1	,617
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,94.

ΦΥΛΟ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

Count

		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	35	12	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	38	15	53
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,097 ^a	1	,755		
Continuity Correction ^b	,007	1	,932		
Likelihood Ratio	,097	1	,755		
Fisher's Exact Test				,824	,467

Linear-by-Linear Association	,096	1	,757		
N of Valid Cases	100				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,69.

b. Computed only for a 2x2 table

ΦΥΛΟ * ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ/Η ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

Count		ΠΟΣΟ ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟΣ/Η ΘΕΩΡΕΙΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;				Total
		ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	27	10	9	1	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	29	16	8	0	53
Total		56	26	17	1	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,163 ^a	3	,539
Likelihood Ratio	2,554	3	,466
Linear-by-Linear Association	,121	1	,728
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,47.

ΦΥΛΟ * ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ; Crosstabulation

Count		Total
	ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ;	

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΦΥΛΟ	ΑΓΟΡΙ	16	31	47
	ΚΟΡΙΤΣΙ	18	35	53
Total		34	66	100

**ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΤΕΡΑ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ
ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation**

Count

		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΑΤΕΡΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	1	1	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	8	1	9
	ΛΥΚΕΙΟ	29	11	40
	ΠΑΝ/ΜΙΟ	31	13	44
	ΑΛΛΟ	4	1	5
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	1,964 ^a	4	,742
Likelihood Ratio	2,130	4	,712
Linear-by-Linear Association	,068	1	,795
N of Valid Cases	100		

a. 5 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,54.

**ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΗΤΕΡΑΣ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ
ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation**

Count

		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;	Total

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΗΤΕΡΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	1	1	2
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	5	1	6
	ΛΥΚΕΙΟ	33	13	46
	ΠΑΝ/ΜΙΟ	32	11	43
	ΑΛΛΟ	2	1	3
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	1,004 ^a	4	,909
Likelihood Ratio	,974	4	,914
Linear-by-Linear Association	,026	1	,871
N of Valid Cases	100		

a. 6 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,54.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

Count		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ	15	9	24
	ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ	55	18	73
	ΑΛΛΟ	3	0	3
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2- sided)
Pearson Chi-Square	2,655 ^a	3	,448

Likelihood Ratio	3,350	3	,341
Linear-by-Linear Association	2,504	1	,114
N of Valid Cases	100		

a. 4 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,27.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΟΝΕΩΝ * ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ; Crosstabulation

Count		ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΣΕΣ ΩΡΕΣ ΞΟΔΕΥΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;		Total
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΟΝΕΩΝ	<1000 EURO	19	8	27
	<5000 EURO	29	10	39
	>5000 EURO	4	2	6
	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	21	7	28
Total		73	27	100

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	,310 ^a	3	,958
Likelihood Ratio	,304	3	,959
Linear-by-Linear Association	,080	1	,778
N of Valid Cases	100		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,62.

ΠΟΙΟΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ Ή ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΕΘΙΣΜΕΝΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ	36	36,0	36,0
	ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΟΣ	53	53,0	89,0
	ΑΔΙΑΦΟΡΟΣ	11	11,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0

